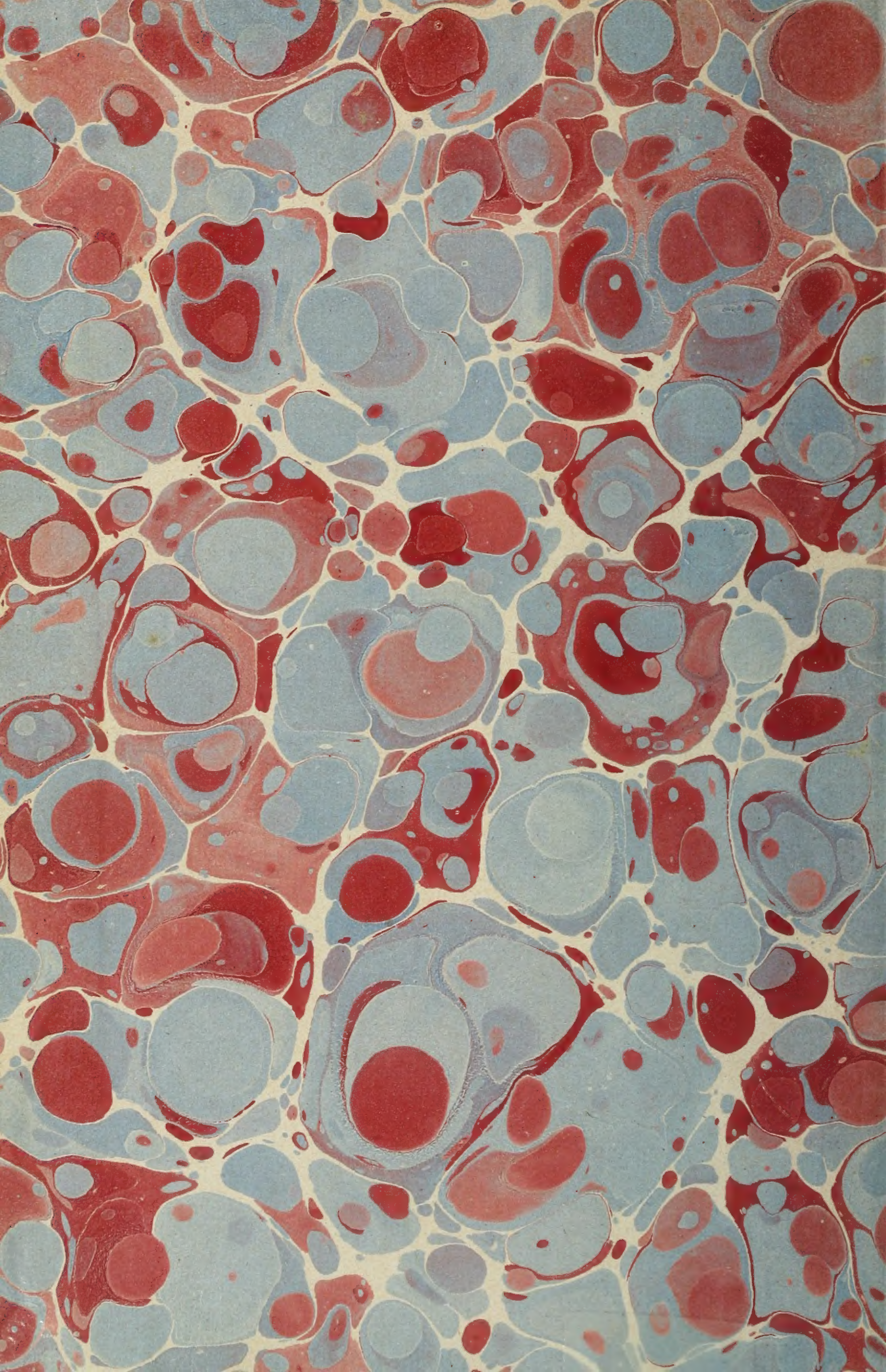
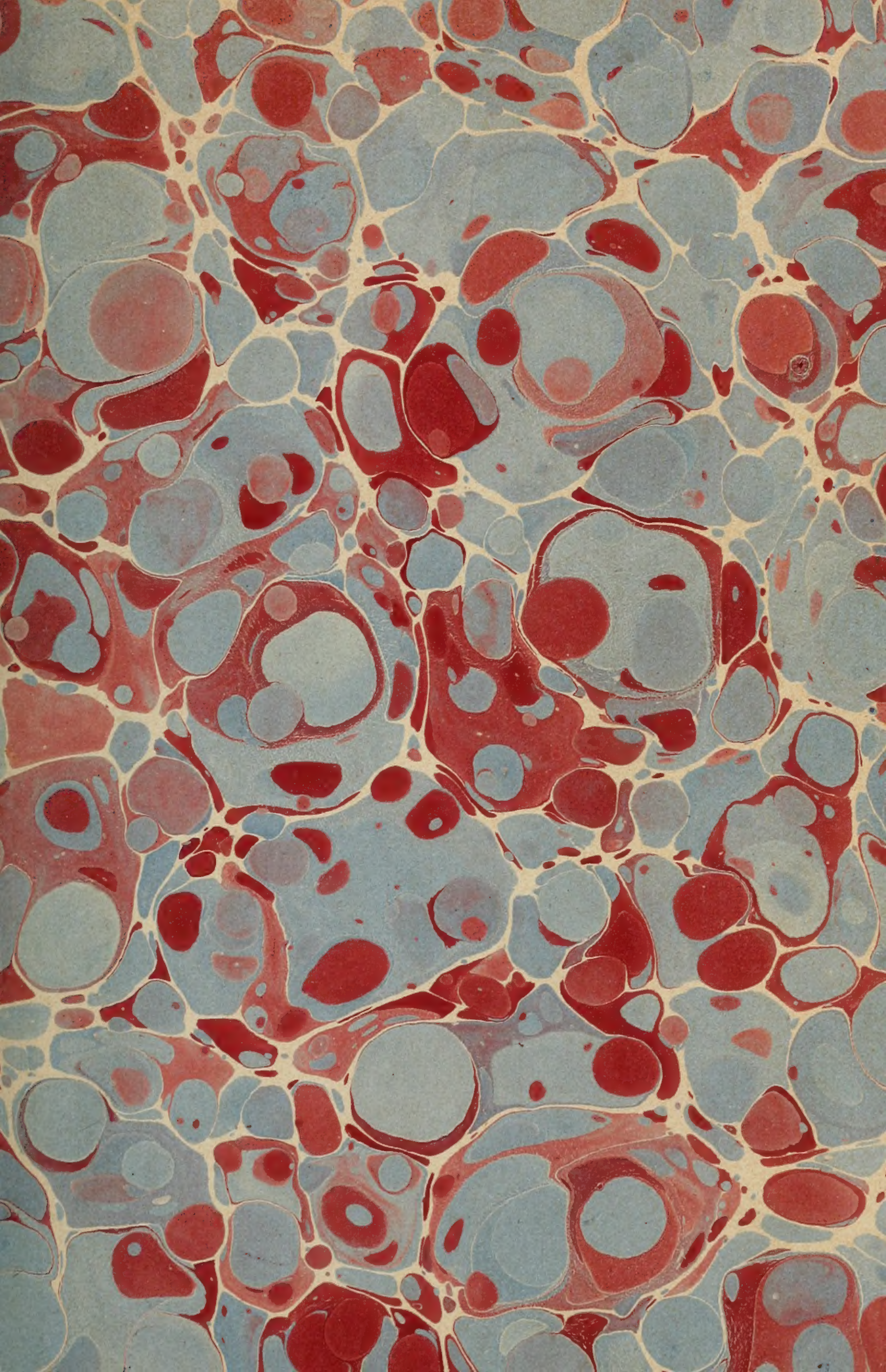

3 1761 06633831 0

INTERIØRER FRA DET AUGUSTENBORGSKE HOF

INTERIØRER FRA DET AUGUSTENBORGSKE HOF

I HERTUG FREDERIK KRISTIANS OG LOUISE AUGUSTAS TID

HISTORISK NOVELLE

AF

ALEX. THORSØE

H. HAGERUPS FORLAG
KØBENHAVN

Triers Bogtrykkeri (G. L. Lind & Numa Frænkel)
1909

I.

I det slesvigske Landskab Sundeved ligger ved Alssund Herresædet Sandbjerg, der paa det Tidspunkt, hvorom her handles, det nittende Aarhundredes Begyndelse, tilhørte Lensgreve Konrad Reventlow. Den berømmelige Slægt, hvoraf han var et Led, talte flere af Danmarks fortjenstfulde Mænd og havde et stort, rigt forgrenet Stamtræ; men Konrad Reventlows genealogiske Plads i Rækkerne betegnes dog paa den anskueligste og prægnanteste Maade, naar det fremhæves, at han var Broder til de tvende navnkundige Reventlower, hvis Navne altid vil staa med lysende Træk i Danmarks indre Udviklingshistorie, nemlig til Statsministeren Kristian Reventlow, der var en af de ledende Aander ved de store Landboreformers Gennemførelse i det attende Aarhundredes Slutning, og til Ludvig Reventlow, der med utrættelig Flid arbejdede for Landsbyskoleundervisningens Forbedring. Grevskabet Kristianssæde paa Lolland og Baroniet Brahetrolleborg paa Fyen bevarer Minderne om dette ædle Broderpar, der for den nuværende yngre Generations Bevidsthed staar som i en fjern Fortid.

Lensgreve Konrad Reventlow til Sandbjerg fejrede den 26. Juli 1806 sin syv og halvtredsindstyveaarige Fødselsdag, og der var i den Anledning samlet en større Kreds af Damer og Herrer i hans elegante og

komfortable Hjem. Den bestod dels af indbudte, dels af Venner og Bekendte, som af egen Tilskyndelse havde indfundet sig. Greven var en Mand, paa hvem der blev sat almindelig Pris i Hertugdømmerne, og vi skal derfor her dvæle nogle Øjeblikke ved hans Egenskaber.

Han havde valgt den militære Løbebane, var bleven optagen paa Søkadetakademiet og blev Sekondløjtnant i det syttende Aar. I henved en Menneskealder var han i Flaadens Tjeneste og avancerede 1789 til virkelig Kommandørkaptajn. Fra Kongens Side hædredes han med Kammerherretitlen og Dannebrogsordenens Storkors. Som Søofficer havde han ikke fundet Lejlighed til at udmærke sig i nogen Kamp, hvad her blot skal noteres, idet vi i øvrigt springer hans Virksomhed som Skibschef over. Han blev en erfaren Sømand og gjaldt for at være dygtig i sit Fag; thi hos ham fandtes en Del af den Begavelse, der prægede hans Brødre. Konrad Reventlow havde ligesom disse levende Sans for landøkonomiske Interesser og tog sig med en vis faderlig Godhed af Bønderne paa sit Grevskab. Han var i det hele en smuk, vindende og afholdt Personlighed, hans Skikkelse var høj, og han havde en meget stærk fysisk Konstitution; men i hans Karakter var noget lunefuldt og ustadigt, og hyppig lod han sig henrive af sine Affekter, som især Kvinder, let kunde bringe i Gløð, og disse Affekter holdt sig med Kraft lige til hans sene Manddomsalder.

Grev Konrad Reventlow var udadtil set i Besiddelse af alle Livets skattede Goder; men i sit Ægteskab havde han været ulykkelig. Han havde 1783 ægtet den smukke, fireogtyveaarige Frederikke Rømeling; men denne Forbindelse hævedes efter tre Aars Forløb.

Karakterforskellen mellem Ægtefællerne var for stor til at der kunde udvikle sig et rigt inderligt Samliv mellem dem; thi naar han var venlig og varmblodig, mødte han ofte Kulde og satirisk Bitterhed hos hende, og derved kom det til idelige Rivninger, der endelig førte til Skilsmisse. Grevinde Frederikke drog til Frankrig; men paa Sandbjerg efterlod hun sig et Minde, der blev hendes fraskilte Ægtefælles Glæde og Stolthed: Datteren Frederikke, en yndig Pige, der paa sin Faders syvoghalvtredsindstyveaarige Fødselsdag gik i sit etogtyvende Aar. Hun var velvoksen, blond og havde blaa udtryksfulde Øjne; dertil var hun udmærket begavet og havde arvet sin Faders Gemyt; men af og til mindede en eller anden skarp satirisk Bemærkning, hvormed hun kunde komme, om Moderen. Denne nævntes sjældent i Familiekredsen; men skete det, var det kun med Fremhævelse af hendes gode Sider. Overfor Datteren indlod Faderen sig aldrig paa nærmere Omtale af sit Forhold til sin fraskilte Hustru; han vilde tværtimod med Hensyn til hende indplante en vis datterlig Pietet i Frederikkes Sind.

Frederikke Reventlow var bleven ypperlig undervist baade af en tysk og en fransk Gouvernante, ved Valget af hvilke Tanten, den aandfulde og kundskabsrige Grevinde Louise Stolberg, havde været Faderen behjælpelig. Der var lagt særlig Vægt paa hendes æstetiske Opdragelse, hvorfor den tyske og franske Skønliteratur spillede en Hovedrolle i Undervisningen. Af danske Digtere lærte hun fortrinsvis Baggesen at kende, som stod i et nært personligt Forhold til hele den Reventlowske Kreds og til den hertugelige Familie paa Augustenborg. Frederikke kom ofte i Besøg hos sin Tante Louise, som var gift med Digteren Grev

Kristian Stolberg, der en Aarække beklædte Stillingen som Amtmand i Tremsbüttel i Holsten. Da han traadte tilbage fra dette Embede henlevede han Resten af sine Dage paa Godset Vindeby ved Eckernførde. Grevinde Louise samlede i sit Hjem en Kreds af Videnskabsmænd, Digtere og Kunstnere om sig, og en Tid lang var en Skare franske Emigranter, deriblandt Navnkundigheder som Lafayette og Dumouriez, jævnlige Gæster paa Tremsbüttel. Her havde Frederikke som femtenaarig Pige siddet sammen med Klopstock under det mægtige Lindetræ og hørt ham begejstret recitere sin Ode til »der Zürchersee«; her havde hun med et fornøjet Smil lyttet til Matthias Claudius's stemningsfulde Foredrag af sin »Rheinweinlied«. I Begyndelsen af Bonapartes Konsulat havde hendes Fader taget hende med til et længere Besøg til Paris, og under dette Ophold i Verdensstaden fattede hun en Kærlighed til Frankrig, der skulde blive af afgørende Betydning for hendes Livsskæbne.

I Paris førtes den unge Komtesse af den danske Gesandt, Geheimeraad Dreyer, ind i de celebre Damer Staël Holsteins, Récamiers og Therese Talliens Saloner. Her berørtes den unge Pige paa den fineste Maade af den franske Elegance, og den fuldendte Dannelses Esprit. Greven drog Omsorg for, at Datteren stadig kom i Forbindelse med literære og kunstneriske Cerkler, medens han selv hemmeligt, hengav sig til en Libertinage, under hvilken han dog aldrig glemte Budet: noblesse oblige. Hvad der morede ham, var den kvindelige Mode à la grecque, der endnu ikke var forsvunden. Her mødtes man, ved de offentlige Baller med Damer, hvis Kostume var indskrænket til det mindst mulige: de bar blot en næsten gennemsigtig, opheftet Chiton

og var iført Tricot og havde Sandaler paa Fødderne. Konversationstonen var paa slige Steder slibrig, men vittig. Greven kom, som man siger, i sit joviale Hjørne, og honorerede stundom en kaad fransk Pointe med et djærvt Sømandsudtryk.

Blandt de Damer, der i det selskabelige Liv kom til at udøve megen Indflydelse paa Komtesse Frederikke Reventlow, maa Prinsesse Louise af Augustenborg fremhæves. Denne Fyrstinde var en Snes Aar ældre end Komtessen, hun var højt begavet og udrustet med rig Erfaring. Hun var en lille, fin Skabning med intelligente Øjne, bleg Teint, med en ædel Pande, omhvælvet af et kastaniebrunt Haar. Da hendes Broder ægtede Frederik den Sjettes Søster, Louise Augusta, var hun i Begyndelsen af Tyverne. Hendes Ungdom hengled skiftevis mellem Hofferne i København og Augustenborg; men hun følte sig ikke tiltalt af det første. Derimod blev hun stærkt tiltrukken af det hertugelige Hof i Weimar, hvor den aandfulde og kundskabsrige Enkehertuginde Amalie glimrede i en Kreds af Tysklands største Mænd paa Kunstens og Literaturens Felt. Her kom Prinsesse Louise i Forbindelse med Gøthe og Schiller, med Filosofer som Fichte, Schelling og Reinhold og udvidede under deres Paavirkning sin aandelig Synskreds.

Ogsaa ved det hertugelige Hof i Brunsvig aflagde hun Besøg, hvor den meget ældre Hertuginde Augusta, Søster til Georg den Tredje af England, blev hendes sande Veninde. Her i Brunsvig mødtes Prinsesse Louise med nogle af det britiske Aristokratis notable Damer, og disse vakte hendes Interesse for den engelske Literatur. Under det følgende Sommerophold paa Augustenborg læste hun eftertænksomt Richardsons og

Fieldings Romaner. Hun anbefalede Komtesse Frederikke Reventlow den sidstnævnte Forfatter, og den unge Dame fængsledes af Skildringerne og Karakteristiken i »Tom Jones«. Men da kom Smollets Fortællinger »Peregrine Pickle« og »Humphrey Clinker« hende i Hænde, og den deri indeholdte Satire og Komik gjorde et uimodstaaeligt Indtryk paa hende. Komtessen var iøvrigt en hyppig Gæst paa Augustenborg, hvor baade Hertug Frederik Kristian og Hertuginde Augusta fandt Behag i hende

Den 26 Juli 1806 var det altsaa Grev Konrad Reventlows syv og halvtredsindstyveaarige Fødselsdag. Den oprandt under de heldigste Vejrforhold. Himlen var klar, med nogle smaa hvide Skyer i Horisonten; det var stille og varmt, Skoven og Markerne paa begge Sider af Alssund bredte sig i deres bugnende Sommerfylde; det smalle Farvand slyngede sig som et lysende Sølvbaand hen mellem dem. Over hele Landskabet laa en Duft af det friske Græs og de talrige Hyldebuske. Lærkesang og Spurvekvidder fyldte Luften. Sommerfuglene svævede i Mængde fra Blomst til Blomst. Paa et enkelt Tidspunkt gjorde hele dette Landskab i sin Morgenbelysning et baade skønt og højtideligt Indtryk, og det var, da Kirkeklokken i Sattrup begyndte at ringe; thi da stemtes Betragterens Sind til en hellig Andagt, der paa en løftende Maade forbandt sig med Skønhedsfølelsen.

Grev Konrad Reventlow stod tidlig op denne Morgen og iførte sig, som han plejede paa sin Fødselsdag, Søofficersuniformen, dog uden Epauletter. Den klædte ham udmærket; den kastede ligesom et foryngende Skær over ham og gjorde ham til en ligefrem smuk Mand. Da han fra Sovekammeret traadte ind i sit

Arbejdskabinet, blev han overrasket paa den behageligste Maade: en svulmende Buket røde og hvide Roser stod i en pragtfuld Vase af Sèvres Porcellæn midt paa det runde Mahognibord foran Sofaen. Paa en vedføjet Seddel læstes Ordene: »Fra Frederikke til min elskede Fader.«

Greven tog Vasen, indaandede Duften af Roserne og udbrød: »Min kære, min smukke Datter!«

Derefter forbavsedes Greven ved Synet af en dejlig polstret Lænestol, som var stillet bag den Dør, han nys havde aabnet. Den var betrukken med kostbart karmoisinrødt Fløjl og frembød med sine buede Arme et højst komfortabelt Sæde, medens man kunde støtte Hovedet mod en Trøster af grønt Silketøj. Det var en Gave fra Gaardens mandlige og kvindelige Tjenestepersonale. Hs. Højvelbaarenhed satte sig i Stolen, hvilede Hovedet mod Trøsteren, tog med begge Hænder om Armene og fandt, at her var Idealet af Magelighed naaet. Han var glad over Gaven; men hvad der glædede ham endnu mere, var det deri indeholdte Vidnesbyrd om, at han var personlig yndet af Folkene.

Greven rejste sig, gik han til sit Chatol, lukkede Klappen op, trak en lille Skuffe ud og tog op af den et rødt Saffians Etui. Han aabnede det og lod i nogle Minutter sit Blik hvile paa et lille fint udført Portræt af sin fraskilte Hustru, malet paa Glas. Det randt ham i Hu, hvorledes hun glædesstraalende havde rakt ham dette Billede kort efter Forlovelsen, da han som Kommandørkaptajn tiltraadte et Togt til Østersøen. Det var i hans Kærligheds lyse Vaar; men den var bleven henvejret i Tvedragt og Kulde.

»Et blivende Minde har du dog efterladt mig,«

sagde han stille, »og for det vil jeg altid være dig taknemmelig: vor Datter Frederikke.« Han lagde Etuiet i Skuffen og lukkede Chatolet.

Greven aabnede et Vindue. Da Kabinettet laa i anden Etage, havde han en vid Udsigt over Sundet og det bag ved liggende Als med dets høje Skrænt. Han betragtede et Øjeblik det smilende Landskab og besluttede at gaa en Morgentur, hvorfor han iførte sig en mørkeblaa Kasket med Læderskygge, tog Stok og en lille Kikkert. Ved Foden af Trappen, af hvilken han steg ned, ventede der ham en Overraskelse.

Da han aabnede Vinduet i sit Kabinet, havde hans Jæger Frans ubemærket set ham nede fra Haven. Han havde forundret sig over, at Greven ikke som sædvanlig havde ringet, men selv havde besørget sit Morgentoilette. Da Jægeren ventede, at hans Herre snart vilde komme ned, fik han i en Fart samlet hele Personalet og stillet det op i to Rækker i Vestibulen ved Trappens Fod. Den ene Række bestod af fire Piger med Husholdersken paa Fløjen; den anden af et tilsvarende Antal Tjenere, Staldpersonalet iberegnet, med Jægeren som Fløjmand. Husholdersken havde en Blomsterbuket i Haanden. Da Greven satte Foden paa det nederste Trin, lød ham et enstemmigt Godmorgen i Møde. Kvinderne nejede dybt, Mandfolkene bukkede ærbødigt.

Frans traadte et Par Skridt frem. »Højvelbaarne Hr. Greve!« sagde han, »vi er her samlede for at bringe Herren vor ærbødige Lykønskning!«

Han nikkede til Husholdersken og traadte tilbage.

Husholdersken rakte Greven Buketten, idet hun blussende rød ytrede: »Til Lykke, naadige Herre! det ønsker vi alle!«

»Min hjerteligste Tak for denne Opmærksomhed, Børn,« sagde Greven; »og mangfoldige Tak for den smukke Lænestol. Aldrig skal jeg glemme Jer den Glæde, I har beredt mig. Kan jeg fremtidig gøre hver af Jer en Tjeneste skal det være mig kært.«

Mens Greven gik gennem Havens Lindeallé, tænkte han over dette lille Optrin, der var ham et nyt Bevis paa Folkenes Hengivenhed. Denne havde han vundet ved at følge sine to Brødre, Kristian og Ludvig Reventlows Eksempel: han var ligesom disse venlig, imødekommende og deltagende overfor Almuen. Ogsaa som Godsejer var han gaaet i hines Fodspor og havde ved enhver Lejlighed vist, at Bøndernes Velfærd laa ham paa Hjerte. Derfor var han ogsaa almindelig afholdt, skønt han af og til i Hidsighed og med et drøjt Udtryk kunde irettesætte en Bonde paa en følelig Maade.

Greven spadserede langsomt, indaandende den friske Morgenluft, til Storskoven ved Sundets Bred, Nord for Hovedbygningen. Han fulgte en Sti, der snoede sig gennem Bøge- og Hasselkrat til en Høj i Skovens Udkant, lige ved Skrænten. Her stod en Bænk med Rygstød, og herfra var Udsigt over til Arnkielsøre. De sidste Dage havde Greven søgt her hen; thi Stedet havde netop faaet en særlig Tiltrækning for ham. I Alssund udfor Arnkielsøre laa Linieskibet »Prins Kristian« til Ankers, under Befaling af Kommandørkaptajn Sneedorf. Det var Kadetskib i Aar og skulde paa Øvelsestogt til Østersøen; men fuldstændigt Vindstille havde tvunget det til at tage Stilling her. Grev Reventlow, den mangeaarige Søofficer, kunde ikke blive træt af, at betragte det statelige nye Linieskib med den ranke Holdning og elegante Rejsning. Dertil kom, at han ved personligt Venskab var

knyttet til den højstkommanderende, Hans Kristian Sneedorf, der som Chef for Søkadetakademiet gjorde Epoke i vor Orlogsflaades Historie. Med streng Punktlighed og Sikkerhed som Administrator og med en omfattende nautisk Viden forbandt Sneedorf levende Sans for Poesi og indspireredes af sin varme Fædrelandskærlighed til selv at slaa Lyrens Strenge. Sneedorf var en halv Snes Aar yngre end Reventlow; men de havde mange interessante Minder sammen fra Slutningen af Firserne.

Dagen efter, at »Prins Kristian« var gaaet til Ankers ved Arnkielsøre, havde Reventlow aflagt en Visit om Bord og var bleven modtagen med skyldig Honnør og megen Elskværdighed. Det interesserede Greven at tale med de yngre Officerer. Med Sneedorf underholdt han sig om den Bernstorfske Familiekreds, i hvilken de begge var Gæster. Særlig drejede Samtalen sig om det forestaaende Giftermaal mellem den syttenaarige Komtesse Elisabeth Dernath og Udenrigsministeren, Grev Kristian Bernstorf, der var hendes Onkel og tyve Aar ældre end hun. Da Reventlow gik fra Borde, indbød han Sneedorf og fem Officerer, som denne maatte vælge, til at gæste Sandbjerg den 26. Juli, hvis Vindforholdene da ikke havde forandret sig. Greven talte ikke om, at det var hans Fødselsdag.

Ved Tilbagekomsten til Slottet modtoges han af Datteren, der kyssede ham og ønskede ham til Lykke i de varmeste Udtryk.

»Der er kommet en hel Mængde Breve til Dig, kære Fader; jeg har lagt dem i Porfyrskaalen inde i den lille Spisestue; Du kan maaske læse dem, naar Du har drukket Din Morgenkaffe?«

»Som Du vil, mit Barn!«

Greven og Komtessen traadte ind i den nævnte Stue, der var simpelt, men smagfuldt udstyret i Samklang med sin Bestemmelse. Det hvide Gibsloft harmonerede ypperligt med det lyse Tapet og Panel. Bord, Stole og Buffet var af bejdset Egetræ. Paa det dækkede Bord stod en russisk Selvkoger, omgivet af Kaffeservice. De to Fag Vinduer, foran hvilke der hang lysegule Gardiner, vendte ud mod en Plæne i Haven. Over Buffetten var der anbragt et stort firkantet Spejl med udskaaren Træramme. Paa den modsatte Væg hang to Billeder i Vandfarve, fremstillende Vinhøsten og Cerealiernes Fest til Ære for Gudinden Ceres. Den danske Gesandt i London, Grev Wedel Jarlsberg, havde foræret Reventlow disse Malerier. Hans Vaaben var indgraveret i Rammerne.

Kaffens liflige Aroma slog de indtrædende i Møde. Komtessen serverede den for Faderen, som kun nød nogle Kiks dertil. Da Servicet var fjernet, tog Komtessen Porfyrskaalen fra Buffetten.

Komtessen var Faderen behjælpelig med Aabningen af Brevene; men forinden denne foretoges, undersøgte man omhyggelig Seglene. Der var Lykønskning fra Greveparret Reventlow til Kristianssæde, fra Statsminister Ernst Schimmelmann, fra Brødrene Joakim og Kristian Bernstorf, hvilken sidste for Tiden opholdt sig hos Kronprinsregenten i Kiel; fra Grev Kristian Stolberg og hans Hustru Louise paa Vindeby ved Eckernførde og fra Enkegrevinde Sybilla Reventlow, født Schubart, paa Brahetrolleborg. Dertil kom Breve fra Funktionærerne paa Godset og fra tidligere Kolleger i Søetaten, fra Officerer i Hæren, fra højere slesvigske Embedsmænd og fra enkelte handlende og industri-

drivende. Det hele vidnede om, at Greven paa Sandbjerg var baade en afholdt og en højt anset Mand.

Naar Reventlow havde læst et Brev, rakte han det til Datteren, der efter at have gennemløbet det smilte fornøjet. Hun var stolt af, at Faderen havde saa mange notable Venner.

Blandt Brevene var der tre, som foruden selve Lykønskningen indeholdt Meddelelser, der paa en Gang interesserede og glædede Greven og Frederikke.

Det ene Brev kom fra Augustenborg og var skrevet af Hertugparrets Hofchef, Kammerherre Buchwaldt. Han bragte Grev Reventlow sit høje Herskabs Gratulation og tilføjede, at Hertugens Søster, Hds. Durchlauchtighed Prinsesse Louise, vilde aflægge Hs. Højvelbaarenhed og Datter en Visit om Eftermiddagen.

Det andet Brev var fra Enkegrevinde Sybilla paa Brahetrolleborg, der om en Uge stillede et Besøg paa Sandbjerg i Udsigt. Mulig vilde hun blive hentet hjem af sin Broder, Kammerherre Schubart, der paa det Tidspunkt antoges at ville indtræffe fra Neapel.

Det tredje Brev var afsendt fra Vindeby. Grevinde Louise Stolberg underrettede deri Broderen om sit forestaaende Besøg og bad om Tilladelse til at maatte præsentere en Franskmand, Kaptajn Clair de Mont, for ham og Datteren. Den franske Officer havde været sammen med Reventlow hos Grev Kristian Schimmelmann paa dennes Herresæde, Slottet Wandsbeck i Nærheden af Hamborg, og havde nu udtalt Ønsket om at kunde hilse paa ham igen.

»Du har aldrig talt om Hr. Clair de Mont,« sagde Komtessen. »Traf Du sammen med ham i et Selskab paa Wandsbeck?«

»Netop,« svarede Greven; »Du ved jo, Frederikke,

at Grev Schimmelmann er gift med en fransk Dame, Komtesse Francoise Danneskjold Løvendal. Det er en Pariserinde. Hendes Moder, Datter af Hertugen af Charolais, var gift med Generalmajor Danneskjold Løvendal.«

»Hertugen af Charolais,« gentog Komtessen, »saa er hun jo i Familie med det bourbonske Kongehus.«

Reventlow nikkede bekræftende »Det er nu fire Aar siden, at jeg var indbudt sammen med Din Tante Louise og hendes Gemal, Grev Stolberg, til Wandsbeck til en prægtig Soiree. Jeg mindes tydeligt de glimrende oplyste Sale og det interessante Selskab. Den Gang levede en Skare franske Emigranter i Hamborg og Altona, og de fandt altid en gæstfri Modtagelse hos Grevinden paa Wandsbeck. Hin Aften deltog en Mængde Franskmænd i Soireen. Blandt dem, jeg særlig kom i Konversation med, var Clair de Mont. Det var en interessant Personlighed. Han fortalte livligt om sin Deltagelse i Morceaus Felttog i Sydbaiern 1800, hvor han havde været med ved Hohenlinden . . .«

»Hohenlinden!« udbrød Komtessen med en spørgende Mine.

»Ja,« fortsatte Reventlow, »der led Erkehertug Johan et Nederlag. Franskmændene vandt en stor Sejr.« — »Vil Du lægge alle Brevene ned i Skrivebordsskuffen oppe i mit Arbejdskabinet, Frederikke!« Greven rejste sig.

»Det skal jeg,« svarede hun; »og derefter gør jeg mit Morgentoilette. — Jeg glæder mig iøvrigt til at se Kaptajn Clair de Mont.«

Mens Komtessen gik op med Brevene, begav Greven sig ind i den rummelige Dagligstue, der med sine grønne Vægge og Gardiner af samme Farve, sine

Lænestole omkring det store Bord og sine magelige Kanapeer gjorde et rigtig hyggeligt Indtryk. Paa Bordet laa Aviserne »Altonaer Merkur,« »Københavnske Tidender« og »Journal de Paris«. Greven havde lige begyndt at se i Bladene, da Tjeneren traadte ind og meddelte, at Godsforvalteren stod udenfor i Vestibulen med en Bondedeputation, der ønskede Fortræde hos Hs. Højvelbaarenhed.

»Vil Du vise dem ind i Salen! jeg skal straks komme.«

Grev Reventlow rejste sig, knappede Uniformsfrakken, saa sig i det store Pillespejl, idet han rettede paa Dragten og begav sig ind i Salen. Her mødte han en Deputation af ti Fæstebønder med Sognefogderne fra Sattrup og Ullerup i Spidsen. Da Reventlow viste sig, bukkede de alle dybt for ham.

Den ene Sognefoged tog Ordet. Han sagde, at de var komne for at lykønske den højvelbaarne Greve i Anledning af hans Fødselsdag og benytte Lejligheden til igen at takke ham som Godsejer for de Velgerninger, han havde vist dem. »Vi Sognefogder og de Bønder, for hvilke vi her er Førere, beder det guddommelige Forsyn om at skænke Greven et langt Liv til Gavn for Godsets Befolkning og for det Samfund, hvori De færdes.«

Denne Tale, der blev holdt med malmfuld Røst og ægte slesvigsk Betoning, gjorde ved sin Simpelhed og Hjertelighed et dybt Indtryk paa Greven. Han svarede med en Stemme, hvis sonore Klang vidnede om indre Bevægelse, at hans Stræben som Godsherre altid skulde gaa ud paa at fortsætte i det valgte Spor. »Eders Velfærd,« ytrede han, »ligger mig varmt paa Hjerte, og den Erkendtlighed, der vises mig skal være

mig en ny Spore til at varetage mine Bønders Interesser. I den Retning skal jeg altid følge det store og lysende Eksempel, som min ædle Broder, Grev Kristian Reventlow afgiver. Tak, I hæderværdige Repræsentanter for Godsets Bønder!«

Greven indbød Deputationen til at begive sig ind i den store Spisesal og opfordrede Godsforvalteren, der havde holdt sig i Baggrunden, til at vise den Vej. Her var der efter Grevens Anordning skyndsomt bleven serveret Madeiravin i Karafler. Hs. Højvelbaarenhed kom selv ind og klinkede med Godsforvalteren, Sognefogderne og hver Bonde i Deputationen. Derefter trak han sig fornøjet tilbage til Dagligstuen, hvor han først saa »Journal de Paris« flygtig igennem og derpaa gav sig til at læse »Københavnske Tidender«. Alle Hofnyhederne skænkede han særlig Interesse. Han saa, at Landgrev Karl af Hessen, Kronprinsens Svigerfader og Hertugdømmernes Statholder, havde begivet sig fra Louisenlund i Slesvig til Karlsbad i Bøhmen, hvor han skulde underkaste sig en Kur for Gigt og Nyrelidelse. »Gid Vandet maa bekomme Hs. Durchlauchtighed vel,« sagde Greven ved sig selv. »Det er ellers underligt, at denne Frimurer og Mystiker, der staar i saa levende Forbindelse med de overjordiske Aander, skal ty til et naturligt Middel, for at blive helbredet!«

Derpaa læste Greven en Beretning om en Troppemønstring, Kronprins Frederik havde afholdt paa Heden ved Bramstedt i Holsten, i Nærheden af Segeberg. Hs. kgl. Højhed havde i et Par Døgn kun været faa Timer af Hesten; han havde kommanderet personlig med en Energi og Ild, der havde forbavset hele Staben, og han havde ved sin egen Iver og Hurtighed sat en

usædvanlig Fart i Manøvrerne. I Dagsbefalingen havde han rost Troppernes Holdning under Marchen og deres Sikkerhed i de taktiske Evolutioner. »Ja, paa Paradepladsen,« tænkte Reventlow, »der er Hs. kgl. Højhed i sit Element; men mon han ogsaa vilde være det paa Valpladsen!«

Efter Frokosten, der i Betragtning af den solide, forestaaende Middag var særdeles let, tændte Reventlow sin Pibe, der havde et stort sølvbeslaaet Merskumshoved og var en Present fra hans Svoger, Grev Kristian Stolberg paa Vindeby. Han begav sig ud i Haven, gik et Par Gange rundt om den store Plæne, i hvis Midte der stod en hvid malet Træstatue af Neptun, og vandrede derefter gennem Lindealleen hen til en Grotte, hvor han tog Plads paa en lille Stenbænk. Herfra havde han Udsigt til et stort Blomsterbed, hvori Bellis, Stedmoderblomster og Lavendel var plantede saaledes, at de dannede Forbogstaverne i hans Forældres Navne. Fra Kronen i et Bøgetræ bag ved, hvortil en Trappe førte af, kunde man i Fugleperspektiv rigtig overskue og beundre Slyngningerne. Det var Begyndelsen til det, Reventlow spøgende kaldte »hortulansk Genealogi«, hvori hans Stedmoders Fader, Grev Holstein Ledreborg, ved Roskilde havde drevet det vidt.

* * *

Kl. 5 om Eftermiddagen begyndte det at blive livligt paa Sandbjerg, idet den ene Vogn efter den anden kørte op for Døren. Først kom blandt de indbudte Gæster Amtmændene for Haderslev og Aabenraa Amter, Kammerherrerne Ahlefeldt og Stemann. De var begge i rød Uniform med trekantet Hat. Det var

midaldrende Mænd med Embonpoint og et jovialt Smil om Læberne. Reventlow modtog dem ude paa Stentrappen, vekslede en hjertelig Hilsen med dem og førte dem gennem Vestibulen ind til Selskabssalonen, hvor Komtesse Frederikke stod, iført en hvid, nedringet Silkekjole med et rødt Baand om Livet. Paa det fyldige, lokkede Haar bar hun en hvid Rose. De to Amtmænd lykønskede hende i Anledning af Faderens Fødselsdag, tog efter hendes Indbydelse hver Plads i en Lænestol og begyndte at konversere med hende om en Udflugt, Frøknerne i St. Johannes Kloster i Slesvig for nylig havde foretaget til Sønderborg.

De næste Gæster var Sognepræsterne fra Sattrup og Ullerup, begge i sort Kjole med stift, hvidt Halsbind. Velærværdighederne bukkede dybt for Komtessen og gjorde deres skyldige Reverents for Amtmændene. En Forespørgsel af Stemann gav Anledning til en lille Diskussion om Seminarierne i Tønder og Kiel. Midt under denne traadte Dr. med. Falck fra Aabenraa og Professor Nagel, Læge i Sønderborg, ind i Salonen, og nu kom der Liv i Konversationen. Den første var lige vendt tilbage fra København, hvor han havde deltaget i en Soirée hos Prins Ferdinand. Her var der blevet spillet en lille fransk Komedie i hvilken Madame Schall og Jomfru Lauerwald havde danset en Pas des deux, der vakte enthustiastisk Bifald. Nagel havde nylig været i Paris og havde paa Marsmarken overværet en Troppepræsentation for Napoleon, i hvis Følge Marskallerne Ney, Davoust og Bernadotte havde været. Begge Lægerne gav til Selskabets Moro smaa livlige Skildringer af, hvad de havde oplevet.

Nu aabnedes Salonens Dør og Grev Reventlow viste sig med Kommandørkaptajn Sneedorf ved sin

Side. Fem af Linieskibets Officerer fulgte efter. De var alle i Tjenestedragt; thi de vidste ikke, at det var en særlig Højtidsdag paa Sandbjerg, og at der var indbudt notable Gæster, ligesaa lidt som de havde Anelse om det forestaaende fyrstelige Besøg. Alt havde Reventlow til deres Overraskelse meddelt dem ude i Vestibulen, og efter at have takket for deres Lykønskning havde han iøvrigt budt dem Velkommen. I deres Midte følte han sig rigtig som i en Kreds af Kamerater. Reventlow forestillede Sneedorf og de øvrige Officerer for Komtessen. Hun gjorde øjensynligt et godt Indtryk paa dem. Derefter fulgte Præsentationen af det øvrige Selskab. Sneedorf kendte Nagel; han havde et Par Gange spillet L'hombre sammen med ham hos Etatsraad de Coninck i København.

Tre Damer traadte nu ind i Salen: To Baronesser Gyldenkrone og den sekstenaarige Komtesse Charlotte Reventlow, Frederikkes Kusine. Baronesserne var ældre, men gjorde ved deres livlige Minespil og talende Øjne et Indtryk, der bragte enhver til at glemme deres Alder. De førte sig med Værdighed og Elegance og var smagfuldt klædt i mørkt Fløjl med Silkemodest. Den unge Komtesse var i sin lyseblaa Robe den personificerede Ynde. De tre Damer havde efter Grevens Indbydelse et midlertidigt Ophold paa Ballegaard. De søgte øjeblikkelig hen til Reventlow og lykønskede. Greven præsenterede dem for Gæsterne

Selskabet delte sig nu i tre konverserende Grupper, hvoraf den ene samlede sig om Husets Herre, den anden om Sneedorf og den tredje om de to Komtesser. Sneedorf gav til Moro, navnlig for de to Præster, en vittig Skildring af et Ophold i Smyrna paa et Middelhavstogt og meddelte nogle Anekdoter om Konfessio-

narius Bastholm fra den Tid, denne havde virket som Gejstlig ved den tyske Menighed.

Baronesserne Gyldenkrone havde besøgt Filosofen Berger paa hans Gaard Seekamp ved Kiel, da de var Veninder af hans Hustru, en født Komtesse Holck. Berger havde nu ombyttet Bogen med Ploven; men Baronesserne troede ikke, at han egnede sig for det agronomiske. Grev Reventlow bemærkede, at hans Søster Louise Stolberg, der kendte Berger, var af samme Mening. Greven omtalte derpaa med et vist Lune Bergers Enthusiasme for den franske Revolution og for Fornuftevangeliet i Tyskland. Begge Bevægelser var efter hans Overbevisning ogsaa var kaldede til at omskabe Forholdene i Danmark.

»Drømmerier!« udbrød Professor Nagel.

»Hvad Landboreformerne angaar,« sagde Reventlow med Selvfølelse, »har Frankrig dog kunnet lære af Danmark!«

Søofficererne og de to unge Komtesser konverserede om det kgl. Theater. Baade Frederikke og Charlotte Reventlow havde opholdt sig en Vintersæson i København, hin i sit Hjem hos Forældrene, denne hos Grev Schimmelmann. Theatret havde udøvet en stærk Tiltrækning paa dem begge, og der var ikke gaaet en Uge, uden at de havde været der et Par Gange. De var begge begejstrede over Knudsen som Fraadseren Hippeldanz i »Epigrammet«, over Lindgreen som Jeppe paa Bjerget og over Dupuy som Ritmester Rose i »Ungdom og Galskab«; særlig den sidste havde vakt Komtesse Frederikkes Beundring. Paa Komtesse Charlotte havde navnlig Emilie Rosing gjort et varigt Indtryk ved sit skønne og følelsesfulde Spil som Ida i »Hermann von Unna«.

Herrerne underskrev gennemgaaende Komtessernes Dom, men sympatiserede dog mest med Komtesse Frederikke, der særlig tiltaltes af Komedierne og det komiske, hvorimod Komtesse Charlotte havde Forkærlighed for det alvorlige Skuespil, hvis Grundtone stemte nærmest overens med hendes Natur. Fra Theatret gik man over til at omtale Raus og Schmetzers Maskerader i Hotel d'Angleterre. Damerne havde kun deltaget i en enkelt af dem, medens Officererne havde besøgt dem alle. Enhver af Officererne kunde fortælle en pikant lille Anekdote om Kostumer og Optrin ved disse maskerede Sammenkomster, der var arrangerede for den fine Verden. Det var et Emne, der snart tiltrak sig hele Selskabets Opmærksomhed og vakte dets Latter.

Stemningen var saaledes bleven ret animeret, da Reventlows Jæger kom ind og meddelte Greven i en dæmpet Tone, at Prinsesse Louise af Augustenborgs Vogn nærmede sig. Reventlow underrettede Selskabet om, at det om nogle Øjeblikke vilde se Hds. Durchlauchtighed i sin Midte. Han begav sig derefter sammen med Datteren ud i Vestibulen. Prinsessens Ekvipage kørte op foran Døren. Greven ilede ned ad Trappen og lukkede Vogndøren op; Komtessen hjalp Prinsessen ved Udstigningen. Ved Reventlows Arm steg hun, fulgt af sin Hofdame og Komtessen op ad Trappen. Husets Datter førte hende og Damen ind i et Boudoir, hvor de lagde Overtøjet. Derpaa traadte Hds. Durchlauchtighed igen ud i Vestibulen og modtog Grevens Arm. Jægeren aabnede Døren til Salonen, hvor Selskabet imidlertid havde stillet sig op i Halvcirkel med Herrerne til den ene Side, Damerne til den anden. Da Greven viste sig med Prinsessen,

blev der Tavshed i Salen. Prinsessen var iført en lysegrøn Silkedragt og bar en Perlekrans paa Haaret. Ved sit aandfulde Fysiognomi og sin smagfulde Dragt gjorde hun straks et vindende Indtryk paa alle.

»Hds. Durchlauchtighed Prinsesse Louise af Augustenborg,« sagde Reventlow. »Det er en Ære for mit Hus at modtage dette Besøg.«

»En Lykønskning, Hr. Greve, fra min Broder Hertugen og Hds. kgl. Højhed Hertuginden! I Hertugparrets Navn overrækker jeg Dem denne lille Souvenir!«

Smilende overrakte hun Greven en lille Spilledaase af Sølv.

Reventlow takkede behageligt overrasket. Derefter begyndte han Præsentationen af Selskabet for Hds. Durchlauchtighed, der med sikker Hukommelse mærkede sig Navnene. Efter at være gaaet Halvcirklen rundt vendte hun sig snart til den ene, snart til den anden og forbavsede alle ved sin Personalkundskab, der baade gik i det enkelte og var meget omfattende.

»Det er et Aar siden, jeg havde den Ære at være sammen med Dem, Hr. Kommandørkaptajn,« sagde Prinsessen til Sneedorf. »Det var ved et Bunteradstaffel paa Amalienborg.«

»Jeg mindes det, Deres Durchlauchtighed. Det var ved Kronprinsens Galataffel i Anledning af Landgrev Karls Nærværelse.«

»Rigtigt! Jeg husker tydeligt, at efter Taflet talte vi om Admiral Nelson. Jeg berørte hans store Sejr ved Abukir, og De forklarede mig, hvad det var at doublere. Siden har jeg gjort gode Fremskridt i Søtaktikens Terminologi. — Ikke sandt, Hr. Greve? De kan jo som Fagmand dømme derom.« Disse Ord

henvendte Prinsessen til Reventlow, der stod lige ved hende.

»Ja, Deres Durchlauchtighed ved saamænd baade, hvad en Stagvending og en Kovending er!«

Prinsessen lo.

Idet hun lod sit Blik svæve hen mellem Søofficererne, udbrød hun Synet af Premierløjtnant Seidelin: »Det glæder mig at træffe sammen med Dem. Deres Navn er mig vel bekendt. De var med i den berømmelige Kamp, som Briggen »Lougen« leverede de to engelske Orlogsskibe i de vestindiske Farvande for fem Aar siden. Det var en Hæder for det danske Flag.«

»Jeg havde den Lykke at være med,« svarede Seidelin.

»Deres Sidemand, Hr. Premierløjtnant Lütken, deltog, om jeg husker ret, i Fregatten »Frejas« glimrende Kamp med den engelske Eskadre i Kanalen i Juli 1800. Vi var stolte paa Augustenborg, da vi erfarede denne Sejr.«

Prinsessen lod sit Blik hvile paa Lütken, medens hun udtalte disse Ord. Han bukkede dybt og sagde: »Jeg var med og ydede min beskedne Skærv til den Hæderskrans, Kaptajn Krabbe denne Dag vandt.«

Man beundrede Prinsessens Viden. »Deres Durchlauchtighed følger ypperligt med,« sagde Grev Reventlow.

»Jeg noterer mig hver Daad, der gør vort Flag Ære. Som Medlem af Kongefamilien er det min simple Pligt.«

»En anerkendende Hvisken gik gennem Selskabskredsen. Prinsesse Louise havde i dette Øjeblik vundet alles Hjerter.

»Hds. Durchlauchtighed gik rundt i Kredsen og

vekslede nogle Ord med alle. Hun meddelte Amtmanden, at Præsidenten for det tyske Kancelli, Excellencen Møsting, nylig paa Gennemrejse havde gjort Hertugen sin Opvartning paa Augustenborg. Med Velærværdighederne underholdt hun sig kort om en Strid, som Generalsuperintendent Adlers Agende igen havde vakt i Menighederne i Sundeved. Det fælles Bekendtskab med Sundhedskollegiets Medlem, Professor Mynster, afgav Tilknytningspunktet for Replikerne mellem Prinsesserne og de to Læger. Iøvrigt sagde hun nogle Ord om Søetatens Hospital i København, der just var under Opførelse, og hvortil hun havde set Tegningen.

Prinsessen vendte sig derpaa til Baronesserne Gyldenkrone og de to Komtesser: »Jeg hører, at De i denne Tid rekreerer Dem paa Ballegaard,« sagde hun til de to første. »Har De foretaget Udflugter i Slesvig?«

»Vi har besøgt Grev Ahlefeldt Laurvig paa Frederiksberg i Slesvig og underholdtes der paa den kosteligste Maade,« svarede den ene Baronesse, medens den anden tilføjede: »Vi saa hans Skuespillerselskab opføre Olufsens Stykke »Gulddaasen«, som Greven selv har oversat.«

»Jeg har selv overværet en af disse Forestillinger,« vedblev Prinsessen. »Selskabet gav Operaen »Tryllefløjten« af Mozart; jeg var forbavset baade over Spillet og over Sangen. Nattens Dronning blev ligefrem glimrende udført. Grev Ahlefeldt har saamænd selv forsøgt sig som Operasanger. Han har spillet »Don Juan« og løst Opgaven paa en interessant Maade.

* * *

Nu aabnedes Fløjdørene til den lille Spisestue, saa at man gennem denne kunde passere ind i den store Sal, hvor Taflet var dækket. Den store Lysekrone og Lampetterne paa Væggen var ikke tændte, da Dagens Lys endnu var stærkt. Vinduerne ud til Haven var dækkede med fint Gage. Paa de lysegrønne Vægge hang Malerier af Slægten Reventlow. Særlig Opmærksomhed tildrog sig Billederne af Kong Frederik den Fjerde og Dronning Anna Sofie, der var malede af Juel med sandt Mesterskab. I Salens ene Ende var paa en Tribune anbragt et lille Orkester af Musici fra Sønderborg. Det hesteskoformede Taffel var smagfuldt dækket og prydet med blomsterfyldte Sølvopsatser. Servicet skinnede blankt, og det hele gjorde et overordentligt festligt Indtryk, da Selskabet traadte ind i Salen, modtaget med en Honnørmarch, som Orkesterdirigenten havde komponeret i Dagens Anledning.

Grev Reventlow gik i Spidsen, førende Prinsessen af Augustenborg; derefter kom Kommandørkaptajn Sneedorf med Komtesse Frederikke Reventlow. Derpaa fulgte parvis Amtmændene med Baronesserne Gyldenkrone, Professor Nagel med Komtesse Charlotte Reventlow og endelig sluttedes Cortegen af de Herrer, til hvilke der ikke var Damer. Under Musikens Toner tog Selskabet hurtigt Plads efter Anvisning af Jægeren, der fungerede som Ordensmarskal. Grev Reventlow og Prinsessen sad i Midten ved det store Bords Yderside. Til venstre for ham havde Sneedorf og Komtesse Frederikke Plads.

»Den store Begivenhed ved Hoffet,« sagde Reventlow til Prinsessen, »har jo været Prins Kristians Bryllup i Ludwigslust. Kender Deres Durchlauchtighed Bruden, Prinsesse Charlotte, nærmere?«

»Jeg har set hende et Par Gange i Schwerin. Hun er lille, smuk, yppig og vittig; men hun lader let sin Fantasi løbe af med sig. Men mulig kan det rette sig med Aarene; hun er jo ung endnu.«

»Kammerherre Buchwaldt fortalte mig forleden Dag, at det nygifte Par foreløbig skulde residere paa Slottet i Pløen.«

»Det er Bestemmelsen. Greven maa jo erindre, at Prins Kristian har sit Regiment i Holsten.«

»Da vi taler om det mecklenborgske Hof, Deres Durchlauchtighed, kommer jeg naturligvis til at tænke paa Hertug Frederik Frans. Han var til Stede ved en Soirée, som jeg deltog i ved Badestedet Doberan. Det er en højst interessant Mand. Han spiller Klaver baade med teknisk Færdighed og med Følelse. Han vakte Beundring ved sit Foredrag af Menuetten i Mozarts »Don Juan«.

»Hertugen har ogsaa en levende Interesse for mecklenborgsk Arkæologi,« bemærkede Prinsessen; »jeg tror, at denne Egenskab er gaaet i Arv til Datteren.«

Kommandørkaptajn Sneedorf, Komtessen og de nærmest siddende havde lyttet til denne Samtale og saa at sige mærket sig hvert Ord. Det hørte kunde jo afgive et Emne for fremtidig Selskabskonversation.

»Jeg ved fra min Datter Betsy,« sagde Sneedorf til Komtesse Frederikke, »at De kender Prins Kristians Søstre, Juliane og Sofie. Hun har været sammen med Dem paa Sorgenfri.«

»Jeg sætter overordentlig Pris paa Deres Datter, Hr. Kommandør. Hun er saa elskværdig og livlig. Skønt hun er saa ung, har hun et skarpt Blik og fælder træffende Domme.«

»Min Datter har omtalt et Bal hos Grev Schimmelmann i København, hvor hun ogsaa traf Dem.«

»Rigtigt!« udbrød Komtesse Reventlow med et lysende Blik; »i det Bal deltog Prinserne Kristian og Ferdinand, og de dansede med os i en Kvadrille!«

* * *

»Menu mal fait, diner perdu,« siger Franskmændene, og her kan med Hensyn til Retternes Komposition blot noteres, at Spisesedlen gjorde Husholdersken paa Sandbjerg Ære. Vinene var fortræffelige. Gæsterne kom snart i Stemning og i livlig Konversation. Ved Herrernes Bordende gik det især livligt til. Baronesserne Gyldenkrone fik sig en hjertelig Latter, og Komtesse Charlotte morede sig ligeledes kosteligt, da Lütken skildrede sine Fataliteter under en Abejagt paa Gibraltar, af og til afbrudt af en humoristisk Ytring fra Seidelins Side.

Ved Dinerens anden Afdeling tog Husets Herre Ordet og takkede Selskabet for de bragte Lykønskninger og for deres Nærværelse paa denne hans syv og halvtredsindstyvende Fødselsdag. Han behøvede ikke at forsikre, at det var ham en overordentlig Ære, at Hds. Durchlauchtighed, Prinsesse Louise, personlig deltog i denne lille Fest.

Selskabet rejste sig, hilste mod Reventlow og bøjede sig derefter for Prinsessen.

Efter Dineren nød Damerne og nogle af Herrerne Kaffen i Havesalen og paa dennes Veranda, hvis Sprinkelværk omslyngedes af vild Vin. Konversationsemnet var først Digteren Baggesen, der nu ventedes tilbage til København fra Marly ved Paris, hvor han

havde opholdt sig i seks Aar. Damerne fandt ikke Behag i hans Hustru Fanny, der kun talte Fransk og Italiensk og var en exotisk Plante paa dansk Grund. Af Prinsesse Louises Ytringer mærkede man, at Interessen for Baggesen var bleven kølnet betydeligt paa Augustenborg. Men følte man sig frastødt af ham som Personlighed, ydede man ham fremdeles den varmeste Anerkendelse som Digter. Han var og blev dog »Gratiernes Sanger.«

»Som lyrisk Digter er Baggesen maaske uovertræffelig,« udbrød Sneedorf, »og sikkert er han det som Prosaist. Hans Rejseskildringer i »Labyrinthen« er ved Stil, Lune og Vid et sandt Mesterværk. Denne Bog er min Ledsager paa alle Rejser, og jeg kan aldrig blive træt af at læse i den.«

»Komtesserne skal vel tilbringe den forestaaende Vintersæson i København?« spurgte Prinsesse Louise-Frederikke og Charlotte Reventlow.

»Jeg har modtaget en Indbydelse til Etatsraad de Conincks,« svarede førstnævnte. »Det er mig altid en Glæde at være sammen med hans Frue. Det hjælper desuden paa mit franske Sprog,« tilføjede Komtessen smilende.

»Efter min Faders Ønske,« sagde Komtesse Charlotte, »skal jeg i Vintermaanederne være hos min Tante Sybilla paa Trolleborg.«

»Min Broder Hertugen taler ofte om Opdragelsesanstalten »Bernstorfsminde« der. Den har den afdøde Greve Ære af.«

Damerne gik ud i Haven. Solen var sin Nedgang nær; men Luften var saa varm, at man endnu søgte Træernes Skygge ved Grotten.

Imidlertid havde Officererne og Lægerne røget

en Cigar i Reventlows Arbejdsværelse, medens Konversationen havde drejet sig om højst forskellige Emner. Man havde talt om Linieskibets Østersøtogt og om det herskende Vindstille, om de engelske Kaperier af neutrale Koffardifartøjer, om Prins Kristians og hans Ægtefælles Rejse i Mecklenborg efter Brylupet, om Kronprinsens Troppemanøvrer omkring Hovedkvarteret i Kiel, om den spanske Dronnings Elsker, den saakaldte Fredsfyrste o. s. v., alt under den behagelige Indvirkning af Tobaksskyernes Aroma.

Klokken 9 forlod Prinsesse Louise Sandbjerg. Hele Selskabet tog ved Afskeden Opstilling i Vestibulen. Ved Reventlows Arm og med Komtesse Frederikke ved sin Side traadte hun ud fra Salonen. Hun slap et Øjeblik Grevens Arm, nejede med et elskværdigt Smil til højre og venstre og ytrede: »De Timer, jeg har tilbragt i denne Kreds, vil, højtærede Damer og Herrer, høre til mine behageligste Minder.«

Reventlow bød hende igen Armen og ledsagede hende til Vognen. Her veksledes Haandtryk til Afsked, og af Sted gik det til Graasten, hvor Prinsessen for Tiden opholdt sig.

Efterhaanden forlod Selskabet Sandbjerg; kun Søofficererne blev tilbage. Nu tændtes Lysekronen i Selskabssalonen, hvor der under Reventlows Forsæde arrangeredes et Symposion. Her blev der serveret en ægte Madeira, Greven i sin Tid som Chef for Fregatten »Diana« havde bragt med hjem fra Funchal. Morsomme Historier fortaltes, og gamle Minder genopfriskedes. Saaledes tilbragtes Aftenen paa den behageligste Maade indtil henimod Midnat, da der returneredes til Orlogsmanden.

Et Par Dage efter rejste der sig en stiv Kuling

fra Nord. Linieskibet »Prins Kristian« lettede Anker og stod mod Syd ud i Østersøen.

Da Sandbjerg passeredes, tonedes der Flag til Afsked, hvilket Signal øjeblikkelig besvaredes fra Flagstangen i Haven.

II.

Den sidste Dag i Juli Maaned kørte en stor Landauer med nedslagen Kalesche op foran Hovedindgangen til Sandbjerg. To Damer og en Herre sad i den. De første var Grevinde Louise Stolberg fra Vindeby og hendes Kammerjomfru; den sidste var Kaptajn Felix Clair de Mont, forhenværende fransk Officer. Sidstnævnte sprang hurtigt ud, da Vognen holdt, og var Reventlows Jæger behjælpelig med en Haandsrækning til Damerne ved Udstigningen.

»Er min Broder eller min Niece ikke hjemme, Heinrich?« spurgte Grevinden Jægeren, da hun var forundret over, at ingen af dem viste sig til hendes Modtagelse.

»Greven havde i Morges et lille Anfald af nervøs Hovedpine og besluttede at gaa en Tur ad Stien langs Sundet, da Søluften der plejer at bekomme Greven saa godt. Den naadige Komtesse ledsager ham. Jeg antager, at Herskabet snart vil være her. Deres Naade og den fremmede Herre behager maaske indtil da at tage Plads i Salonen.« Grevinden nikkede bekræftende og gav Kammerjomfruen og Kusken nogle Ordrer med Hensyn til Bagagen. Derpaa tog hun Clair de Monts Arm og gik op ad Stentrappen til Vestibulen.

Jægeren aabnede Døren til Salonen, i hvilken Hds. Naade og Clair de Mont tog Plads.

»Den Lindeallé derude er dog vidunderlig skøn,« sagde Grevinden. »Ja, her ved Alssund er dejligt.«

»Slesvigs Østkyst har lige fra Vindeby og hertil forekommet mig som et Hesperien,« ytrede de Mont.

»Her ligger jo Fernows interessante Bog om Maleren Asmus Carstens Liv og Værker,« udbrød Grevinden, »den læser nok min Niece i denne Tid; jeg ser hendes Bogmærke i den.«

»Ah, voila! her har vi Lampredi's Værk om »Le commerce des neutres en temps des guerres,« — de Mont bladede i Bogen — »slige Bøger interesserer naturligvis Greven som Søofficer.

Et Par Øjeblikke efter var Grevinden og Kaptajnen fordybede i Gennemsynet af den Bog, der saa at sige var faldet dem i Hænde.

* * *

Grevinde Stolberg var nu en Dame i tresindstyve Aars Alderen. Hun var høj, havde en smuk Figur og fine Ansigtstræk, der vidnede om, at hun i Ungdommen havde været en Skønhed. Det stærkt graasprængte Haar og Pandens Furer tydede paa Sorger og bitre Livserfaringer. Ud af hendes livlige Øjne lyste Intelligens og aandelig Begavelse, og hun var i Virkeligheden en højt dannet og kundskabsrig Dame. Som femtenaarig Pige var hun bleven ofret paa Hymnens Alter, idet hun knyttedes til Hofjægermester Gramm, der var i Begyndelsen af Tyverne, men trods sin unge Alder udslidt og udbrændt af Udsvævelser. Det var en Roué i Stil med dem, der gav den franske Regents Hofliv i Versailles dets Særpræg. Af den klassiske Literatur kendte han kun Ovids Ars amandi, og i

den moderne var Crebillon den Yngre hans Yndlingsforfatter. Dennes obscøne Fortælling »Le sopha« laa stadig paa hans Bord. Som Deltager i det skandaløse Hoflevnet, der førtes i de to første Aar af Kristian den Syvendes Regeringstid, var Gramm ret i sit Element; men da var hans Kraft ogsaa udtømt. Han bukkede under, da han havde naaet sit 37. Aar. Den Troskab og Hengivenhed, hvormed den tilsidesatte og krænkede Hustru plejede ham paa Dødslejet, var et af de Karaktertræk hos Louise Reventlow, der vakte Samtidens Beundring og Anerkendelse. Den unge barnløse Enke trak sig fuldstændig tilbage fra Hoflivet, der en Tid lang havde nærmet hende til Dronning Karoline Mathilde, og førte en Tilværelse, der var delt mellem Besøg i Familien og literære Sysler. Saaledes henrandt ni Aar, indtil Udenrigsminister Bernstorfs Svoger, den tyske Digter, Grev Kristian Stolberg, vandt hendes Hjerte og ægtede hende. Stolberg, der i social Henseende steg til Amtmand og Geheimekonferensraad, vedblev dog at være Musernes Yndling. Dels skrev han selv Digte, dels oversatte han med Held Sofokles, Anakreontikerne og Horats. Hans Hjem først paa Tremsbüttel, siden paa Vindeby var et Arnested for Aandens ædleste Sysler. Sjælen i denne Virksomhed var Hustruen, Grevinde Louise, hvem Baggesen begejstret kaldte »Holstens Aspasia.«

Kaptajn Felix Clair de Mont, en smuk, velvoksen, sorthaaret Mand med mørke Øjne, stammede fra Sydfrankrig og var af adelig Byrd. Han var bleven undervist ved Collège Mazarin, og det havde været Forældrenes Bestemmelse, at han skulde træde i Diplomatiets Tjeneste; men da indtraadte der en skrækkelig Katastrofe i hans Hjem. Hans Faders Herresæde blev

afbrændt under den blodige Bonderejsning i Revolutionens Begyndelse, Moderen saaredes dødeligt, og Faderen var en ødelagt Mand. Som forhenværende Officer traadte han atter ind i Hæren og deltog under den første Koalitionskrig i Feltogene ved Rhinen mod Østerrigerne. I Slaget ved Mainz, hvor Oberst Clair de Mont var Regimentschef, faldt han. Det var i Efteraaret 1795. Sønnen, som paa det Tidspunkt var femten Aar gammel, var imidlertid i Huset hos en Tante, der tog sig kærligt af ham. Felix vedblev at gaa paa Kollegiet til sit ottende Aar og fik derefter Ansættelse som Adjoint i Udenrigsministeriet. Men ifølge Konskriptionsloven udskreves han til Soldat og udmærkede sig under Massénas Felttog i Sweits 1799 saaledes, at han udnævntes til Løjtnant. Felix Clair de Mont forflyttedes Aaret efter som Kaptajn til Moreaus Hær, der under Fremrykningen i det sydlige Tyskland leverede Østerrigerne under Erkehertug Johan det sejrrige Slag ved Hohenlinden. Her blev de Mont tagen til Fange og sattes først paa fri Fod efter Freden i Lunéville. Han vendte dog ikke tilbage til Frankrig, men fulgte en Indbydelse fra den afdøde Faders Ven, Baron Brenier, der som Emigrant havde opholdt sig i flere Aar i Altona. Her og i Hamborg var der den Gang en Koloni af emigrerede franske Adelsmænd. Kaptajn Clair de Mont blev gennem Brenier bekendt med Stolbergs paa Vindeby, og Grevinde Louise følte sig tiltalt af hans noble Ydre og hans friske, frejdige Væsen. Han var efter hendes Opfattelse en Type paa den gamle franske noblesse d'epée. Kaptajnen vandt ogsaa Grev Stolbergs Interesse, og derigennem opnaaede han en Stilling hos Hertugdømmernes Stat-

holder, Landgrev Karl af Hessen, Kronprinsregentens Svigerfader; de Mont ansattes nemlig som Adjoint hos Landgrevens Geheimesekretær, Kammerjunker Stemann. Ved Audiensen hos Hs. Durchlauchtighed paa Louisenlund havde han gjort et særdeles godt Indtryk paa denne. Hds. kgl. Højhed Landgrevinde Louise havde fundet, at Clair de Mont var en ægte chevaleresque Personlighed. Kaptajnen levede nu foreløbig paa Louisenlund, men det var hans Agt at vende tilbage til Frankrig, naar først den indre Orden var fuldstændig genoprettet her, og hans Families Formuesomstændigheder var bleven ordnede.

Grevinden og Kaptajnen sad hver med sin Bog, da Døren aabnedes, og Grev Reventlow og Komtesse Frederikke traadte ind.

»Tilgiv vor Fraværelse, min kære Søster! jeg gik en Tur langs Stranden sammen med Frederikke for hurtigere at blive en afskyelig Migraine kvit, og det er heldigvis lykkedes.«

»Saa er baade dit Hoved og Vejret klart, kære Konrad,« sagde Søsteren. Hun kyssede Broderdatteren paa Panden, trykkede hendes Haand og saa med et inderligt tilfreds Smil paa hende. Derpaa vendte Grevinde Stolberg sig mod Clair de Mont, der havde rejst sig og ventede paa at blive præsenteret.

»Hr. Kaptajn Clair de Mont, Descendent af en gammel Slægt i Provence! i Forening med mig din Gæst her paa Sandbjerg i nogle Dage, om det maatte konvenere dig!

»De er os velkommen Hr. Kaptajn,« udbrød Greven. »Hvem jeg er, ved De; men min Datter, Komtesse Frederikke, har nu for første Gang den Ære at hilse paa Dem.«

Clair de Mont bukkede dybt for Datteren og vekslede Haandtryk med Greven.

»Jeg erindrer Dem godt fra Soiréen paa Wandsbeck hos Schimmelmanns,« sagde Reventlow. »Vi talte om Slaget ved Hohenlinden, hvor De blev tagen til Fange.«

»Greven har en storartet Hukommelse,« replicerede de Mont.

»Jeg er Soldat, som De, Kaptajn! og militære Begivenheder præger sig derfor altid dybt i min Bevidsthed. — En smukkere Personlighed end Grevinde Francoise Schimmelmann, Deres Landsmandinde skal man vanskelig kunne træffe.«

»Her i Slesvig træffer man lige saa stor kvindelig Skønhed,« svarede de Mont. Hans Blik rettedes flygtigt imod Komtesse Frederikke. Hun saa i Dag i lyserød Mollskjole overordentlig frisk og yndig ud.

Reventlow førte sine Gæster ind i Havestuen, hvor de forblev, indtil Frokosten blev serveret. Derefter foretoges en Spadseretur i Haven, hvorpaa enhver havde frie Hænder ind til Middagen. Naar denne var nydt, kom Siestaen. Eftermiddagen anvendtes hver Dag til Udflugter i Omegnen, enten til Hest eller til Vogns. Om Aftenen samledes man i Selskabssalonen, hvor der blev musiceret og sunget eller holdt Oplæsning. Det var Dagsordenen paa Sandbjerg, medens Grevinde Stolberg og Kaptajn de Mont opholdt sig der.

En Formiddag spadserede Kaptajnen og Komtessen sammen. Det var et dejligt Solskinsvejr; Træer, Buske og Blomster stod i hele deres Pragt og Fylde. Sommerfuglene svævede fra Blomst til Blomst.

Clair de Mont og Komtessen satte sig paa en Havebænk paa Toppen af en græsklædt Høj, der var

overskygget af tre mægtige Bøgetræer, som stod i en Halvkreds. Fra dette Sted var der en smuk Udsigt over Sundet til Kysten af Als, som her tonede højt.

»Hvor er Danmarks Natur dog skøn, Komtesse,« sagde de Mont. »Den maaler sig i sin frodige Sommerpragt med Sydfrankrigs og Italiens.«

»Jeg har ikke været der, Hr. Kaptajn, men min Fader har skildret hine Egne for mig. Som Søofficer har han paa sine Middelhavstogter besøgt Toulon, Genua, Neapel og Palermo «

»Jeg har ogsaa set disse Steder, Komtesse, og jeg kunde længes efter at komme der igen, og dobbelt vilde det glæde mig, hvis det kunde blive i Deres og Deres Faders Selskab.«

Han saa smilende paa Komtessen, der rødmede. Der var allerede opstaaet et sympatetisk Forhold mellem de to; lige fra første Øjeblik, de saa hinanden, havde de gensidigt følt sig tiltrukne. Paa begge Sider var der Skønhed; han var ridderlig og brav af Tankemaade, hun ædel og deltagende af Hjerte, og paa begge Sider havde den fine Dannelse, som adelig Byrd og fornem Omgang medfører, sat sit vindende Præg.

Det var første Gang, at Forelskelsen lig en sart Blomst begyndte at udfolde sig i Frederikke Reventlows Hjerte. Og aldrig havde Clair de Mont følt sig saa uimodsaaeligt draget til en Kvinde. Her var ikke Tale om flygtig Elskov, men om virkelig dyb Kærlighed. Baade han og hun forstod dog at beherske Følelserne, hvorfor det først i et senere Stadium kom til en Erklæring mellem dem.

»Jeg kunde ikke tænke mig noget bedre Rejseselskab end min Fader og Dem!« svarede Komtessen. »Tilbagerejsen skulde da lægges over Paris, saa jeg

igen kunde komme i Theatre francais og den store Opera.«

»De vilde nu faa et dybere og fyldigere Indtryk af Paris og dets storartede Kunstværker, end da De sidst var der, Komtesse! De var jo den Gang kun femten Aar.«

»Ganske vist, Kaptajn, men jeg drister mig til at mene, at jeg var et livligt og opvakt Barn. Alt det overordentlige, jeg saa og hørte, mærkede jeg mig, og senere har jeg i den landlige Ensomhed her mangfoldige Gange genkaldt mig Indtrykkene i Erindringen. Derfor staar de levende for mig den Dag i Dag.«

»Hvad De i Gaar Aftes udtalte om Talma som Tragiker og Mademoiselle Mars som komisk Skuespillerinde, var træffende,« ytrede de Mont. »Jeg maa beundre Deres Opfattelsesevne.«

»De gør mig forlegen, Kaptajn de Mont. — Til mine skønneste Minder fra Paris hører dog Sangen og Spillet i Cherubinis uforlignelige Opera »De to Dage«. Jeg skal siden spille et Par Arier af den for Dem.«

»Komtessen synger dem maaske ogsaa?«

»Jeg har kun en taalelig Sopran, Kaptajn! men jeg skal forsøge at synge dem for Dem.«

Da Kaptajnen og Komtessen rejste sig for at gaa, kom Grev Reventlow imod dem.

»Jeg har tænkt paa en lille Udflugt i Eftermiddag,« sagde han. »Hvad om vi kørte over til Ballegaard og aflagde Baronesserne Gyldenkrone en Visit?«

»Ypperligt Forslag, Papa!« udbrød Komtessen. »Det vil sikkert interessere Dem, Kaptajn, at tale med de to Baronesser.«

* * *

Midt i Sandbjerg Have laa en lille hvid Bygning i Renaissancestil, hvis Indgang dannedes af en Portico med fire doriske Søjler. Lyset faldt ind i Rummet gennem et stort Vindue i det flade Tag. Under Gesimsen løb en bred med Løvværk smykket Frise. Ved malede Pilastre var Væggene delt i Felter, hvert med en Blomsterdekoration al fresco i Midten. Monteringen indskrænkede sig til et rundt Bord med Marmorplade og hvidmalede Havestole. Reventlows Forgænger havde givet Bygningen Navnet Villa Albani efter et italiensk Forbillede.

I denne Villa plejede Grevinde Stolberg at tilbringe et Par Timer om Dagen, een imellem Frokosten og Middagen og een efter Siestaen. Her besørgede hun under Opholdet paa Sandbjerg sin Korrespondance. Den nævnte Dag var Grevinden sysselsat med Besvarelsen af et Brev til Hertuginde Louise af Weimar, der var hendes fortrolige Veninde. To Gange havde Grevinden opholdt sig ved det hertugelige Hof, og her havde hun stiftet Bekendtskab med Gøthe, der havde fundet Behag i hendes Konversation.

Om Eftermiddagen kørte Greven og hans Søster, Komtessen og Clair de Mont over til Ballegaard. Det var stille og varmt Vejr. Luften var klar og tillod den videste Udsigt over det smukke Landskab.

»Hører Baronesserne til en gammel Slægt?« spurgte Kaptajnen Greven.

»Den skriver sig vel fra Ludvig den Femtendes Tid; men derom min Datter bedre Besked; hun kender nemlig deres Stamtavle.«

Kaptajnen vendte sig mod Komtessen.

»Gyldenkronerne,« sagde hun, »stammer fra en rig hollandsk Købmandsfamilie, der forstrakte den

danske Regering med Penge, da vi førte Krig med Sverrig; det var nok 1660. Oprindelig hed den Marselis; men saa optoges den i Friherrestanden under Navnet »Gyldenkrone«.

»Paa slige Ophøjelser har vi mange Eksempler i Frankrig under det gamle Kongedømme,« bemærkede Clair de Mont, »men det var dog som oftest Kunstnere og Videnskabsmænd, der fik saadanne Udmærkelser.

»Nu er Napoleon jo i Færd med at skaffe Frankrig en ny Adel,« udbrød Grevinden leende.

»Man kan være forberedt paa store Overraskelser,« ytrede Reventlow. »Tænk, den nuværende Storhertug af Berg, Joakim Murat, var nok ved Revolutionens Udbrud Staldkarl!«

»Hans Fader var Kromand,« sagde de Mont, »men selv var han Seminarist.«

Samtalen drejede sig om de bratte Omslag i Menneskenes Liv, hvorpaa den franske Revolution havde afgivet mange Eksempler, flere end nogen anden historisk Begivenhed.

Imidlertid naaede man Ballegaard, hvor de to Baronesser blev glade over Besøget. Gaarden hørte, hvad her i Forbigaaende blot skal nævnes, til Grevskabet Reventlow og bestyredes af en Forvalter.

Baronesserne var henrykte over Grevinde Stolbergs Besøg. Hun var deres Ungdomsveninde; de havde begge været hendes Gæster baade paa Tremsbüttel og Vindeby. De havde fælles Erindringer fra Frederik den Femtes Hof, da Dronning Juliane Marie stod i sin Glorie.

Baronesserne hilste særdeles venligt paa Clair de Mont og ønskede ham Velkommen. De beklagede, at de var fremmede for ham; men mulig havde han og

de dog en fælles bekendt i Paris, der kunde danne et Forbindelsesled, nemlig: den danske Gesandt Kammerherre Dreyer.

Da Gesandten nævntes, smilte de Mont fornøjet. Han havde den Ære at kende Kammerherre Dreyer personlig, idet han flere Gange havde talt med ham i Udenrigsministeriet og deltaget sammen med ham i en Soirée hos Talleyrand.

Komtesse Frederikke spurgte efter Kusinen, Charlotte Reventlow og fik at vide, at hun Dagen før var rejst til sine Forældre paa Pederstrup paa Lolland.

Efter at Grev Reventlow havde haft en Konference med Forvalteren, samledes Selskabet i det kinesiske Lysthus i Haven, hvor man drak The. Fra en lille Høj i Haven var der en smuk Udsigt over Augustenborg Fjord og den nordlige Del af Als med Nordborg Kirketaarn i det Fjerne.

* * *

Ved Tilbagekomsten til Sandbjerg overraskedes Selskabet ved et Besøg af Enkegrevinde Reventlow fra Brahetrolleborg. Hun havde, som berørt, stillet dette i Udsigt, men Svogeren havde dog ventet først at høre nærmere fra hende.

Sybilla Reventlow havde nu i henved halvsjette Aar været Enke efter Grev Ludvig Reventlow tll Baroniet Brahetrolleborg paa Fyen. Hun var ligesom Svigerinden Louise Stolberg smuk, begavet og kundskabsrig; men hun var indadvendt og hendes Træk bar Præget af Melankoli. Hun havde som Moder haft den tunge Skæbne at miste tre smaa Børn; men Ægtefællens Død i det halvtredsindstyvende Aar og derefter

Tabet af en Datter i den mest blomstrende Alder, var Begivenheder, der havde rystet hende saa dybt, at hun aldrig forvandt Sorgen derover. Alle Vegne hvor Enkegrevinde Sybilla viste sig, modtoges hun med Sympathi og Højagtelse, hvilket dels skyldtes hendes personlige Egenskaber, dels Mindet om den afdøde Greve, der havde haft saa uvisnelige Fortjenester af det danske Folkeskolevæsens Reform. Enkegrevinden var iøvrigt en virksom Aand, hvis Tid optoges af Godsets Administration, da hun var Sønnens Formynderske. En Gang imellem trængte hun til Rekreation, og en saadan fandt hun da hos Svogeren paa Sandbjerg. Naar Konrad Reventlow var sammen med hende, lod han især den djærve Sømandsnatur fremtræde paa en elskværdig Maade, og denne Side af hans Væsen tiltalte hende saa overordentlig. Hans Udtryk og Vendinger i Sømandssproget vakte hendes Latter og virkede ligesom befriende paa hende, naar de mørke Minder steg frem fra hendes Sjæledyb. Dertil kom, at Konrad Reventlow havde megen Interesse for hendes Broder, Diplomaten Kammerherre Schubart, og vilde gerne høre hende fortælle om ham, som hun selv satte saa højt. Naar hun skildrede Omskiftelserne i Broderens bevægede Liv, lyste hendes Øjne, og Smilet spillede om hendes Læber; det var hende en aandelig Forfriskning, naar hun kunde fremdrage karakteristiske Træk ikke blot fra hans Ophold som Diplomat i Haag, Madrid og Neapel, men ogsaa fra hans Samliv med Thorvaldsen, til hvem han stod i det venskabeligste Forhold.

»Hjertelig velkommen, kære Svigerinde!« udbrød Reventlow ved Synet af Enkegrevinden; han greb hendes Haand og kyssede den. Modtagelsen fra Grev-

inde Stolbergs og Frederikkes Side var lige saa hjertelig.

Reventlow forestillede derpaa de Mont for Enkegrevinden, der galant udtalte sin Glæde over et saa interessant Møde.

Det var bleven Aften. Lysene tændtes i Konversationssalonen, og her samledes hele Familien om den nyankomne, der livligt og pikant besvarede de Spørgsmaal, Svogeren og Svigerinden rettede til hende.

»Ad hvad Vej er du kommen hertil?« spurgte Grev Reventlow.

»Over Boiden og Fyenshav. Jeg skyldte nemlig Bille Brahes paa Hvedholm en Visit, og jeg skulde ogsaa tale med den nye Sognepræst i Faaborg, Pastor Langballe.«

»Var Overfarten fra Boiden god? Saa vidt jeg husker, havde I en laber Kuling fra Nordøst,« sagde Greven.

»Det gik netop strygende,« svarede Svigerinden leende; »men der bragtes Offre til Neptun, blandt andre af et nygift Skolelærerpar i Tandslet. Tjeneren erkyndigede sig om dets Navn.«

»Pøsen frem, og Dækket spules!« bemærkede Rewentlow.

»Med særdeles god Befordring, der var lejet af Kromanden i Frydendal, kørte jeg til Sønderborg, hvor jeg overnattede paa Postgaarden. Derefter gik Turen med Deligence hertil. Forinden jeg forlod Sønderborg, skrev jeg en Billet til Prinsesse Louise, hvori jeg udbad mig en Audiens hos Hertugparret om en Uges Tid.«

Prinsesse Louise var saa elskværdig personlig at lykønske Papa i Anledning af hans Fødselsdag,« sagde Komtesse Frederikke.

»Hds. Durchlauchtighed er en af de intelligenteste og mest dannede Damer, jeg kender,« sagde Louise Stolberg.

»Baade hun og hendes Broder, Hertugen har vist Seminariet og Opdragelsesanstalten ved Trolleborg megen Interesse. Det glædede min afdøde Mand overordentlig, og jeg har siden den Tid følt mig den hertugelige Familie forbunden,« sagde Enkegrevinden.

»Broder Ludvig talte tit til mig om Hertugens Besøg paa Trolleborg og i Grønderup Skole, hvor han med levende Interesse havde overværet Eksaminationen,« bemærkede Reventlow. »Hertugen var den Dag rigtig i sit Es; han spiste Tykmælk og Æggekage hos en Bonde.«

* * *

Den følgende Formiddag var Vejret prægtigt, og alle var tidligt oppe. Medens Greven skrev Breve, gik Svigerinderne Louise Stolberg og Sybilla Reventlow en Tur i Haven til den omtalte Høj, hvorfra der var Udsigt over Alssund. Her tog de Plads paa Bænken. I Samtalens Løb spurgte Enkegrevinden:

»Kender du Stiftprovst Plum?«

»Er det Stiftprovsten ved Frue Kirke i København? Hvorledes kommer du til at tænke paa ham,« svarede Louise Stolberg.

»Plum var en god Ven af min Mand. Han aflagde mig forleden en Visit, da han havde besøgt Seminariet ved Trolleborg. Han spurgte til dig og kender de fleste Ting, som din Mand har skrevet.

»Jeg husker godt Plum,« sagde Louise Stolberg;

»jeg har set ham sammen med Baggesen paa Kristianssæde; de havde været Kontubernaler paa Regensen.

»Han skildrede med et fint Lune Baggesens Forelskelse i Fru Pram,« sagde Enkehertuginden med et humoristisk Smil.

»Ja, Fru Pram var jo Baggesens »Seline«,« sagde Louise, hvilke skønne Elegier har han ikke skrevet til hende. Det er Erotik . . . .«

»Og der har vi ogsaa Erotik,« udbrød Enkegrevinden; hun pegede ud mod Sundet, hvor Reventlows Lystbaad just skød frem. Det var Kaptajn Clair de Mont, der roede en Tur for Komtesse Frederikke, som sad i Bagstavnen. De Mont standsede af og til, hvilede paa Aarerne, og konverserede med Komtessen. Hun rakte ham Haanden, som han kyssede. Derefter tog han fat paa Aarerne igen, og med en stærk Fart skød Baaden fremad. De to Grevinder fulgte den opmærksomt, indtil et højt Buskads skjulte den.

Da de kom tilbage til Havesalen, mødte de Reventlow.

»Min kære Svigerinde,« sagde han til Enkegrevinden, »jeg foreslaar, at du i Morgen sammen med Louise aflægger Hertugparret og Prinsessen en Visit paa Augustenborg. Samtidig kan Kaptajn Clair de Mont efter eget Ønske blive præsenteret for den hertugelige Familie.«

III.

Paa Vestsiden af Augustenborg Fjord, paa en Halvø, der dannes af tvende Nor, ligger Augustenborg. Skønnere og mere idylliske Omgivelser end dem, Parken, Haven og Fjorden i Forening afgiver, kan man ikke tænke sig. Naar man har passeret Dæmningen over det sydlige Nor, vandrer man gennem en prægtig Lindeallé, i Retningen fra Øst til Vest, til det hertugelige Slot, en hvid, tegltækt Bygning i italiensk Renaissancestil, bestaaende af tre Fløje. Hovedfløjen, der vender mod Vest, har tre Stokværk. Slottet, der i sin ydre Fremtræden gør et koldt og fornemt Indtryk, skriver sig i sin nuværende Skikkelse fra det første Tiaar af Kristian den Syvendes Tid. Men savnes der arkitektonisk Fantasi i Bygningens Former, saa frembyder til Gengæld Naturomgivelserne om Somren en Fylde af Poesi, der ikke overgaas af nogen Egn i Danmark. I Bedene, som i forrige Aarhundredes Begyndelse fandtes i den store Græsplæne foran Hovedbygningens Vestfront, drømte et Blomsterflor, hvis Pragt og Duft fortryllede Beskueren og bragte ham til at glemme Tilværelsens Skyggesider. Her sænkede Idyllen sig med sin stille, lyse Fred ned over Sindet; her tonede kvidrende og syngende Fuglestemmer, og over det hele spændte den klare, blaa Himmel sin høje Bue.

Til Haven sluttede sig Parken med dens bugtede Gange mellem Hække og Buskadser, men fremfor alt med dens tre mægtige Lindealléer mellem Slottet og Fjorden, til hvilken man havde Udsigt. Nord for Alléerne stod der historisk navnkundige Egetræer, og her laa det af Prinsesse Louise opførte Palais.

Har den nordiske Natur i Augustenborgs Omegn digtet en af sine skønneste Idyller, saa har Historien i Slottets Sale og Værelser at opvise dramatiske Optrin, prægede af Hjertets Bitterhed og mørke Lidenskaber. Var Haven og Parken derude i deres Sommerpragt et Symbol paa Freden og Harmonien, saa fremkaldte Billederne inde paa Slottets Vægge nærmest Minder om heftige Konflikter eller skærende Dissonanser mellem den hertugelige og den kongelige Linie i det oldenborgske Hus. Der var blandt Erindringerne kun faa venlige, solbelyste Dage med glad, løftet Stemning.

En saadan Dag havde Brylluppet mellem Hertug Ernst Günther og Prinsesse Augusta af Glücksborg i det Herrens Aar 1651 netop været. Det fejredes midt i Juni paa Københavns Slot under Udfoldelsen af kongelig Pragt og Glans. Frederik den Tredje skænkede Hertugen det Jordegods, paa hvis Grund Slottet rejste sig og efter Bruden blev kaldet Augustenborg. En hollandsk Maler havde i et stort Billede fremstillet Bryllupsprocessionen, og dette Maleri frembød baade kunstnerisk og historisk Interesse, da det udmærkede sig ved megen Portrætlighed. Billedet hang senere i Hertug Frederik Kristians Audiensværelse. Han satte stor Pris paa det som Minde om Husets Stamfader; han kendte de fremstillede Personer, og det var ham en Fornøjelse at nævne dem for notable Gæster paa

Augustenborg Paa den modsatte Væg fandtes flere Portræter, blandt hvilke der især var et, som genkaldte et interessant Minde i Erindringen. Det var et Billede af Ernst Günthers Datter, Prinsesse Louise Charlotte, der som syttenaarig Pige var bestemt til Brud for Rigets Storkansler, Griffenfeldt. Men til Ulykke for ham selv blev han forelsket i Dronning Charlotte Amalies skønne franske Hofdame, Prinsesse Charlotte af Taranto, og afviste Tanken om hint Ægteskab, hvorved han krænkede det augustenborgske Hus. Denne Begivenhed hævnede sig. Sagnet fortæller, at under de førnævnte Egetræer i Augustenborgs Have stiftede den skuffede Hertugs Venner, Ulrik Frederik Gyldenløve, Grev Frederik Ahlefeldt og Konrad Biermann en Sammensværgelse, der hidførte Griffenfeldts Fald.

Den fjerde Hertug af Augustenborg formæledes 1720 med Komtesse Frederikke Danneskjold-Samsøe, der var Datter af Kristian Gyldenløve, Kong Kristian den Femtes Søn. Den følgende augustenborgske Hertug indgik Ægteskab med en Prinsesse af Huset Plöen og blev Fader til vor Hertug Frederik, der paa det her omhandlede Tidspunkt var lige i Begyndelsen af Fyrrerne, halvandet Aar yngre end Søsteren, Prinsesse Louise.

Hertug Frederik Kristian, der ved Faderens Død 1794 var bleven sin Linies Overhoved, var af Ydre en lille, bleg og mager Mand med et fint Fysiognomi og kloge, tænksomme Øjne. Han var elegant og værdig i sin Optræden og i Modsætning til den opfarende, brutale Fader betegnedes han i Folkemunde som »Ministeren«. Hertugen var fra Ungdommen ypperligt undervist; han havde studeret ved Universitetet i Lejpzig, han var bekendt med Hovedretningen

i Tidens æstetiske og filosofiske Litteratur og udmærkede sig i det hele ved Kundskabsfylde. Det var Særkendet ved hans Dannelse, at Intelligensen var bleven udviklet paa Følelseslivets Bekostning, og midt i Humanitetssværmeriet var og blev han Aristokraten. Hertugen havde særlig Interesse for Pædagogik og Undervisningsvæsen, særlig det akademiske, og denne Interesse blev ogsaa bestemmende for de Stillinger, han kom til at beklæde i Statens Tjeneste.

Vi møder ham som Formand i Skolekommissionen, som Universitetets Rektor og som Præses i Direktionen for de lærde Skoler, og han var som saadan flittig, virksom og rig paa Initiativer. Det var Egenskaber, der skaffede ham Anseelse i alle aandsdannede Kredse; men i den fornemme Verdens Øjne kastedes der først rigtig Glans over ham, da han 1786 ægtede Prinsesse Louisa Augusta, Kong Kristian den Syvendes Datter, og udnævntes til Medlem af Gehejmestatsraadet. Nu var Frederik Kristian altsaa Kongens Svigersøn, Kronprinsregentens Svoger, og mulig kunde hans Gemalinde, Hds. kgl. Højhed, en Gang blive Danmarks og Norges Dronning; thi Udsigten til kgl. Mandslinies eventuelle Blomstring var paa det Tidspunkt kun svag.

Frederik Kristian og Louisa Augusta, »Danmarks Venus«, passede ikke for hinanden, og Ægteskabet var da heller ikke udsprunget af gensidig Tilbøjelighed. Hun var yppig, livslysten og anlagt paa Hoffets Nydelser og Adspredelser, hvorimod hun ikke havde Sans for Litteratur og Filosofi. Naar hun tilsyneladende viste Interesse for Klassikere, var det kun et af Kvindelist fremgaaet Træk, beregnet paa at gøre sig behagelig for Hr. Gemalen. Iøvrigt var Ægteskabet i de ti første Aar barnløst.

Opholdet i Hovedstaden, hvor Hertugen efter Slottets Brand flyttede ind i et Palais i Bredgade, var ikke behageligt for ham, naar han ikke just syslede med pædagogiske Spørgsmaal. Svogerens, Kronprinsens, uimodstaaelige Lidenskab for Militærvæsenet, for Exercits, Parader og Manøvrer virkede i høj Grad frastødende paa ham. Heller ikke følte Hertugen sig tiltalt af Kronprinsesse Maries Fader, Landgrev Karl af Hessen, hvis flammende, religiøse Mysticisme opvakte den reflekterende og kølige Hertugs haanlige Kritik, og samtidig krænkedes han af den overlegne Holdning, Landgreven af og til behagede at iagttage overfor ham.

Til flere af den store Landbokommissions Medlemmer, der i det attende Aarhundredes Slutning spillede saa stor Rolle, stod Hertugen i et køligt Forhold; thi med Hensyn til Bondestanden var han ingenlunde en Reformven som Reventlow'erne. Men Hovedsagen var dog den, at han og Kronprinsen gensidig indtog en antipatisk Stilling til hinanden.

Under disse Omstændigheder var det en sand Forfriskning baade for Hertugen og Hertuginden, naar de om Sommeren ombyttede Hoflivet i København med Opholdet paa Augustenborg og Graasten, paa hvilket sidste Sted de dog kun for kortere Tidsrum opslog deres Residens. Hs. Durchlauchtighed fandt Livet paa disse Steder med deres dejlige Naturomgivelser saa fredeligt beroligende og behageligt, at han betegnede det som sit Elyseum. Tvedragtens Aand skulde dog snart bringe Forstyrrelse ogsaa her.

Hertugen var daglig beskæftiget med en temmelig omfattende Korrespondance. Han vekslede Breve med sine to Kollegaer i Direktionen for de lærde Skoler, Overbibliotekaren, Etatsraad Moldenhawer og den navn-

kundige Ove Malling, men især korresponderede han ivrigt med Sekretæren, Professor Laurids Engelstoft. Naar dette Arbejde var tilendebragt, spadserede Hertugen en Tur i Parken med sin Gemalinde. Efter Frokosten, i hvilken Søsteren, Prinsesse Louise, altid deltog, gennemlæste Hertugen Aviserne, nemlig »Dagen«, »Hamburgischer Correspondent« og »Moniteur universel«. Hs. Durchlauchtighed tog sig derpaa et Hvil, i hvilket han passiarede enten med sin Sekretær eller med sin Kammertjener. Efter Dineren, ved hvilken hele Familien var samlede, fulgte en Siesta. Hertugen og Hertuginden plejede derpaa at underholde sig og spøge med Børnene, Prinsesse Karoline Amalie og Prinserne Kristian og Frederik. Var der Gæster til Stede paa Augustenborg, samledes man om Eftermiddagen i Prinsesse Louises lille Palais i Haven, den saakaldte Stoa, og her var litterære og kunstneriske Spørgsmaal Genstand for Konversationen.

Under Opholdet paa Graasten foretog Hertugen og Gemalinde i Reglen en Udflugt til Glücksborg ved Flensborg Fjord, hvor der boede et meget interessant gammelt Ægtepar. Det var Hertug Ferdinand af Brunsvig-Bevern, dansk Feltmarskal, og hans Hustru Caroline, nassauisk Prinsesse, der i sit første Ægteskab havde været knyttet til den sidste Hertug af den ældre glücksborgske Linie. Hertug Ferdinand var paa dette Tidspunkt en Mand i Slutningen af Halvfjerdserne. Han havde en god Hukommelse, og han havde været en opmærksom Iagttager af Forholdene og Menneskene, hvorfor han kunde fortælle mangfoldige Træk fra Hoflivet i Frederik den Femtes Dage. Hertuginde Caroline havde staaet i venskabeligt Forhold til Dronning Juliane Marie, hvem hun en Aarrække havde aflagt en

Sommervisit paa Fredensborg. En af de pikanteste Episoder, hun havde oplevet her, var den svenske Kong Gustav den Tredjes Besøg paa Slottet 1787, da han ved en Fejltagelse overraskede den gamle Enkedronning paa Sengen. Hertuginde Caroline havde opholdt sig nogen Tid ved Hoffet i Stockholm og omtalte i de varmeste Udtryk den ulykkelige Dronning Sophie Magdalene, Frederik den Femtes Datter. Den begavede og fint dannede Gustav den Tredje opfattede hun nærmest som Roué. Hun samstemte med den Diplomat, der havde sagt, at den unge Adelsmand i Stockholm havde lagt Cicero paa Hylden for at gøre Entrechats og Kabrioler foran Spejlet. Naar Hertuginden skildrede de glimrende Baller og Theaterforestillinger paa Haga, lyttede Louise Augusta med spændt Opmærksomhed til hendes Fremstilling. Hertug Frederik Kristian nærede paa det Tidspunkt ikke synderlig Interesse for de svenske Forhold. Han anede ikke, at han Aar efter skulde træde i nær personlig Kontakt med disse. Det lille Hof paa Glücksborg førte iøvrigt en isoleret Tilværelse. Kronprinsregenten plejede at besøge det en enkelt Gang om Aaret paa Rejsen til eller fra Louisenlund ved Slien, Svigerfaderens Sommerresidens.

Kort efter at den hertugelige Familie i Forsommeren 1806 havde forlagt sin Residens fra København til Augustenborg, indfandt Professor Reinhold fra Kiel sig som Gæst. Ingen var mere velset end han, der oprindelig var bleven indført i Familiekredsen af Jens Baggesen. Reinhold, der først var undervist af Jesuiterne og derefter havde gennemgaaet et Kursus hos den saakaldte Oplysningstids Rationalister, var udmærket baade som Personlighed og Videnskabsmand.

I tredive Aars Alderen blev han Professor i Filosofi ved Universitetet i Jena og gjorde her Epoke ved sine klare og letfattelige Forelæsninger over Kants kritiske Filosofi. Han havde et mægtigt Auditorium, og naar den kantiske Filosofi hurtigt blev en Aandsmagt i Tiden, skyldtes det Reinhold, der ved sine Foredrag virkede banebrydende for den. Han havde et lykkeligt Greb paa at popularisere ethvert filosofisk System, ogsaa Fichtes »Wissenschaftslehre«, uden at dog Videnskabens strenge Fordringer tilsidesattes. Reinhold, hvem Hertugen af Augustenborg selv havde hørt i Jena, kaldtes af den danske Regering til Professor ved Universitetet i Kiel, og med ham kom der ligesom en frisk aandelig Strømning ind i dette. Skønt Filosof, var han dog ogsaa, hvad man kunde vente af den elegante Digter Wielands Svigersøn, en fortræffelig Selskabsmand, der baade glimrede ved sit smukke Ydre og ved sin vittige Konversation. Hans Omgangstone var vindende og elskværdig; thi aldrig søgte han at skyde sin Person i Forgrunden, for at samle Selskabets Opmærksomhed om sig; men han ydede fordringsløst og beskedent sit vægtige Bidrag til Underholdningen. For en Mand som Professor Reinhold — han havde nu naaet sit halvhundrede Aar, men stod i sin fulde Kraft — aabnede de litterære Hjem paa Tremsbüttel, Vindeby og Augustenborg sig med den største Glæde; thi Samlivet med ham formede sig til en Række intellektuelle Nydelser.

Ingen imødesaa hans Komme med mere Forventning end Prinsesse Louise af Augustenborg; thi hun havde under sin Syslen med filosofiske Spørgsmaal altid samlet flere Problemer, til hvis Løsning han skulde være hende behjælpelig.

Professor Reinhold fremstillede sig efter sin An-

komst til Augustenborg først for Hertugen, og Hs. Durchlauchtighed modtog ham med et Velkommen, der bar Oprigtighedens Præg.

»De bliver vel hos os en Ugestid, Hr. Professor?«

»Jeg takker,« var Svaret, »hvis det maa kunne lykkes mig ikke at trætte Deres Durchlauchtighed og de høje Damer.«

Reinhold begav sig derpaa til Hds. kgl. Højhed Hertuginden, hvor han ogsaa forefandt Prinsesse Louise. Han udtalte sin store Glæde over Gensynet. Sidste Gang han havde været sammen med dem, var ved Kuren paa Slottet i Kiel i Anledning af Kronprinsessens Fødselsdag. Hertuginden svarede, at det var hende stedse kært at se ham, og til denne Udtalelse sluttede Prinsessen sig.

»Der skal blive sørget godt for Dem, Professor, medens De er her paa Slottet. I den sydlige Fløj, lige ved Hertugens Værelser, er der indrettet Bolig til Dem; de faar et større og et mindre Kabinet med Udsigt til Noret. Dagsordenen bliver den samme, som da De var her sidst, og en Ridehest er stillet til Deres Raadighed.«

»En Ridehest? Deres kgl. Højhed?«

»Ja, Professor, den Hest, De plejer at ride, er formodentlig Pegasus; men naar man har saa meget stillesiddende Arbejde som De, kan man saamænd have godt af en Ridetur paa en Hingst fra Frederiksborg Stutteri.«

Reinhold takkede smilende for den næsten moderlige Omsorg, Hds. kgl. Højhed nærede for ham.

»I Bogskabet vil De finde et lille Udvalg af min Broders Bibliothek,« bemærkede Prinsessen. »Og for at De ogsaa kan følge med Tidsbegivenhederne, vil

»Hamburgischer Correspondent« blive lagt ind til Dem og det sidste Hefte af Archenholz's »Minerva«.«

»Deres Durchlauchtigheds Opmærksomhed er saa stor, at den giver mig Mod til ogsaa at bede Dem om et dansk Blad?«

»Min Broder læser »Dagen«, og det skal herefter blive bragt Professoren.«

»Huslæreren, Hofpræst Jessen, vil nu have den Fornøjelse at forestille Børnene for Dem,« sagde Hertuginden. Hun trak i en Klokkestreng og befalede den indtrædende Kammerjomfru om at meddele Pastor Jessen, at han ventedes i Forgemakket.

Hds. kgl. Højhed begav sig, fulgt af Prinsessen og Reinhold ud i dette. Kort efter viste den gamle Huslærer sig med den tiaarige Prinsesse Karoline Amalie og de to Prinser Kristian og Frederik, af hvilke den første var otte Aar gammel, medens den sidste gik i det syvende. Prinsessen var overordentlig smuk; hun havde blondt Haar og dejlige blaa Øjne. Prinserne var velvoksne efter deres Alder og havde tiltalende Fysiognomier.

Hofpræst Jessen, der i sin Tid havde været Faderens Lærer, tog sig med den største Omhu af Børnene. Han underviste dem fortræffeligt i Religion, Historie og de klassiske Sprog. I Tysk og Engelsk var Hertugindens Kavaller, Kammerjunker von Buchwald, Børnenes Lærer, medens Fransk og fransk Konversation var overdraget en Françoise. Men Ledelsen af Undervisningen i det hele var lagt i Hænderne paa Jessen, Familiens højt betroede Mand, der udmærkede sig ved Kundskadsfylde og ægte human Tænkemaade. En Pædagog som Hertugen interesserede sig naturligvis levende for Undervisning; han gennemgik selv Time-

tabellen og var ofte selv personlig til Stede i Timerne; men han greb ikke ind i Lærernes Frihed, hvad Stofvalg og Methode angik. Børnene skulde undervises og opdrages i Overensstemmelse med deres høje Stilling som Led af den kongelige Slægt, men samtidigt skulde der lægges Vægt paa at udvikle Mennesket i dem. Denne Opgave forstod især Pastor Jessen fortræffeligt at løse Megen Indflydelse paa Prinsesse Karoline Amalies Uddannelse havde ogsaa foruden Tanten og Moderen sidstnævntes Kammerfrøken Sofie Charlotte v. Møsting, der forstod at vække den unge Piges Interesse for det danske Folk og dets Historie.

Pastor Jessen fremstillede sine tre Elever for Professoren og udtalte sig med Tilfredshed og Anerkendelse, men paa en behersket Maade, om deres Dygtighed og Fremskridt. Reinhold lagde med et bifaldende Smil sin Haand paa Prinsernes Skulder og gav Prinsessen, hvis Finhed og Ynde gjorde et stærkt Indtryk paa ham, et let Haandtryk, idet han udbrød: »Denne lille Prinsesse gaar vistnok en stor Fremtid i Møde!«

Hertuginden smilte fornøjet

»Nu har De set hele Familien, Professor! men siden vil jeg vise Dem Hestene,« sagde Hds. kgl. Højhed leende. Den bratte Overgang gjorde et komisk Indtryk paa Reinhold, der svarede med et Buk.

Hertugen, der ellers plejede at være meget talende ved Frokostbordet, var denne Dag ordknap og under Konversationen noget distrait. Det var tydeligt, at der laa ham noget alvorligt paa Sinde: men han beholdt det hos sig selv. Efter at have vekslet nogle venlige Ord med Reinhold og Jessen og anbefalet dem en Spadseretur i Parken, da Vejret var saa smukt, trak han sig tilbage til sit Kabinet.

»Hs. Durchlauchtighed var taus og indesluttet,« sagde Reinhold til Jessen, idet de gik ind i en af Lindealléerne.

»Mod Sædvane!« svarede Hofpræsten, »formodentlig skyldes Tausheden en Portefeuille, der en halv Time før Frokosten indtraf fra Grev Bernstorf i Kiel, Chefen for det udenrigske Departement.«

»Mulig Statssager,« bemærkede Professor Reinhold. Derefter talte han med Jessen om Universitetet i Halle, hvor denne havde studeret. I Samtalens Løb dvælede de ved de to navnkundige klassiske Filologer Heyne og Wolf, hvem de begge kendte personlig. Reinhold mindede om den fine Ironi, hvormed Wolf havde komplimenteret Heyne, da denne hævdede, at han allerede før hin havde haft Blik for, at Homer ikke var en enkelt Digter, men en Fællesbetegnelse for flere Rhapsoder. Jessen lo hjerteligt, thi han kendte særdeles godt Wolfs »Briefe an Heyne«. De to lærde Herrer fortsatte derefter Diskussionen om videnskabelige Materier, idet de tog Plads paa en Bænk foran et Springvand, hvis blide Larm dannede Akkompagnement til deres Tankeudvekslinger. Da de skiltes, gik Jessen til sin Undervisning. Reinhold begav sig til sit Værelse og læste i »Minerva«.

Medens Hertugen i sit Arbejdskabinet var ivrigt beskæftiget med at gennemgaa Akterne i den Portefeuille, Grev Bernstorf havde sendt ham, foretog Hertuginden og Prinsessen en Ridetur til Gundestrup. Vejen til denne gamle, interessante Gaard fra Hertug Ernst Günthers Tid, gik forbi den smukke Miang Sø med de siv- og kratbevoksede Bredder. Paa Tilbagevejen sendte Hertuginden Rideknægten til Landsbyen

Kettinge, hvor han skulde overbringe en fattig Husmandsfamilie en Pengegave fra Hds. kgl. Højhed.

En Lakaj meddelte Reinhold, at Prinsessen ventede ham i Palæet i Parken, hvis det maatte konvenere Professoren at komme.

»Svar Hds. Durchlauchtighed, at det skal være mig en Ære.« Reinhold satte en Bog ind i Bogskabet og begav sig paa Vej.

Han modtoges ved Palæets Dør af Prinsessen, der førte ham gennem Forhallen ind i et smagfuldt dekoreret, rummeligt Værelse, hvor han efter hendes Indbydelse satte sig i en af de store Fauteuils omkring et ovalt Mahognibord Hun tog selv Plads i en anden lige overfor ham.

»Jeg har lige læst et Par Sider i en Bog af en af Hertugindens Venner,« sagde Reinhold. »Det var Baggesens »Parthenais eller Alperejsen«. Der er store Skønheder i dette idylliske Epos.«

»Ja,« svarede Prinsessen, »men Anvendelsen af den græske Mythologi paa de moderne Forhold skader Digtets Virkning,«

»Baggesen er nu kommen fra Paris tilbage til København; men Opholdet bliver kun midlertidigt, efter hvad han skriver til mig,« fortsatte Reinhold.

»Det er omtrent ti Aar siden, han var her paa Augustenborg. Hans første Hustru var med ham, og her blev hans Søn August født.«

»Det excentriske og lunefulde i Baggesens Karakter, den Uro, der er betegnende for hele hans Færd, har nok gjort Hertugen ked af ham,« sagde Reinhold, idet han kastede et spørgende Blik paa Prinsessen.

»Min Broder frastødes netop af de Egenskaber, De der nævner, Professor; men da han fik den Op-

fattelse, at Baggesen var behersket af en selvisk Nydelsessyge, tabte han Interessen for ham som Menneske.«

»Det var ikke Poesien, men den kantiske Filosofi, der blev Anledning til Venskabet mellem mig og Baggesen. Han saa i sin exalterede Stemning en anden Messias i Kant.«

»Jeg har selv været smittet af det uklare Sværmeri for Kant, der var herskende for en halv Snes Aar siden,« sagde Prinsessen. Alle talte om Transcendental-Filosofi uden at vide, hvad der egentlig forstaas derved.«

Reinhold lo. »Deres Durchlauchtighed har sandelig Ret,« bemærkede han. »Jeg har selv gjort mange Erfaringer i den Retning. Baade i mine Breve om Kants Fllosofi og i mine Forelæsninger har jeg søgt at bringe dannede Kredse til Forstaaelse.«

»Min Broder,« ytrede Prinsessen smilende, »kalder Udtrykket »Transcendental« for Empirikernes enfant terrible«! Det er Dem, Hr. Professor, der har lært mig, hvad det egentlig er.«

Prinsesse Louise rettede sig i Stolen, foldede sine Hænder i Skødet og sagde med docerende Stemme, idet hun saa fast paa Reinhold:

»Det transendentrale beskæftiger sig ikke med den ydre Erfaringsverdens Genstande, men kun med det, der gaar forud for al Erfaring og er Betingelsen for, at denne kan komme i Stand. Den transcendentale Erkendelse staar derfor ikke i umiddelbart Forhold til Naturen, men angaar alene Maaden, hvorpaa vi erkender denne. Transcendental Filosofien fører os til en Erkendelse af, hvorledes selve Erkendelsesevnen virker.«

Prinsessen lænede sig tilbage, ventende paa, hvad Reinhold vilde sige om denne Definition.

»Fortræffeligt!« udbrød Professoren. Jeg vil gentage Lavaters Ord: »Paa Augustenborg er der solid Kultur!« Sysler Deres Durchlauchtighed fremdeles med Kant?«

»Jeg læser stadig Afsnit af Dømmekraftens Kritik.«

»Det er Kants modneste Arbejde,« sagde Reinhold. »Vor Filosof, der i sine foregaaende Hovedværker har vist sig som den skarpsindige Tænker eller som den strenge Moralist, møder os i Dømmekraftens Kritik som den begejstrede Iagttager af Naturen og Kunsten.«

»Der er saa megen Poesi i dette Værk,« sagde Prinsessen. »Det er, som om Kant efter Tankens og Viljens strenge Arbejde har følt Trang til at hvile ud i Naturens Skød for at indaande den friske Foraarsluft og nyde Blomsterduften. Dømmekraftens Princip er Hensigtsmæssigheden og ud fra dette maa Organismen forklares, i hvilken de enkelte Dele tjener Helheden; men samtidig beherskes af denne. Fra den organiske Natur hæver den reflekterende Tænkning sig da til Forestillingen om en højere Forstand, hvis Ideer er Aarsag til den i Naturen herskende Harmoni, til et guddommeligt Væsen, som er Enheden af Aand og Natur.«

Prinsessen saa efter denne Udvikling tankefuldt hen for sig. Derpaa spurgte hun Reinhold: »Er min Opfattelse af Kant ikke rigtig?«

»Deres Durchlauchtighed har forstaaet ham. Organismen maa være Virkningen af en Formaalsaarsag, den tænkende Betragtning af den fører os tilbage til en almægtig og alvis Kunstner, hvis skabende Ideer har givet Materien eller Naturen Liv og Form. Her har vi Enhedsprincipet for Naturens og Aandens Verden.«

En fuldkommen Stilhed hvilede i dette Øjeblik over Parken. Solen lyste med stærk Varme fra den skyfri Himmel, uagtet det var i Slutningen af August. Træerne stod i deres mørkegrønne Sommerdragt, men gule Striber og Rande hist og her bebudede Efteraarets Komme.

Porttaarnets Klokke slog i dette Øjeblik tre. Kammerfrøken Sofie v. Møsting viste sig i Gangen mellem Slottet og Palæet.

»Frøkenen kommer med hurtige Skridt,« bemærkede Prinsessen. »Maaske har hun en vigtig Underretning at bringe.« Hun rejste sig for at gaa hende i Møde.

»Det vilde være Hertuginden meget behageligt, om Hds. kgl. Højhed kunde præsentere Hestene for Hr. Professoren netop nu. Hds. kgl. Højhed spurgte, om Prinsessen kunde have Lyst til at overvære Præsentationen,« sagde Frøkenen.

»Med største Fornøjelse; hvor venter Hertuginden.«

»Hds. kgl. Højhed sidder paa Bænken ved Ridebanen.«

Prinsessen vendte sig om mod Reinhold. »Nu vil De kunne faa Lejlighed til at vise Dem som Hippolog,« sagde hun leende.

Man begav sig til Stalden, der laa ved Sydsiden af Ridebanen udenfor den egentlige Slotsgaard. I Porten stod Hertuginden i livlig Samtale med Staldmesteren. En Hest, der kaldtes Zampa, havde haft Snive, men var bleven behandlet med udmærket Dygtighed af en fra Kiel tilkaldt Dyrlæge. Saa længe Krisen stod paa, havde Hertuginden været meget bekymret; thi hun satte overordentlig Pris paa Hesten,

som hun hyppigt red. Hun stillede flere Spørgsmaal om Sygdommens Forløb og fik af Staldmesteren en Skildring af dette.

»Træd nu indenfor, Hr. Professor,« sagde Hertuginden, »og se vor Marstal, der efter min Mening er en Pryd for Augustenborg.«

Professoren gik ved Hertugindens Side, fulgt af de andre, ind i Stalden. Denne havde en Søjlegang i Midten og var af en betydelig Højde og Størrelse. Den var brolagt, havde høje Vinduer og var ventileret. I de malede Baase mellem Søjlerne stod tyve Heste, ti paa hver Side. Krybberne var af Sten. Hele Besætningen var i udmærket Stand og vidnede om den omhyggeligste Røgt.

»Denne Marstal gør et storartet Indtryk,« udbrød Reinhold. »Staldmesteren har gennemgaaet en fortræffelig Skole.«

»Det har han,« svarede Hertuginden. »Kammerherre Røpstorff, Overstaldmesteren i Frederiksborg, har været hans Lærer.«

»Stutteriet i Frederiksborg er berømt,« bemærkede Reinhold.

»Det er en Institution, som det oldenborgske Hus er særlig stolt af,« ytrede Prinsesse Louise med et ironisk Smil.

»Kongen erklærer, at Hestekundskab er den Videnskab, de fleste af hans Forfædre ivrigst har dyrket,« sagde Hertuginden.

»Hertugen har vel ikke særlig Interesse for Hippologien?« spurgte Reinhold.

»Nej,« svarede Hertuginden, »han beskæftiger sig kun meget lidt med Marstallen. Det overlader han til

mig. Men jeg skal nok sørge for, at mine Sønner bliver Hippologer.«

Selskabet gik langsomt ned forbi Baasene. Hver Hest blev nøjagtigt taget i Øjesyn. Hertuginden forbavsede ved sin Viden, hun kendte Hestenes Historie endog i Enkelthederne.

»Vil De lægge Mærke til de to Hopper der, Hr. Professor; de hører til Mohrenkopstodet eller det blaaskimlede Stod i Frederiksborg. Det er en Present fra Kronprinsen til Hertugen.«

»Overordentlig smukke Dyr!« sagde Reinhold.

»Ved Siden af dem ser De min Favorit,« — Prinsesse Louise pegede paa en mørkeblaa Hingst.

»Den er fra Stutteriet i Trakehnen, og den har Dronning Louise af Preussen foræret mig.«

Derefter blev det lige overfor paa den modsatte Side af Banen liggende Ridehus taget i Øjesyn. Her besteg Berideren en arabisk Hest, der var dresseret af Staldmesteren, og forbavsede Selskabet ved den Hurtighed og Sikkerhed, hvormed han lod Dyret foretage Vendinger og Spring. Hertuginden tilklappede ham med alles Tilslutning stærkt Bifald.

Man vendte tilbage til Slottet. Prinsessen underholdt paa Vejen dertil Selskabet med smaa Anekdoter om forskellige fremmede, der havde besøgt Marstallen. Enkelte af disse havde været behersket af Hippomani og havde under Beskuelsen lagt et Slags religiøs Andagt for Dagen.

»Slige Herrer,« føjede hun spøgende til, »kan man kalde Hipponas Præster.«

IV.

Naar Professor Reinhold opholdt sig paa Augustenborg, plejede han og Hertugen at have lange Samtaler med hinanden om litterære og filosofiske Spørgsmaal, der just var oppe i Tiden. Professoren beundrede Hs. Durchlauchtigheds store Belæsthed og kom hurtigt til den Erkendelse, at hans Domme om Bøger og Afhandlinger ingenlunde hvilede paa et overfladisk Kendskab til disse, men udsprang af virkelig Indsigt i det omhandlede Emne. Hertugen gav sig ikke af med letkøbte Apercus og forloren Aandrighed. Men de samme Egenskaber udmærkede selvfølgelig ogsaa Reinhold, der tilmed havde den mundtlige Fremstilling i sin Magt. Han forstod at sprede Klarhed over ethvert Problem. Kort og fyndigt formaaede han at angive, hvad der netop var Kærnen i enhver litterær eller filosofisk Sag. Havde han læst dunkelt eller bredt skrevne Afhandlinger, fattede han straks det springende Punkt i dem og gengav med faa Ord »der langen Rede kurzer Sinn.« Netop denne sidste Evne vurderede Hertugen, og derfor var det ham saa behageligt at diskutere et Spørgsmaal med Reinhold.

Men denne Gang var Hertugen, der først var kommen Reinhold aabent og livligt i Møde, pludselig bleven ordknap og indadvendt. Alligevel tydede hans Blik og Mine paa, at Professoren nu som altid var

ham en kær Gæst, og at Følelserne for ham var uforandrede. Hertuginden og Prinsessen opfattede Hertugens forandrede Væsen som en Virkning af de Dokumenter, han havde modtaget fra Udenrigsminister Bernstorf. De havde for at fjerne enhver Misforstaaelse hos Reinhold sagt til denne, at Hs. Durchlauchtighed vistnok var bleven forstemt i Anledning af et politisk Spørgsmaal; men han havde ikke udtalt sig derom. Hofpræst Jessen havde jo gjort samme Opfattelse gældende overfor Reinhold.

Dagen forinden sin Afrejse sad Professoren sammen med Hertugen i dennes Arbejdsgemak. Langs den ene Væg stod to store Reoler fulde af Bøger. Den modsatte Væg var bedækket med Familiemalerier og Kobberstik. Paa smaa Borde ved Vinduerne laa Stabler af Blade og Tidsskrifter i det franske og engelske Sprog. Midt paa Gulvet stod et omfangsrigt Skrivebord med et kostbart Skrivetøj af Sølv og Skrivematerialier af forskellig Art. En Mængde Breve og Dokumenter fandtes paa Bordet; men de laa i den skønneste Orden under Brevpressere af Alabast. Langs Gemakkets to Vægge var der stillet Stole med grønne Sæder og høje Rygge. Hertugen betjente sig selv af en Lænestol med Hestehaarsbetræk, der stod bag Skrivebordet.

Hs. Durchlauchtighed bestræbte sig for at være smilende og i godt Humør. Han sad i Lænestolen, Reinhold havde taget Plads ved Siden af Skrivebordet. Hertugen pegede paa en lille Bog, idet han sagde:

»Det er Fichtes »Grundzüge des gegenwärtigen Zeitalters,« som jeg igen har gennemlæst. De kender den naturligvis?«

»Et højst interessant lille Arbejde,« sagde Rein-

hold. »Det er Forelæsninger, Fichte holdt i Fjor Vinter i Berlin.«

»Bogen indeholder jo Betragtninger over Menneskeslægtens Udviklingsløb, og i en Tid som vor har dette Emne noget særlig tiltrækkende ved sig.«

»Fichte,« bemærkede Reinhold, »lader Menneskeslægten gennemløbe fem Faser fra den første enfoldige Uskyldighedstilstand til Gudsrigets Indtræden paa Jorden. Nu befinder vi os i den tredje Fase, hvis Særkende er Forvirring og Lovløshed.«

»Netop, netop!« udbrød Hertugen, »er vi ikke hver Dag Vidne til, at hellige Love trædes under Fødder og ærværdige Institutioner kuldkastes, at den brutale Magt sættes i Rettens Sted, at der udøves Justitsmord mod dem, der gør sig til den krænkede Patriotismes Talsmand . . . .«

Hertugen blev varm, han rejste sig op og gik frem og tilbage paa Gulvet.

»Jeg ved, hvad Deres Durchlauchtighed sigter til,« sagde Reinhold; det er til Napoleons Regimente. De tænker paa det tyske Riges Omstyrtelse, Rhinforbundets Oprettelse og Boghandler Palms Exekution, altsammen Tegn paa Tysklands »dybe Fornedrelse«.

»Rigtigt! og som Medlem af Huset Holsten er jeg bleven dybt krænket af disse Voldsakter! Men hvad der ogsaa har vakt min Harme, er Afsættelsen af Dynastiet Bourbon i Neapel.«

»Betegnende nok for det napoleonske Tyranni skete det ved en Armébefaling,« sagde Reinhold.

»Det er det brutaleste Overgreb mod legitime Rettigheder, man har kendt. Men sligt kan smitte, min kære Professor. Muligt kan andre Fyrster fristes til at efterligne Napoleon.«

Dette sidste sagde Hertugen med stærk Betoning og et vredt Blik, idet han standsede og knyttede den højre Haand.

Reinhold saa paa ham med en spørgende Mine.

Hs. Durchlauchtighed tav et Øjeblik. Derpaa slog han om i en anden Tone og sagde smilende: »Naar ses vi igen, Professor? Denne Gang har vi ikke kunnet nyde rigtig godt af Deres Selskab. Min Tid er beslaglagt af vigtige Statsunderhandlinger.«

»Om ikke før, skal jeg komme i Juni Maaned, naar Prinsesse Karoline Amalie fejrer sin Fødselsdag.«

»Jeg siger Dem Farvel nu, Professor, thi om en Times Tid maa jeg begive mig over til Graasten i et for mig betydningsfuldt Anliggende.«

Hertugen rakte Reinhold Haanden til Afsked. Professoren fjernede sig, i sit stille Sind overbevist om, at Hertugen havde haft Modgang og Ærgrelse.

* * *

Om Eftermiddagen ankom Hertugen til Graasten Slot, den anden af hans Residenser. Den smukke Bygning i Renaissancestil var opført af hans Fader. Omegnen med Søer og Skove er i Henseende til Naturskønhed et Sidestykke til Landskabet ved Augustenborg, og det Billede, som Udsigten herfra over Fjorden frembyder, overgaar ikke det, Øjet møder, naar Blikket svæver fra Graasten ud over Nybøl Nor. Hertug Frederik Kristian plejede at kalde Slottet sit Tusculanum: thi her plejede han at leve i fuldstændig landlig Ro og Ensomhed, uden anden Omgang end Sekretæren og en Tjener. Malerierne i Slottets Sale

og Gemakker vakte hos ham en Række kære Minder fra hans Slægts Historie og hans egen Ungdom ved Hoffet i København. Her i Graasten førte han en Tilværelse, der enten var helliget Betragtninger over Livet derude i den store Verden eller optagne af Korrespondance om Spørgsmaal, han som Geheimestatsminister skulde drøfte. Forhandlinger af statsretlig eller politisk Natur plejede Hertugen at føre paa Graasten, hvor han i slige Tilfælde var ganske ene, altsaa hverken havde Familie eller Hof med sig.

Paa Graasten skulde Hertugen denne Dag konferere med Direktøren for det udenrigske Departement, Grev Joakim Bernstorf, Broder til Udenrigsministeren. Han var en Mand, der udmærkede sig ved fin diplomatisk Takt og havde et tiltalende Fysiognomi, hvis store, klare Øjne mindede om Faderen Andreas Peter Bernstorf.

Konferencen mellem Hertugen og Bernstorf fandt Sted i det saakaldte grønne Gemak i Slottets sydlige Fløj. I dette Værelse opholdt Hertugen sig gerne; thi det indeholdt Malerier og Møbler, der havde tilhørt hans Moder, den pløenske Prinsesse Charlotte Amalie, og Erindringen om hende var ham dyrebar.

»Det er venligt af Dem, Grev Bernstorf, at De vilde mødes med mig her,« sagde Hertugen. »De kommer fra Kronprinsen og Deres Broder i Kiel?«

»Deres Durchlauchtighed vil tilgive, at jeg har foreslaaet at træffe sammen med Dem her i Stedet for at begive mig til Augustenborg. Men jeg maa vende tilbage til København over Snoghøj, da jeg skal overlevere Kammerherre Fønss paa Hindsgavl en Skrivelse fra Hs. kgl. Højhed.«

»Her i denne landlige Ensomhed kan vi uforstyrret tale sammen, Greve.«

De to Herrer tog derefter Plads og nu udspandt der sig en Samtale, under hvilken Hertugen blev meget animeret.

»Jeg har fra Deres Broder i Kiel modtaget et fortroligt Brev,« sagde Hertugen, »der har bragt mig i daarligt Humør, da det indeholder en Trusel mod mine nedarvede Rettigheder.«

»Deres Durchlauchtighed sigter vel til det, der er foregaaet mellem Fyrst Talleyrand og Gesandten i Paris, Kammerherre Dreyer?«

»Netop! Efter hvad Deres Broder meddeler mig, har Talleyrand erklæret, at Kongen nu, da det tyske Rige har ophørt at eksistere, skal indlemme Hertugdømmet Holsten i Kongeriget Danmark som slet og ret dansk Provins. Et saadant Skridt vilde Frankrig billige og stadfæste.«

»Talleyrand hævdede,« sagde Bernstorff, at »Danmark nu kunde gøre med Holsten, hvad det vilde, eftersom dette var blevet dets Ejendom.«

»Napoleon ønsker med andre Ord, at Kongen skal inkorporere Holsten i Danmark, og hans Ønske er, som bekendt, enstydig med en Befaling, og denne maa adlydes.«

Hertugen ytrede dette med skarp Betoning.

»Deres Durchlauchtighed frygter for, at der saaledes vil blive slaaet en Streg over Deres eventuelle Arveret til det gottorpske Holsten, hvis den kongelige Mandslinie skulde uddø?«

»Det er netop min Frygt, og hvad kan man ikke vente i disse lovløse Tider, da nedarvede dynastiske Rettigheder paa den mest hensynsløse Maade krænkes

og ophæves. Efter hvad jeg kan forstaa af Deres Brev skal endog Kronprinsen være stemt for en Inkorporation. Det er herom, jeg har udbedt mig en nærmere Forklaring.«

»Og den er jeg kommen for at give Deres Durchlauchtighed!«

»Jeg er meget spændt paa, hvad De har at meddele mig, Grev Bernstorf!«

»Hvad jeg her udtaler, Deres Durchlauchtighed, maa betragtes som konfidentielt. Sagen vil officielt blive behandlet i Statsraadet, og der vil De jo selv faa med den at gøre.«

»Hvad her siges, betragter vi gensidigt som udtalt sub rosa, Hr. Greve!«

»Nu vel! Efter det tyske Kejserriges Opløsning,« ytrede Bernstorf, »betragter Kronprinsen ethvert Baand mellem Riget og Holsten som løst, hvorfor han nu vil inkorporere Holsten i Danmark og udstrække den danske Kongelov med den kvindelige Arvefølge til hint.«

Denne Udtalelse gjorde et stærkt Indtryk paa Hertugen, der med dirrende Stemme spurgte:

»Hvis Raad har Kronprinsen fulgt i denne Sag?«

»Han har, saa vidt jeg ved, konfereret hyppigt med Chefen for det tyske Kancelli, Møsting, og med den danske Kancellipræsident Kaas.«

»Møsting!« udbrød Hertugen, »det undrer mig, hvorimod man kan vente alt af en étourdi som Kaas.«

»Jeg tør ikke sige, hvem der af disse to har udøvet den største Indflydelse paa Hs. kgl. Højheds Beslutning,« sagde Bernstorf.

»Det er ogsaa det samme,« svarede Hertugen. »Beslutningen lader sig fra et statsretligt Synspunkt

ikke forsvare. Det tyske Rige er faldet for fremmed Overmagt; men derfor har jeg som Kong Kristian den Førstes Descendent ikke tabt min Arveret til Holsten, der er en hellig og ukrænkelig Ret. Hvad mener De om Spørgsmaalet?«

»Jeg har Sympathi for denne Opfattelse; men jeg kan for Øjeblikket ikke sige noget decideret om Standpunktet,« svarede Greven diplomatisk

»Min Opfattelse staar i denne Sag urokkelig fast,« vedblev Hertugen, »og dertil kommer, at Udvidelsen af Kongelovens kvindelige Arvefølge til Holsten vil være et fjendtligt Træk mod mig og min Slægt. I det gottorpske Holsten gælder kun den mandlige Arvefølge, og naar altsaa den kongelige Mandslinie uddør i Kongeriget, er Huset Augustenborg arveberettiget til hin Del af Holsten.«

»Har Deres Durchlauchtighed i Sinde at foretage noget Skridt overfor Kronprinsen, hvis han realiserer sin Beslutning?«

»Jeg formaar jo kun at gøre Indsigelse, og en bestemt Protest fra min Side skal ikke udeblive. Men lad der nu først foreligge en officiel Regeringshandling.«

Derpaa skiltes Hertugen og Grev Joakim Bernstorf, efter at de først havde udvekslet nogle Ord om private Sager og Familieanliggender. Sammenkomsten havde hele Tiden haft en venskabelig Karakter; men Hertugen var dog bleven ilde berørt af, at Bernstorf ikke aabent og ubetinget havde tiltraadt hans Standpunkt, ifølge hvilket hans Arveret gjaldt trods det tyske Riges Opløsning.

Greven udførte derefter sit Hverv paa Hindsgavl og begav sig i hurtige Dagsrejser tilbage til København.

Hertugen fandt Behag i Graastens dejlige Omgivelser og befandt sig overordentlig vel, naar han spadserede i Dyrehaven med de skønne Udsigtspunkter over Noret. Efter Konferencen med Bernstorf, der havde bragt hans Sind i stærk Ophidselse, trængte han til landlig Ro, og den nød han i fuldt Maal her. Hans Sekretær, der manøvrerede ypperligt med en Sejlbaad, bevægede Hertugen til et Par Sejlture paa Nybøl Nor. Den ene af disse gik til Skodsbøl Skov, hvor Hertugen steg i Land og dvælede en halv Times Tid under en stor Bøg, i hvis Stamme hans Fader havde indskaaret sit Navns Initialer. Slige Minder gjorde altid et dybt Indtryk paa Hertugens reflekterende Natur.

Efter Tilbagekomsten til Augustenborg udtalte Hertugen sig til sin Gemalinde og Søsteren om Konferencen paa Graasten Slot. Han skjulte ikke sine Bekymringer og udtalte sig med Bitterhed om Kronprinsen. Hertuginden talte beroligende til ham og bad ham om ikke at dømme hendes Broder strengt, før der forelaa officielle Kendsgerninger. Søsteren opfordrede ham til det samme. Hun erklærede, at hele Sagen vistnok endnu var svævende. Hun havde nemlig fra sin Veninde i København, Grevinde Kristian Rantzau, faaet et Brev, hvori denne meddelte, at hendes Ægtefælle, Deputeret i det tyske Kancelli, i den sidste Uge havde været mere optagen end nogensinde. Han havde hverken Ro Dag eller Nat. Han havde paatænkt en Rejse til Slesvig med hende og under den en Visit paa Augustenborg; men foreløbig blev der intet deraf. Af enkelte Ytringer, der var undslupne Rantzau, havde Grevinden kunnet gætte, at de holstenske Affærer var paa Bane.

Hertug Frederik Kristian var fast bestemt paa at

værne om sin Linies Arveret og vilde derfor alvorligt protestere mod Indførelsen af den danske Kongelovs kvindelige Arvefølge i hans eventuelle Part af Holsten. Han lod sig ikke drive bort fra dette Standpunkt.

»Jeg skal,« sagde han til sig selv, »i Overensstemmelse med min Gemalindes og min Søsters Opfordring bestræbe mig for at være svaviter in modo i mine Udtalelser til Kronprinsen, men kun for at stille mig mere fortiter in re.«

Med dette Fortsæt rejste Hs. Durchlauchtighed til Statsraadsmøde i København. Vejret var smukt og holdt sig de følgende Dage. Vinden var vedblivende gunstig, saa Farten først fra Fyenshav til Bøiden og derefter fra Nyborg til Korsør forløb gunstigt og behageligt.

Under Opholdet i Sorø, medens der skiftedes Heste, indfandt Direktøren for Akademiet, Amtmand Stemann, sig tilfældigt. Hertugen rettede nogle Spørgsmaal til ham angaaende Virksomheden paa Akademiet. Stemann erkyndigede sig om Hds. kgl. Højhed Hertugindens Befindende.

Hertugen ankom om Aftenen til sit Palais i Bredgade, hvor alt var i Stand til hans Modtagelse. Han skrev et Par Billetter henholdsvis til Bibliothekar Moldenhawer og til Ove Malling og gav Sekretæren Ordre til at besørge dem til Adressaterne. Derpaa satte Hs. Durchlauchtighed sig til Aftensbordet og spiste efter Rejsens Anstrengelser med god Appetit. Han lod efter endt Souper Portneren kalde for at høre om det sidste Bynyt. Det var Hertugens gamle Vane, og Portnerens grovkornede Fortællinger var ham en aandelig Rekreation, naar han havde haft Ærgrelser. Portneren fortalte om de Forlovelser, Bryllupper og Barsler,

der havde fundet Sted i Kvarterets fine Kredse i den sidste Maaned. Han gav en Skandalehistorie til Bedste om en af Stadens mest ansete Grosserere, der var rejst til Badet ved Travemünde med en bekendt Balletdanserinde, men havde fortalt sin Kone, at han gjorde en vigtig Forretningsrejse. Endelig berettede Portneren, hvad han havde hørt om et Aftenselskab paa Sorgenfri hos Prinsesse Juliane Charlotte. Den fjortenaarige Prins Ferdinand havde gjort Lykke ved sine Kortkunster og den morsomme Maade, hvorpaa han efterlignede de tyske Taskenspilleres Jargon. Selskabet havde sluttet med en Dans, under hvilken den smukke Prinsesse Charlotte var bleven feteret paa enhver Maade af de tilstedeværende Officerer.

Den følgende Formiddag kørte Hertugen i en kongelig Ekvipage til Frederiksberg Slot for at gøre Svigerfaderen, Kong Kristian den Syvende, sin Opvartning. Monarken havde sine Værelser i Slottets østlige Fløj, anden Etage, fra hvis Vinduer der var aaben Udsigt over København og Øresundet. Her kunde han sidde timevis og lade Blikket følge de forbifarende Skibe langt ude i Horizonten. For hvert Fartøj, der viste sig, havde han en Bemærkning enten paa Fransk eller paa Engelsk; men han udtalte den mumlende, saa Omgivelserne ikke kunde finde Mening i, hvad han sagde. Kun en enkelt Gang, da en engelsk Fregat gled forbi, hørte Kammertjeneren ham tydeligt udbryde: »My dear Maud!« hvorefter han sank tilbage i Stolen og ytrede med et Suk: »Unglücklicher Graf!« Han fik Taarer i Øjnene. Det var mørke Minder, der steg op i hans tilslørede Bevidsthed; det var Skyggen fra hin Januarnat for fire og tredive Aar siden, der viste sig for hans sløvede Tankeblik.

Hertugen blev meldt, og Kongen erklærede sig rede til at modtage ham. Da han traadte ind i Gemakket, blev han forundret over at se Kongen siddende i en Lænestol med Hovedet støttet til højre Haand og med lukkede Øjne. Hertugen blev staaende nogen Tid tavs. Derpaa udbrød han:

»Deres Majestæt, min kære Svigerfader!« . . . . .

Han fik ikke sagt mere; thi Kongen aabnede nu Øjnene, saa stift paa ham og foer forfærdet sammen. Derpaa rettede han sig og sagde: »Er det Dig, Frederik! Du kommer saa overraskende, jeg havde slet ikke ventet Dig!«

Hs. Majestæt havde fuldstændig glemt, at Hertugen var bleven meldt nogle Minutter forinden.

Denne tog Situationen fint og forstaaende. »Svigerfader tilgiver mig nok min Overrumpling!« Han bukkede dybt.

Kongen smilte og rakte ham Haanden.

»Hvorledes har Hertuginden det? Lider hun endnu af Kongestioner? Rider hun regelmæssigt en Tur hver Dag?«

Disse Spørgsmaal fulgte saa hurtigt efter hinanden, at Hertugen ikke fik Tid til at besvare dem enkeltvis.

»Hertuginden befinder sig særdeles vel. Jeg bringer Dem en hjertelig Hilsen fra hende og den lille Karoline Amalie.«

»Min Datterdatter,« udbrød Kongen; der kom Liv i hans Øje og Klang i hans Stemme. »Hvor hun er smuk! Hun vil ikke komme til at staa tilbage for Hertuginden af Devonshire, hvem jeg saa i London, da hun var en lille Pige. Jeg har en Souvenir til hende.«

Kristian den Syvende aabnede et lille Ibenholts-

skrin, der stod paa Bordet ved Siden af ham, og fremtog en Guldbroche, hvori en Diamant funklede.

»Den har tilhørt min Moder,« sagde Hs. Majestæt, idet han rakte Hertugen den. »Fra Kongen til Prinsesse Karoline Amalie,« tilføjede han.

Disse Ord blev udtalte med en Værdighed og en Varme, der bragte Hertugen til at glemme Svigerfaderens lidende Tilstand.

Men et Øjeblik efter faldt Kongen sammen, sank tilbage i Stolen og ytrede med svag Stemme:

»Hertugen kunde vist have godt af at forfriske sig i Søndermarkens Bassin!« Derefter lukkede han Øjnene.

»Hs. Durchlauchtighed trak sig tilbage med lydløse Skridt. »Et sørgeligt Fantom paa Tronen,« sagde han ved selv.

Efter at Hertugen var vendt tilbage til Palaiet i Bredgade, skrev han et Brev til sin Gemalinde, i hvilket han fortalte hende om Audiensen hos Kongen og skildrede dennes Tilstand. Det var en Aftale mellem Hertugparret, at hver Gang den ene af dem kom til København, skulde der saa snart som muligt sendes den anden Meddelelse om Hs. Majestæts Befindende. Hertuginde Louise Augusta bevarede i sit Ægteskab en varm datterlig Hengivenhed for sin ulykkelige Fader, og intet glædede hende mere, end naar hun en Gang imellem i hans Øjne kunde se et Glimt af den spillende Aand, der forhen havde været karakteristisk for ham. Skønt Kristian den Syvende nu i intellektuel Henseende var et Vrag, saa viste Svigersønnen dog i sin Holdning og Optræden overfor ham en Opmærksomhed og en Pietet, der stod i en velgørende Modsætning til den Hensynsløshed, Hofpersonalet lagde for Dagen i sit Forhold til ham.

Hertug Frederik Kristian havde først selv kunnet danne sig en klar Dom om sin Svigerfader, da denne forlængst var bleven fysisk og psykisk nedbrudt. Men han havde hørt de i de Schimmelmannske og Bernstorffske Kredse verserende Fortællinger om den Beundring, Kongens aandfulde Svar havde vakt ved Hofferne i Versailles og St. James 1768, og af disse Beretninger fremgik, at han oprindelig havde været udrustet med Vid og Lune. Dette Afsnit af Kongens Liv havde Svigersønnen særlig Interesse for, og Mindet derom blev altid levende, naar han kom i Berøring med Svigerfaderen. Det er Forklaringen af, at Hertugen altid viste Kongen Ærbødighed og behandlede ham med fin Takt, hvor bizarre hans Udtalelser end kunde være.

I Løbet af Dagen indfandt flere Herrer sig for at hilse paa Hertugen og gøre ham deres Opvartning. Blandt disse var Statsministrene Kristian Reventlow og Ernst Schimmelmann, Direktøren for Udenrigsministeriet Joakim Bernstorf, og den Deputerede i det tyske Kancelli, Grev Rantzau. Personlig stod Hertugen paa en god Fod med dem alle; dog var Forholdet mellem ham og Reventlow noget køligt.

Som en Følge af den Konference, Hs. Durchlauchtighed havde haft med Grev Bernstorf paa Graasten, ønskede han først og fremmest at vide, hvorledes det stod sig med det holstenske Spørgsmaal. Grev Rantzau satte ham ind i de Forhandlinger, der i den sidste Tid var ført mellem Kronprinsen i Kiel og det tyske Kancelli i København. Hertugen stiftede Bekendtskab med et Brev, som Hs. kgl. Højhed havde skrevet til Statsraadet. Deri tilkendegav han, at han som en Følge af det tyske Kejserriges Opløsning vilde

inkorporere Holsten i Danmark uden nogen som helst Betingelse. Sligt gjorde det stærkeste Indtryk paa Hertugen, der fra Konferencen paa Graasten mindedes, hvad Kronprinsen egentlig tilsigtede. Fremdeles forelagde Rantzau Hs. Durchlautighed Kancelliets Udkast til et Indlemmelsespatent. Hertugen læste det eftertænksomt igennem; men skønt han ikke gjorde nogen Bemærkning, tydede hans Blik og Mine paa, at Aktstykket afficerede ham stærkt. Det indeholdt nemlig ingen Antydning af, at Holstens Indlemmelse i det danske Rige skete med et Forbehold af Agnaternes Arveret. Denne Undladelse stemte Hertugen bittert mod det foreliggende Dokument.

Saaledes indfandt han sig i en mørk Stemning i det Statsraadsmøde, hvor der skulde forhandles om det tyske Kancellis Udkast til Indlemmelsespatentet. Han havde forud indtaget sit Standpunkt og gjort alt, hvad han agtede at forebringe, færdigt.

Statsministrene Reventlow og Schimmelmann kunde læse paa Hertugens Fysiognomi, at han befandt sig i indre Ophidselse, og de fulgte med spændt Opmærksomhed den mindste af hans Bevægelser. Et Optrin fulgte nu, kort og effektfuldt.

Hertugen oplæste først Kronprinsens Skrivelse til Statsraadet. Hans Stemme dirrede, da han kom til Udtrykket om Holstens ubetingede Indlemmelse i Danmark. Han indlod sig derefter ikke paa en Diskussion om Kancelliets Udkast, men nedlagde straks en Protest mod Holstens paatænkte Indlemmelse, saaledes som den her foresloges, eftersom han og hans Families Arveret til gottorpske Del af Hertugdømmet, der indtraadte ved Mandsliniens Uddøen, ikke var udtrykkeligt reserveret.

Hs. Durchlauchtighed forlod derefter skyndsomt i en ophidset Sindstilstand Statsraadet. Reventlow og Schimmelmann, der havde rejst sig, saa med forbavsede Blikke efter ham.

Forhandlingen genoptoges. Kancelliets Udkast med en Betænkning fra Statsraadet afsendtes til Kronprinsen i Kiel.

Om Eftermiddagen modtog Hertugen Grev Rantzau, til hvem han følte stor Tillid. Som Deputeret i det tyske Kancelli var Greven just inde i den her foreliggende Sags Enkeltheder; som holstensk Adelsmand og Godsejer følte han særlig Interesse for den. Han havde efter Hertugens udtrykkelige Opfordring indfundet sig i Statsraadsmødet om Formiddagen og været Vidne til det omtalte Optrin. Rantzau var en fri, hensynsfuld Natur med en sjelden Selvbeherskelse, der aldrig svigtede ham i de forskellige Forhold.

Ved Synet af Rantzau kom Hertugen atter til at tænke paa, hvad der nylig var sket, og hans Sind bragtes i stærk Bevægelse. Han opfordrede Greven til at tage Plads og satte sig selv lige overfor ham.

»Jeg var maaske for hidsig i min Optræden?« sagde Hertugen.

»Deres Durchlauchtighed var, for at bruge et Udtryk, Bernstorf for en Times Tid siden har anvendt, i den »violenteste Agitation.«

»Nuvel! men Kronprinsen vil jo lade Holsten gaa saaledes op i Danmark, at der bliver slaaet en Streg over de holstenske Agnaters Arveret. Men det vil jeg ikke finde mig i. Min Pligt overfor min Familie og mine Efterkommere kan jeg ikke tilsidesætte.«

»Har Hs. kgl. Højhed virkelig de Intentioner,

Deres Durchlauchtighed her tillægger ham, antager jeg dog, at han vil modificere dem.«

»Det haaber jeg,« udbrød Hertugen, »i modsat Fald nedlægger jeg mine Embeder og tager Ophold i Udlandet, hvorfra jeg højtideligt vil protestere mod Krænkelsen af mit Hus'es Rettigheder.«

»Deres Durchlauchtighed vil sikkert ikke blive dreven til det yderste,« sagde Rantzau.

»Jeg frygter endog for,« ytrede Hertugen, »at Holstens Stilling som souverænt Hertugdømme er truet. Man vil i judiciel og administrativ Henseende egalisere Holsten med Danmark.«

»Tanken er mig bekendt,« replicerede Rantzau. »Det er en vild Idé, der nok er udgaaet fra Kammerherre Møsting, min egen Kancellichef.

Rantzau lo højt.

Hertugen betragtede ham med et alvorsfuldt Blik.

»Jeg skal nu skrive til Hs. kgl. Højhed, og jeg vil hverken skjule min Optræden eller mine Bekymringer.

Snart forlader jeg København; men forinden: »Paa Gensyn!«

Hs. Durchlauchtighed rakte Grev Rantzau Haanden til Afsked.

Hertugen, der under Paavirkning af Rantzaus Personlighed var bleven rolig, satte sig nu i en magelig Fauteuil for at tage sig et Hvil. Derefter vilde han skrive Brevet til Kronprinsen. Men næppe havde han sat sig, før hans Sekretær meldte den preussiske Gesandt, Baron Senft von Pilsach.

Hertugen modtog Gesandten i Palæets store Audiensgemak; Baronen var kaldt tilbage fra sin diplomatiske Post, men før sin Bortrejse vilde han hilse paa Hs. Durchlauchtighed.

»I ti Aar har Deres Exeellence nu været akkrediteret her ved Hoffet,« sagde Hertugen. »De er fortrolig med Rigets statsretlige Forhold, og det er beklageligt, at vi maa give Afkald paa Dem netop nu, da den politiske Situation i Tyskland kan blive yderst vanskelig.«

»Jeg forlader kun nødig denne Post, paa hvilken jeg har befundet mig saa vel; men jeg maa jo bøje mig for min Regerings Vilje. Endnu er der ikke taget definitiv Beslutning om, hvorhen jeg skal sendes. Ingen diplomatisk Stilling bliver imidlertid let, eftersom Preussen sikkert gaar en alvorlig Krise i Møde.«

»Men Kabinettet i Berlin,« indvendte Hertugen, »har jo allieret sig med Napoleon, og denne underhandler med England om Fred. De politiske Udsigter i Europa tegner da til at blive lyse.«

»Trods Alliancen,« svarede Gesandten, »vil Napoleon købe hin Fred med vor Ydmygelse, idet han ligefrem vil tage Hannover fra os. Men en saadan Krænkelse fører til Krig.«

Denne Udtalelse gjorde et dybt Indtryk paa Hertugen. »Saa gaar Deres Fædreland altsaa en mørk Situation i Møde,« ytrede han.

Baron Senft von Pilsach trak paa Skuldren. — Han takkede Hs. Durchlauchtighed for al den Opmærksomhed, han stadig havde mødt fra dennes Side. Han haabede, at Hertugen vilde overføre de samme Følelser paa hans Efterfølger: Geheimelegationsraad Cæsar.

Dermed var Audiensen til Ende.

Hertugen begav sig tilbage til sit Arbejdskabinet, hvor han skrev et udførligt Brev til Kronprinsen. Han fremstillede i dette kort sin Optræden i Statsraadet og udtalte som sin bestemte Overbevisning, at Hol-

stens Stilling som souverænt Hertugdømme burde udtrykkelig betones i Indlemmelsespatentet. Brevet var affattet i ærbødige Vendinger; men det var køligt i sin Tone.

Idet Hertugen forseglede sin Skrivelse, tænkte han tilbage paa, hvad den preussiske Gesandt havde sagt om den europæiske Situation. »Der trækker Uvejrsskyer op i den europæiske Synskreds,« sagde han til sig selv, »under slige Forhold vil det ikke være klogt, at jeg stiller Sagen med Kronprinsen paa Spidsen.«

Den følgende Uge aflagde Hertugen Besøg i Hellebæk hos Schimmelmann. I den omliggende Skov ved Sundets Bred befandt han sig vel. Hertil kom Grev Schimmelmanns aandfulde Underholdning og den Elskværdighed, hans Hustru Charlotte, en født Schubart, udfoldede som Værtinde. Opholdet her betegnede Hertugen selv som en Idyl, hvad det ogsaa var i Sammenligning med de foregaaende Dages Ophidselse.

Imidlertid havde Kronprinsen i Kiel modtaget Hertugens Brev. Fremstillingen af, hvad der var sket i Statsraadet, Hertugens Protest og Reservation vakte hans Vrede, der, jo mere han tænkte over Sagen, steg til Harme. Mindst af alt kunde Hs. kgl. Højhed finde sig i Indvendinger mod hans uindskrænkede Vilje, naar slige kom fra Medlemmer af selve Kongehuset.

Kronprinsen bevarede en tilsyneladende Ro overfor Grev Kristian Bernstorf og Geheimeraad Møsting; men i Samtaler med Kronprinsesse Marie gav han sine Følelser Luft.

»Min Svoger,« sagde han forbitret til hende, »er trods alle sine patriotiske Forsikringer opfyldt af Had mod det danske Kongehus.«

»Det er Arven, som Augustenborgerne har modtaget fra Huset Gottorp,« svarede Kronprinsessen.

Kronprinsen fortsatte med flammende Blik: »Som Mand og Soldat sværger jeg, at enhver fædrelandsfjendsk Ytring skal blive ham gengældt!« Han lagde Armene overkors og gik med hurtige Skridt frem og tilbage paa Gulvet.

I disse Dage ankom til Slottet i Kiel Gesandten i Paris, Kammerherre Dreyer, og den danske Chargé d'affaires ved Hoffet i Berlin, Baron Charles Selby. Kronprinsen og Udenrigsminister Bernstorf havde en lang Konference med dem i det saakaldte gottorpske Gemak, hvor den russiske Storfyrst Poul i sin Tid havde underskrevet Mageskiftekontrakten med Danmark. Paa Væggen hang et Portrætmaleri af Hs. kejserlige Højhed i Legemsstørrelse.

Baade Dreyer og Selby var af den Overbevisning, at en Krig mellem Preussen og Frankrig var uundgaaelig, og den stod efter deres Mening lige for Døren. Kammerherre Dreyer motiverede sin Opfattelse af Situationen ved konfidentielle Udtalelser af den preussiske Gesandt i Berlin, Marquis Luchesini, og ved Ytringer af Udenrigsministeren, Fyrst Talleyrand.

»Kampen mellem Napoleon og Frederik den Stores Stat vil blive gigantisk!« udbrød Kronprinsen. »Den vil maaske komme til at rase lige ved vor Grænse, og vi maa derfor i Tide træffe militære Forholdsregler til vor Neutralitets Beskyttelse.«

Konferencens Medlemmer tiltraadte Hs. kgl. Højheds Opfattelse og fandt det paatænkte Skridt højst betimeligt.

Militærforanstaltningerne lagde fra dette Øjeblik stærkt Beslag paa Kronprinsens Opmærksomhed og lod

hans Interesse for Indlemmelsespatentet træde noget i Baggrunden.

Han gennemgik sammen med Grev Kristian Bernstorf det tyske Kancellis Udkast og Statsraadets Indstillinger.

»Mener Deres kgl. Højhed, at en neutral Deklaration om Holstens fremtidige Stilling i Riget just vilde være heldig under den nuværende Situation i Europa?« spurgte Grev Bernstorf. — »Mulig kan denne hidføre Forviklinger for Danmark, men disse vilde blive endnu føleligere, hvis den gottorpske Linie i Rusland og Augustenborgerne skulde komme med Protester.«

Kronprinsen overvejede i nogen Tid, hvad Bernstorf havde sagt. Derpaa tog han til Orde: »Mit Standpunkt kender De; det er urokkeligt. Af Opportunitetsgrunde akcepterer jeg imidlertid Deres Forslag.«

Den 9. September 1806 udstedtes med Kong Kristian den Syvendes Underskrift et Patent, hvori erklæredes, at Hertugdømmet Holsten som en Følge af det tyske Kejserriges Opløsning herefter skulde være forbundet med det danske Monarki som en fuldkommen uadskillelig Del af samme og underlagt den kongelige Enevælde.

Med Spænding imødesaa Hertugen Indlemmelsespatentet. Da han fik det, blev han beroliget. Holsten erklæredes vel ikke deri for et souverænt Hertugdømme, men det stred heller ikke i sin Affattelse mod de holstenske Agnaters Rettigheder. For saa vidt følte Hs. Durchlauchtighed sig lettet. Men han havde alligevel tabt Troen paa Kronprinsen, der stod for ham som en hemmelig Fjende af Huset Holsten. Hertugen vilde helst opgive sit Sæde i Statsraadet, forlade København for bestandig og trække sig tilbage til sit

Herresæde paa Als. Der vilde han hellige sig Privatlivets Fred og sysle med litterære Arbejder.

Opfyldt af disse Tanker tiltraadte han Rejsen til Hjemmet, men besluttede undervejs at aflægge et Besøg paa Gisselfeldt adelige Jomfrukloster, for hvilket hans Slægtning, Grev Sofus Danneskjold Samsø, var Overdirektør. Gisselfeldt, der ligger i en smuk, skovrig Egn mellem Køge og Næstved, hører til de Punkter i Sjælland, der er rigt paa historiske Minder. Det er stiftet af Grev Kristian Gyldenløve, Kristian den Femtes Søn, der hørte til Datidens navnkundige Krigere. Som Chef for Regimentet »Royal Danois« deltog han med Bravour i Ludvig den Fjortendes Krige og var i Paris Genstand for den store Konges Anerkendelse Rygtet om sligt spredtes den Gang vidt og bredt af Fama.

Kristian Gyldenløves Datter ægtede Hertug Kristian August af Augustenborg og var vor Hertugs Bedstemoder og Grev Sofus Danneskjolds Grandtante. Dette Familiebaand bevirkede, at Opholdet paa Gisselfeldt havde noget særligt tiltalende for Hertug Frederik Kristian, der her ligesom . befandt sig ved en hjemlig Arne.

Naar Hertugen var Gæst paa Gisselfeldt, plejede han at gaa lange Spadsereture i Hæsede Skov sammen med Grev Danneskjold. Blandt de høje Ege og Bøge, der udmærkede sig ved deres slanke Vækst og mægtige Kroner, eller mellem de bregnebevoksede Bakker, fik de sig mangen interessant Samtale, der enten drejede sig om Landsbyskolevæsenet eller om Sognets Samfærdselsmidler, thi Greven var lige saa fuldt som Hertugen inde i alle de social-økonomiske Spørgsmaal, der var et Hovedemne i den saakaldte Oplysningsliteratur. Ofte plejede Hertugen at sidde i den gamle Kloster-

have under et Asketræ, der var omslynget af en Kæmpe-Vedbend, og her spøgede han tit med Grevens Datter, den lille Komtesse Louise. Han anede ikke, at hun en Gang skulde blive hans Søns Hustru.

Fra Gisselfeldt tog Hertugen over Ringsted til Korsør. Han gik med Postjagten herfra over til Nyborg og havde en heldig Overfart. Blandt Passagererne udbad Grev Preben Bille Brahe til Hvedholm sig Tilladelse til at maatte hilse paa Hs. Durchlauchtighed. Greven kunde bringe Hertugen en Hilsen fra Augustenborg; thi han havde for en Uge siden under Tilbagerejsen fra Slesvig gjort Hds. kgl. Højhed Hertuginden og Prinsesse Louise sin Opvartning.

Paa Postgaarden i Nyborg traf Hertugen sammen med Chefen for det tyske Kancelli, Kammerherre Møsting, der var paa Rejse til København. Det var ikke noget behageligt Møde for Hs. Durchlauchtighed; thi Møsting havde i Spørgsmaalet om Indlemmelsespatentet stillet sig fuldstændig paa Kronprinsens Side, og vist sig villig til at offre de holstenske Agnaters Rettigheder. Dette vidste Hertugen jo gennem sine Samtaler med Bernstorf og Rantzau, og Møsting var derfor bleven ham en antipatisk Personlighed.

Hs. Excellence Møsting hilste ærbødigt paa Hertugen, der besvarede Hilsenen med en vis Kulde, idet han bemærkede, at Kancellipræsidenten jo vist havde haft en meget anstrengende Tid i Løbet af de sidste Uger.

»Endelig fik vi da Patentet angaaende Holstens Indlemmelse færdigt,« sagde Møsting og saa med et lurende Blik paa Hertugen, hvis Holdning i hele denne Sag han kendte.

»Patentet er ikke blevet noget adækvat Udtryk for

Hs. kgl. Højheds Intentioner,« bemærkede Hertugen, og han har i dette Spørgsmaal lyttet til Raadgivere, der ikke har haft nogen heldig Indflydelse paa ham,« tilføjede han i en heftig Tone.

»Møsting følte instinktivt, hvem Hertugen sigtede til.

»Stenen med Indskriften: »Eidora romani terminus imperii,« sagde han, »er da nu flyttet fra Rendsborgs holstenske Port til Tøjhusets Antikvitetssamling. Saa vidt er vi da kommen ved Patentet, Deres Durchlauchtighed!«

Hertugen og Kancellipræsidenten skiltes, bittert stemt mod hinanden.

V.

HERTUG Frederik Kristian var efter sin Tilbagekomst til Augustenborg mørk og indesluttet, men overfor sin Gemalinde og sin Søster bestræbte han sig for at være smilende og venlig. Altid havde han en lille Anekdote paa rede Haand, naar en af dem spurgte deltagende, om der ikke var noget, der pinte ham. De to Damer saa med det Skarpsyn, der er ejendommeligt for Kvinden, at Hertugen i sit stille Sind kæmpede med Følelser, der havde Karakter af Vrede og Uvilje; men i sin ydre Optræden formaaede han dog at beherske sig saaledes, at fremmede ikke mærkede Kampen i hans Indre.

Hertugen var siden Sagen med Indlemmelsespatentet opfyldt af Uvilje, for ikke at sige Harme mod sin Svoger, Kronprinsregenten, der virkelig havde haft til Hensigt at slaa en Streg over hans Arveret til Holsten og forvandle dette til en dansk Provins.

Mødte de to Svogere saaledes hinanden som heftige Modstandere paa det statsretlige Felt, saa var der ogsaa et personligt Motiv, der fjernede dem fra hinanden, og som efterhaanden fik stedse større Betydning. Det var Kronprinsens Tendens til paa enhver Maade at begunstige Hessen, hans Gemalindes nære Slægtninge, medens han forholdsvis indtog en kølig Holdning overfor Augustenborgerne. Frederik den

Femtes to Døtre var gift med et hessisk Broderpar, Kronprinsen var af hessisk Byrd, og der gik Rygter om, at Arveprins Frederiks to Døtre, Juliane og Charlotte, var udsete til eventuelt Ægteskab med Prinsen af Hessen. Tre hessiske Prinser var Generaler i den danske Hær, og to beklædte højere Officersposter. Kronprinsen, der havde overvejende militære Interesser, følte langt mere Affinitet til disse Herrer end til Svogeren.

Hertug Frederik Kristian besluttede nu at trække sig saa meget tilbage fra Svogeren som muligt og kun strengt opfylde de Pligter, hans Stilling som Medlem af Geheimestatsraadet og Forsædet i Universitets-Direktionen paalagde ham. Med Kronprinsen og Kongehuset vilde han kun træde i personlig Berøring saa ofte officielle Hensyn og social Konveniens krævede det. Hertuginden bad ham indtrængende om ikke i ydre Henseende at stille sig fjendtligt overfor hendes Broder, der jo tilmed havde den enevældige Kongemagt i Hænde.

»Vi maa iagttage Formerne, kære Gemal,« sagde hun godmodigt. Vi maa bøje os og smile, selv om vi ikke mener det.«

Hertugen gik ind paa sin Gemalindes Betragtning. Han rakte hende med et bifaldende Smil Haanden og sagde: »Jeg skal følge min Præceptrices Forskrift!«

Men Hs. Durchlauchtighed solgte dog sit Palais i Bredgade i København, hvor han havde resideret i tolv Aar, siden Kristiansborg Slots Brand. Til dette Palais knyttede der sig for ham mange kære og lyse Minder. Her var Datteren Karoline Amalie og de to Sønner, Kristian og Frederik, fødte.

Nogle Dage efter, at Hertug Frederik Kristian var

vendt tilbage til Als, tog han over til Glücksborg, da han ønskede at underholde sig med den gamle Hertug af Brunsvig-Bevern og hans elskværdige Gemalinde, der fulgte nøje med Verdensbegivenhederne og stadig sad inde med Nyheder fra de tyske Hoffer. Hertuginden stod i Korrespondance med Dronning Louise af Preussen, og derigennem var hun á jour med de Samtaleemner, der sysselsatte la haute volée i Berlin.

Paa Glücksborg traf Hertugen sammen med Grev Hardenberg, den tidligere preussiske Udenrigsminister. Mødet var aldeles uventet, men iøvrigt havde Greven i nogen Tid opholdt sig paa Egnen. Han havde ogsaa aflagt en Visit paa Sandbjerg; thi han var i Slægt med Reventlowerne gennem sin afdøde Gemalinde.

Hertugen og Hardenberg var straks inde i en Samtale om den europæiske Situation. Greven udtalte sig frit, da han fornylig var bleven afskediget af Statstjenesten. Han var bittert stemt mod Napoleon, der havde faaet ham fjernet paa Grund af hans engelske Sympathier.

Hertugen delte Hardenbergs Uvilje mod den franske Imperator, hvis vilkaarlige Skalten og Valten i Tyskland han fordømte.

»Revolutionens Foragt for det nedarvede ligger Napoleon i Blodet,« bemærkede Hardenberg. »Hvad Nutiden med Ærefrygt ser hen til, fordi det har Aarhundreders Hævd, det kuldkaster han hensynsløst og haanligt.«

»Det tyske Kejserriges Opløsning paa hans Magtbud er et slaaende Eksempel,« udbrød den gamle Hertug af Bevern.

»Europas Retstilstand er aldeles undergravet,« ytrede Hardenberg.

»Napoleons Eksempel smitter desværre de gamle Fyrstehuse,« sagde Hertugen af Augustenborg med en mørk Mine.

»Hans Politik overfor Preussen,« tog Hardenberg til Orde, »er fra først til sidst troløs og vilkaarlig. Han opfordrer Kong Frederik Vilhelm til Oprettelsen af et nordtysk Forbund og modarbejder hemmeligt et saadant. Han tvinger Preussen til at tage Hannover i Besiddelse, og nu vil han med Tilsidesættelse af Kongen udlevere det igen til England.«

»En saadan Fremfærd maa besvares med en Krigserklæring,« sagde Bevern.

»Hensynet til Kronens Værdighed nødvendiggør et saadant Skridt,« sagde Hertugen af Augustenborg. »Baron Senft v. Pilsach har berørt Napoleons Intrigespil i en Samtale, jeg har haft med ham.«

De to Herrer fortsatte den politiske Konversation, indtil Hertuginden af Bevern bød dem ned i Thepavillonen i Parken. Der fortalte hun Hertug Frederik Kristian om de yndige Timer, hun havde tilbragt i det kinesiske Lysthus i Frederiksberg Have ved København.

* * *

Paa Augustenborg Slot var Grevinde Louise Stolberg og Ludvig Reventlow samt Komtesse Frederikke i Besøg. Kaptain Clair de Mont ledsagede dem og modtoges med megen Venlighed. Hs. Durchlauchtighed fandt Behag i at samtale med ham. Franskmanden havde været i personlig Berøring med mange af de Personligheder, som i sidste Decennium havde spillet en politisk Rolle i Frankrig. Hs. Durchlauchtighed kendte dem ganske vist gennem Aviserne; men det

interesserede ham at høre Udtalelser om dem af en Mand, der havde levet paa selve Skuepladsen og været Øjenvidne til Begivenhederne.

»Det glæder mig, Hr. Kaptajn, at høre Deres Udtalelser om Direktoriet i Frankrig,« sagde Hertugen; »dets Regimente var Tyranni under republikansk Maske.«

Clair de Mont havde underholdt sig med Hertugen om de franske Emigranter i Hamborg og Altona. Han havde med Harme betegnet Direktoriets Fremfærd den 18. Fructidor 1797, da Royalisterne fængsledes og sendtes til Cayenne, som et infamt Statskup.

»Er De Legitimist, Hr. Clair de Mont?«

»Jeg er Tilhænger af Monarkiet, Deres Durchlauchtighed, men hylder ligesom min afdøde Fader Feuillanternes Principer. For mig staar et Kongedømme efter engelsk Mønster som den bedste Forfatning.«

»Jeg kan gaa ind paa denne Betragtning,« sagde Hertugen. Men han forlod straks dette statsretlige Emne, hvilket han ikke skøttede om at diskutere, og henledede Franskmandens Opmærksomhed paa et Par oliemalede Portræter. De var i Legemsstørrelse og indfattede i kostbare forgyldte Rammer.

»Det er Greverne af Danneskjold-Samsøes Stamforældre,« sagde Hertugen. »Feltmarskalløjtnant Kristian Gyldenløve og Dorthea Krag.«

»Smukke Personligheder,« bemærkede de Mont, »med karakteristiske og aristokratiske Træk Feltmarskallens Fysiognomi tyder paa Energi og fast Vilje.«

»Han har med Udmærkelse kæmpet under det franske Lilliebanner i den pzalziske Arvefølgekrig ...«

Clair de Mont udbrød forbavset: »Hvor interessant! I hvilket Slag deltog han?«

»Blandt andet i Slagene ved Steenkerke og Neerwinden, under Marskallen af Luxembourg.«

»Ved Neerwinden vandt den franske Hær en af sine stolteste Sejre over Englænderne og Hollænderne,« sagde de Mont.

»Ved Steenkerke fandt en af mine Forfædre sin Død,« sagde Hertugen. Han pegede paa et lille Portræt over Sofaen. »Det var Prins Frederik, Søn af vor Linies Stifter; han faldt i Slaget.«

»Den augustenborgske Familie har altsaa spillet en berømmelig Rolle i Frankrigs Krigshistorie,« sagde de Mont. »Jeg er som fransk Officer stolt af at være paa dette Sted.«

Just da denne Ytring var falden, kom Hertuginden hen til de Mont. »I Palaiet i Haven har jeg en lille Souvenir, der vist nok kunde interessere Hr. Kaptajnen at se. Jeg vil vise Dem den.«

»Deres kgl. Højhed vækker min Nysgerrighed.«

de Mont fulgte med Hertuginden, Prinsessen og de to Grevinder ned i Haven. Hs. Durchlauchtighed begav sig til sit Arbejdskabinet.

I Palaiets Forhal stod et lille Chatol af Ibentræ. Hertuginden aabnede det og fremtog af en Skuffe et Pastelbillede, indfattet i en ornamenteret Sølvramme.

»Her ser De et Portræt af Hertugen af Saint Simon; han er Dem vel bekendt?«

»Ganske vist, Deres kgl. Højhed. Det er et af Frankrigs store Navne. Hertugen er Forfatter til de berømte Memoirer om Ludvig den Fjortendes Tid.«

»Hans Familie fører sit Stamtræ lige op til Karl den Store,« sagde Hertuginden.

»Er Portrætet gammelt Arvegods, Deres kgl. Højhed?«

»Ingenlunde! I vor Marine tjener en Løjtnant Saint Simon. For nogle Aar siden fik han i København Besøg af sin Broder, Grev Saint Simon, en Emigrant. Denne gjorde mig sin Opvartning og gennem min Gemal sendte han mig dette lille Billede som en historisk Erindring.«

Portrættet gik rundt blandt Damerne, der beundrede den fine Udførelse og den smagfulde Ramme.

Medens de to Grevinder, Komtesse Frederikke og de Mont var i Besøg paa Augustenborg, havde de hver Dag smukt Vejr. Om Eftermiddagen foretoges der gerne en Sejltur i Baad paa Augustenborg Fjord.

Om Aftenen gaves der ofte Koncert. Hertuginden, Prinsessen og Komtessen spillede Klaver. Den første glimrede ved sin Teknik, de to sidste ved Stemning og Følelse i Foredraget.

Ved Afskeden var det tydeligt, at Hertugen og de Mont følte sig tiltalt af hinanden. Hs. Durchlauchtighed yttrede, at Kaptajnen altid vilde være en velkommen Gæst paa Augustenborg.

Denne Udtalelse glædede Komtesse Frederikke Reventlow overordentlig. Hendes Tanker og Følelser var nu stadig henvendte mod Clair de Mont.

VI.

Det spændte Forhold mellem Hertugen og Kronprinsregenten tabte sin akute Karakter overfor de rystende Katastrofer, for hvilke Preussen og Tyskland blev Skueplads i Efteraaret 1806. Efter Nederlaget ved Jena og Auerstädt saa det ud, som om Skæbnen havde fordømt Frederik den Stores Monarki til Undergang, og medens den preussiske Kongefamilie var paa Flugt til Kønigsberg, detroniseredes Dynastierne i Kurhessen og Brunsvig, og deres Medlemmer paakaldte i Holsten den danske Regerings Gæstevenskab. Kronprins Frederik, der ved Slægtskabets Baand var knyttet til det hessiske Hus, følte dybt dettes Ulykke, og Hertug Frederik Kristian bevidnede det sin Deltagelse. De menneskelige Tings Ustadighed og Omskiftelighed viste sig her paa en saa slaaende Maade, at den tænkende Betragters Sind droges bort fra Stridigheder, der i Sammenligning med hine Ulykker bar Smaalighedens Præg og vendte sig forsonlig og fredelig stemt mod den over Verdens Forandringer ophøjede evige Magt. Det var den Tænkemaade, hvortil Hertugen hengav sig, og behersket af den viste han sig venlig mod Svogeren, der just indtog en tilsvarende Holdning overfor ham.

Ved de store Tafler, som Kronprinsregenten holdt paa Slottet i Kiel, hvor han siden Efteraaret 1805

havde opslaaet sin Residens, var Hertugen stundom sammen med en lille Skare af fyrstelige Flygtninge. Her mødtes han med Kurfyrst Vilhelm, hvem han ogsaa besøgte i dennes Bolig i Itzeho. Her saa han Arveprinsen af Brunsvig, og her traf han flere Gange sammen med Arvestorhertuginden af Weimar, den russiske Storfyrstinde Marie. Ved Familiebegivenheder af større Betydning indfandt Hertugen sig altid ved Regentens Hof i Kiel. Men han forsømte ingenlunde sin ulykkelige Svigerfader, der var ladt tilbage i København. Paa hans Fødselsdag den 29. Januar 1807 bragte Hertugparret ham personlig sin Lykønskning paa Amalienborg.

Da Prinsesse Karoline Amalie den 28. Juli 1807 fyldte sit ellevte Aar, var Professor Reinhold fra Kiel i Overensstemmelse med sit Løfte til Stede blandt de lykønskende Gæster paa Augustenborg. Han gav Hertugen en udførlig Skildring af de skæbnesvangre Begivenheder, hvoraf Preussen var bleven hjemsøgt siden Efteraaret, af den russiske Hærs Nederlag ved Friedland og af de Udsigter, der nu aabnede sig til en Alliance mellem Czaren og Napoleon. Herredømmet over det europæiske Kontinent vilde i det Tilfælde blive delt mellem den russiske og den franske Selvhersker.

Hertugen lyttede med Deltagelse for Kong Frederik Wilhelm den Tredje og Dronning Louise til Reinholds Fortælling, der var præget af varm Sympathi for det lidende preussiske Kongepar. Hs. Durchlauchtighed roste Grev Kristian Bernstorfs kloge Politik, ved hvilken det var bleven muligt at bevare Freden for den danske Stat. Han anede i dette Øjeblik ikke, at Danmark efter en Maaneds Forløb skulde blive revet

ud af sin neutrale Stilling og gaa en fleraarig ødelæggende Krig med England i Møde. Men det var netop det, der skete som en Følge af de hemmelige Bestemmelser i Fredstraktaten i Tilsit.

* * *

Lige i Begyndelsen af August begav Hertugen sig til København, da hans Nærværelse udkrævedes i Statsraadet. Paa Færgejagten mellem Nyborg og Korsør bemærkede han en engelsk Eskadre af Linieskibe og Fregatter i Bæltet. Paa Spørgsmaalet, om de havde ligget der længe, svarede Kaptajnen, at de var kommen der for nylig. Han tilføjede, at der nok ved Helsingør laa en meget stor Eskadre af Orlogsmænd og Transportskibe. Man mente, at det var Forstærkning til den engelske Hær paa Rygen.

Da Hertugen straks efter sin Ankomst til Hovedstaden havde hilst paa sin Svigerfader paa Frederiksberg Slot og var vendt tilbage til Palaiet i Bredgade, meldte Direktøren for Udenrigsdepartementet, Grev Joakim Bernstorf sig hos ham.

Efter at den sædvanlige Hilsen var udvekslet, udtalte Hertugen sig straks med en fornøjet Mine om sit Besøg hos Kongen. »Hs. Majestæt,« sagde han, »var i Dag sjælden klar og elskværdig, Jeg spadserede en lille Tur med ham i Søndermarken. Han tilkendegav sin Glæde over det dejlige Sommervejr og sagde, at han kunde have Lyst til at bruge Badet ved Travemünde.«

»Hs. Majestæt kan desværre faa andet at tænke paa,« bemærkede Bernstorf. »Den politiske Situation

er for Øjeblikket meget alvorlig. Jeg kommer for at sætte Deres Durchlauchtighed ind i den.«

Hertugen saa spørgende paa Greven og indbød ham med en Haandbevægelse til at tage Plads, medens han selv satte sig.

»En overordentlig engelsk Afsending, Sir Brook Tailor, har været hos mig,« sagde Bernstorf. »Han erklærede, at hans Regering var bleven underrettet om, at Danmark havde tiltraadt en mod England rettet fransk-russisk Traktat, der var sluttet i Tilsit. Han afæskede mig med truende Mine en Erklæring.«

»Hvad svarede De, Grev Bernstorf?«

»I Overensstemmelse med Sandheden benægtede jeg Kendsgerningen. Sagen er nu indberettet til Kronprinsen, men han er desværre i Kiel.«

»Det havde været heldigere, om Hs. kgl. Højhed og Udenrigsministeren havde befundet sig her i dette Øjeblik,« bemærkede Hertugen.

»Det er, som om et Uvejr hænger over vore Hoveder,« sagde Bernstorf. »Sjælland er næsten omringet af engelske Krigsskibe.«

»Paa min Overrejse saa jeg en engelsk Eskadre i Store Belt,« sagde Hertugen.

Den følgende Dag var der Statsraad paa Frederiksberg Slot, som sædvanligt under Kongens Forsæde. Greverne Schimmelmann og Reventlow hilste venskabeligt paa Hs. Durchlauchtighed og spurgte til Hds. kgl. Højheds Befindende Mødet var kortvarigt, Forhandlingen indskrænkede sig udelukkende til de foreliggende Sager, og man skiltes, som om intet overordentligt var paa Færde.

Hertugen lod sin Vogn køre forud til Frihedsstøtten, hvor den skulde vente paa ham. Selv vilde

han i det smukke Sommervejr spadsere gennem den skønne Lindeallé og nyde Naturen i al dens Pragt.

Da Hertugen kom til Runddelen nærmest Jernporten, rejste en ældre civilklædt Herre sig fra en Bænk og hilste meget ærbødig paa ham. Hertugen saa vist paa ham og standsede.

Det er jo Kommandørkaptajn Lindholm,« udbrød han. »Det glæder mig at hilse paa Dem, har De været paa Togt?«

»Jeg har været ude med Linieskibet »Valdemar«, Deres Durchlauchtighed.«

»Hvad siger De om Situationen? Englænderne omspænder os jo formelig med deres Krigsskibe.«

»Sundet mellem Helsingør og Hveen er næsten dækket af Orlogsskibe og Transportfartøjer. Den Stilling, Flaaden indtager, huer mig ikke; det tyder paa fjendtlige Hensigter.«

»Hvo ved,« svarede Hertugen undvigende; »De kan maaske komme til at underhandle med den engelske Admirals Befuldmægtigede, ligesom De gjorde 1801 efter Slaget paa Rheden.«

»Jeg er Sømand og langt fra diplomatisk anlagt, Deres Durchlauchtighed.«

»De er i ethvert Tilfælde indenfor Deres Fag en fuldendt Hofmand, Hr. Kommandørkaptajn. Kommer De til Alssund, gæster De vel Augustenborg?«

Med disse Ord afbrød Hertugen Samtalen. Ved Frihedsstøtten steg han i sin Vogn og kørte til Palaiet i Bredgade.

Dagen efter ved Middagstid sad Hertugen i sit Kabinet og læste i Garves Bog om Frederik den Stores Karakter og Regering. Vejret var meget varmt;

Vinduet ud mod Frederiksgade stod aabent. Paa Amalienborg Plads var alt stille.

Men pludselig kom der Liv, Røre og Bevægelse der og i de tilstødende Gader. En stor Menneskemængde strømmede ind paa Pladsen, der snart var fyldt. Raab lød fra Vagten. Garden traadte under Gevær, Trommerne gik, og Tappenstregen spilledes. Med et blottedes Mængdens Hoveder, og Hurraraab rullede som en Torden gennem Luften. En Del af dette Optrin kunde Hertugen overskue fra sit Vindue. Han vidste ikke, hvad der var Bevæggrunden til det hele. Kort efter traadte imidlertid imidlertid hans Lakaj ind i Kabinettet og meddelte, at Kronprinsen aldeles uventet var kommen til Staden.

Hertugen, der var en reflekterende Natur, gav sig til at overveje, hvad der kunde være Motivet til Regentens pludselige Ankomst, og han tænkte, at denne mulig kunde staa i Forbindelse med den engelske Flaades Tilsynekomst. Snart fik han Vished. Der sendtes ham en skreven Billet fra Hs. kgl. Højhed, som ønskede en kort Samtale med ham Kl. 5 i sit Audiensgemak.

Da Hertugen traadte ind i dette, gik Kronprinsen, der var iført Generalsuniform, med hurtige Skridt frem og tilbage paa Gulvet. Hans Fysiognomi havde et mørkt Præg; hele hans Færd tydede paa stærk indre Bevægelse. Han greb Hertugens Haand, trykkede den og talte i korte Sætninger.

»Jeg har ladet Dem kalde. Stillingen er farefuld. Et Angreb af Englænderne kan ventes. Overkommandoen her i København og Citadellet har jeg overdraget til General Peymann. Jeg rejser øjeblikkelig med Kongen til Kolding.«

Kronprinsen standsede et Øjeblik.

»Til Kolding!« gentog Hertugen.

»Ja, og det er min Befaling, at Geheimestatsraadets Medlemmer skal møde der. Men forinden De begiver Dem dertil, Svoger, er der et stort Hverv, jeg overdrager Dem at udføre.«

»Hvad befaler Deres kgl. Højhed?«

»De maa straks hente Regalierne paa Rosenborg og bringe dem i Sikkerhed. Den trufne Disposition meddeler De mig i Kolding.«

»Opgaven, haaber jeg, skal blive løst til Deres kgl. Højheds Tilfredshed.«

»Dermed Gud befalet!« sagde Kronprinsen. »Tiden er knap, og jeg har meget at varetage.«

Han gav Hertugen Haanden, saa med en Taare i Øjet paa ham og hævede Audiensen.

Om Aftenen begav Hertugen sig til Rosenborg, hvor han modtoges af Overhofmarskal Hauch og Slotsforvalter Wilster. De overleverede ham Regalierne, der lagdes i et silkepolstret Mahogniskrin, som stilledes i en lille Rustvogn. Hertugen kvitterede for Modtagelsen. Rustvognen, der ledsagedes af otte beredne Politibetjente, kørtes af en Lakaj til Palaiet i Bredgade. Hertugen fulgte efter i en lukket Wienervogn.

Dette Tog vilde under andre Omstændigheder have vakt Publikums Opmærksomhed; men nu gik det ubemærket hen. Paa Gaderne rørte sig i Skumringen et stærkt bevæget Liv, der afgav et broget Skue paa Kongens Nytorv og i Omegnen af Amalienborg. Kronprinsens pludselige Ankomst havde givet Anledning til krigerske Rygter. Der fortaltes, at den engelske Flaade havde landsat en stor Hær i det nordlige Sjælland, og

at denne var under Fremrykning mod København. Befolkningen her var bleven opskræmmet; alle vilde ud paa Gaden for at spørge nyt, og saaledes opfyldtes de nævnte Kvarterer af Staden snart af en tæt Mængde. Først var Stemningen ængstelig og bekymret; men senere hen antog den en krigersk Karakter, da hist og her, paa Kongens Nytorv, paa St Annæplads, i Esplanaden og paa Toldboden enkelte sprang op paa en Bænk og holdt en flammende Tale til Publikum, hvori de mindede om Slaget paa Rheden for 6 Aar siden og det Heltemod, som da var udvist. Bravo- og Hurraraab var Svaret. Under Afsyngelsen af »Kong Kristian stod ved højen Mast« drog en tæt Skare fra Toldboden op ad Bredgade. Ved Marmorkirkens Plads raabte en Stentorstemme Holdt og paabød Tavshed. En Mand, kæmpestor af Skikkelse og med en mægtig Røst, talte til Mængden fra en af Ruinens Vindusaabninger.

»København,« sagde han, »bliver maaske nu stormet af Engelskmændene, ligesom det forhen blev det af Svenskerne. Men lad dem komme! vi er trygge; thi vi har vor elskelige Kronprins i vor Midte. Han følger sin store Forgænger, Kong Frederik den Tredjes glorværdige Eksempel; han bliver ligesom ham i sin Rede og venter der heltemodig Døden. Vor tapre Kronprins leve! Hurra!«

Tordnende Hurraraab besvaredes Talen.

»Til Amalienborg!« lød en Stemme.

Mængden tilkendegav begejstret sin Tilslutning og nu bølgede tætte Skarer gennem Frederiksgade ind paa Pladsen. Man samlede sig foran Kronprinsens Palais og ønskede, at han skulde vise sig. Leveraabene for ham syntes ikke at ville tage nogen Ende. Men da

viste Schweitzeren sig i Indkørselsporten og meddelte, at Hs. kgl. Højhed var taget ud til Hs. Majestæt paa Frederiksborg Slot.

Mængden drog derefter syngende »Kong Kristian« op ad Amaliengade, over St. Annaplads til Kongens Nytorv. Stemningen steg, da Beboerne paa denne Strækning illuminerede Husene som et Tegn paa, at de sympatiserede med Befolkningen og delte Begejstringen for Kronprinsen. Først langt ud paa Natten fordelte Mængden sig; men indtil den lyse Morgen var der Røre og ivrig Diskurs paa Gæstgivergaarde og i Vinstuer.

Efter Solopgang overraskedes Københavns Befolkning af en Proklamation fra Kronprinsen, der opsloges paa Gadehjørnerne. Han meddelte deri, at han var ilet til Holsten, hvor hans Nærværelse var mere nødvendig end i Hovedstaden. Han haabede, at han snarest mulig i Spidsen for Hæren skulde kunne virke til sine kære Landsmænds Vel.

Til Udenrigsdepartementets Direktør, Grev Joakim Bernstorf, havde Hs. kgl. Højhed skrevet en Billet, hvori han bemyndigede ham til at modtage og høre en overordentlig engelsk Afsending ved Navn Jackson, der vilde ankomme.

Proklamationen slog koldt Vand i Befolkningens ophidsede Blod; thi Nødvendigheden af Fraværelsen var ikke indlysende for den, eftersom den engelske Flaade vilde kunne hindre enhver Overførsel af Tropper.

Ved Nattetid havde Kronprinsen forladt Frederiksberg Slot, idet han tog sin sindssyge Fader med. Den følgende Eftermiddag var de under Vejs fra Nyborg til Kolding.

Imidlertid var Hertugen af Augustenborg i Færd med at skaffe Regalierne i Sikkerhed. Mahogniskrinet stilledes i en lukket Landauer, hvori han selv tog Plads. Kl. 10 Aften forlod han Palaiet i Bredgade og kørte ud ad Vesterbro. Ved Frederiksberg Slot fik han en Afdeling af Hestgarden til Eskorte og i flyvende Fart gik det af Sted. Maalet var Sorø; thi Hertugen havde bestemt, at Amtmanden over Sorø Amt, Kammerherre Stemann, der stod højt anskrevet hos Kronprinsen, skulde modtage Klenodierne i Forvaring. Kammerherren blev ganske rørt over den Tillid, der her vistes ham. Det gjaldt nu om at finde et Sted, hvor Regalierne efter menneskelig Beregning kunde være sikker mod Fjendens Efterstræbelser. Stemann skjulte dem i Mogens Høgs Sarkofag i Kirken.

I Kolding afgav Hertugen overfor Kronprinsen Beretning om, hvorledes han havde løst sin Opgave. Hs. kgl. Højhed udtalte sin Anerkendelse af den Snildhed, hvormed han havde handlet.

Efter fjorten Dages Ophold i Kolding begav Kronprinsen sig til Kiel, medens den sindssyge Konge fik Bolig i Gouvernementsbygningen i Rendsborg.

Hertugen var fra Kolding rejst lige til Augustenborg, hvor han i Spænding afventede Efterretninger fra København.

VII.

Omtrent tre Uger efter at Hertugen havde forladt Kobenhavn, var dettes Skæbne beseglet.

Om Begivenhedernes Enkeltheder havde Hs. Durchlautighed i Mellemtiden kun modtaget sparsomme Meddelelser.

En af de sidste Dage af August fik Hertugen Besøg af den første Deputerede i det tyske Kancelli, Grev Kristian Rantzau, der midlertidig opholdt sig i Kolding. Han gav en Skildring af, hvad der var foregaaet i København, lige efter at Hertugen havde forladt dette.

En overordentlig engelsk Afsending ved Navn Sir Francis Jackson havde forlangt en Konference med Udenrigsdepartementets Direktør, Grev Bernstorf. Englænderen var af et hovmodigt Væsen; kort og frastødende i sine Ytringer. Jackson erklærede, at han kom fra Kiel, hvor han havde forhandlet med Udenrigsministeren og Kronprinsregenten. Denne havde henvist ham til København. Her skulde det afgørende Svar gives ham paa det Forslag, han overbragte i sin Regerings Navn. I Gesandtskabshotellet havde han — unægtelig til sin Forbavselse — erfaret, at Kronprinsen havde været i Hovedstaden, men var rejst bort igen.

»De maa være bemyndiget til at afslutte Traktaten med os,« havde Jackson sagt.

»Traktaten?« havde Bernstorf forundret gentaget.

»Ja, Alliancetraktaten mellem England og Danmark. De faar Garanti for hele Deres Statsterritorium, Erstatning for Udgifter, Landsudvidelse og væbnet Bistand til Lands og til Vands; men hele Deres Orlogsflaade maa De straks udlevere til England som et Depositum, der tilbagegives ved den almindelige Fredslutning.«

»Det er altsaa Traktatens Indhold, og den skal undertegnes straks,« havde Bernstorf sagt. »Skønt England nu har cerneret Sjælland og derved kan forhindre enhver anden fra at bemægtige sig Flaaden, gives der dog ingen Respit?«

»Nej!« havde Jacksons Svar været. »Enten Traktatens Undertegnelse straks eller Krig.«

»Jeg har ingen Fuldmagt til Undertegnelse af en Traktat,« havde Bernstorf ytret.

»Saa har De Krigen!« Med disse Ord havde Jackson fjernet sig, idet han havde tilføjet med en vred og spottende Mine, at Maaden, hvorpaa Kronprinsen havde narret ham til København, stillede hans Ærlighed i et tvetydigt Lys.

Hertugen havde med spændt Opmærksomhed lyttet til dette Referat. Efter nogen Tavshed udbrød han:

»Kronprinsen burde ikke have henvist Jackson til København, naar Afgørelsen ikke var henlagt dertil. England er optraadt paa en højst mærkelig Maade, da min Svoger sikkert havde i Sinde at alliere sig med det. Han er formelig bleven overrumplet.«

»Netop, Deres Durchlautighed!« udbrød Rantzau.

»Jeg maa iøvrigt billige det Svar, min Svoger gav Jackson paa Fordringen om Flaadens øjeblikkelige Ud-

levering og Tilsagnet om Erstatning: »Men hvormed vil De erstatte Danmarks Ære?« Det var et smukt og mandigt Svar. Det staar her i Moniteur universel.«

Hertugen tog det franske Blad op fra sit Skrivebord og rakte det til Rantzau, der hurtigt gennemløb dets Artikel om, hvad der var passeret i Kiel.

»I ethvert Tilfælde vilde vi ikke have kunnet undgaa Krigen,« bemærkede Rantzau. »Jeg ved fra Grev Kristian Bernstorf, at Napoleon, paa samme Tid som Jackson indfandt sig i Kiel, stillede Dreyer i Paris Valget mellem Frankrig og England som Fjende. »Enten,« sagde Imperatoren, »maa Danmark erklære England Krig, eller jeg udsteder en Krigserklæring mod Danmark.«

»Med den største Spænding afventer jeg hver Dag Udfaldet af Kampen omkring København,« sagde Hertugen. »En Ordonnansofficer, der passerede her forbi, fortalte, at der var sket flere Udfald fra Fæstningen «

»General Peymann,« sagde Rantzau, »vil med sine irregulære Tropper næppe kunne holde sig overfor den fjendtlige Overmagt. Englænderne forbereder et Bombardement; de anlægger Batterier lige fra Sundet til Kallebodstrand.«

Det havde været bedst,« sagde Hertugen, »om Kronprinsen havde haft Hæren i København i Stedet for i Holsten. Bliver Peymann tvungen til at kapitulere, tager Fjenden hele vor Flaade.«

»Deres Durchlauchtighed ser saa pessimistisk paa Forholdene,« bemærkede Rantzau; »Hs. kgl. Højhed maa dog have beregnet Fæstningens Modstandskraft.«

»Maaske, Grev Rantzau,« svarede Hertugen med stærkt Eftertryk. »Hertuginden og min Søster,« til-

føjede han smilende efter et Ophold, »har anmodet mig om at ledsage dem paa en Køretur til Nørreskov. De tager nok med?«

»Med største Fornøjelse, Deres Durchlauchtighed.«

De to Herrer begav sig derefter til Havesalen, hvor de traf Hds. kgl. Højhed og Prinsessen.

* * *

Der hengik ikke mange Dage, inden Rygter, som kom over Fyen, meldte om Københavns Overgivelse til Englænderne og Flaadens Udlevering. Hertugen fik snart Stadfæstelse paa denne sørgelige Efterretnings Sandhed. Den meddeltes ham nemlig af Oberst Schmettau. Denne, der i Kiel officielt havde bragt Kronprinsen Budskabet, lagde Hjemrejsen til Hovedstaden over Augustenborg. Her gav han Hertugparret en detailleret Skildring af den sidste Tids Begivenheder i og omkring København.

Den stolte Flaades Tab, Ydmygelsen og den mægtige Skade, Bombardementet havde tilføjet den smukke Hovedstad, gjorde et rystende Indtryk paa Hertugparret.

Hds. kgl. Højhed græd, da hun hørte, at Frue Kirke var forvandlet til en Ruinhob.

Hs. Durchlauchtighed udtalte sig meget skarpt om Fjenden, da han erfarede, at en Del af Universitetsbygningen, Metropolitanskolen og Borchs Kollegium var blevne et Offer for Flammerne.

Da Englænderne havde rømmet Sjælland og Forbindelsen mellem Landsdelene foreløbig var fri, blev Augustenborg af og til Samlingssted for et lille Selskab af civile og militære Notabiliteter, der kom for at

underholde Hertugparret om den sidste Tids Tildragelser. Disse havde fremvist ædle Træk af Heltemod, men de havde ogsaa afgivet Eksempler paa Fejghed og det netop hos Personer, hvor man mindst burde have ventet det. De komiske Sider af Kujoneriet sysselsatte naturligvis mest den offentlige Diskussion og var det sarkastisk oplivende Element i denne.

Hertuginden lo højt, da Dr. Nagel fra Sønderborg saaledes fortalte, at en Artillerigeneral under Bombardementet havde foret sit Værelses Vægge med Uldsække og taget en forsvarlig Nathue af Uld paa Hovedet.

»Poltroner gives der jo alle Vegne,« bemærkede Hertugen. »Iøvrigt viste Studenterne og Københavns Borgere en heltemodig Færd.«

»Livjægerne ikke at forglemme, Deres Durchlauchtighed!« udbrød Kammerherre v. Buchwaldt, der var Chef for Hertugindens Livjægerkorps.

»Det kunde ikke falde mig ind at glemme den Bravour, Livjægerne udviste under Major Holsteins dygtige Anførsel,« sagde Hertugen i en bestemt Tone. »For Resten,« tilføjede han, »beklager jeg, at Kronprinsen ikke gjorde sin Fætter Prins Kristian til Højstkommanderende i København; han er jo General i Hæren, og det havde opflammet Befolkningen, hvis den havde faaet et Medlem af Kongehuset i sin Midte«.

Denne Udtalelse fandt enstemmig Tilslutning fra de tilstedeværendes Side.

* * *

En Formiddag, da Hertugen fra en Spadseretur i Parken vendte tilbage tilbage til Slottet, rakte Sekre-

tæren ham et Brev, der var bragt af en Militærordonnans. Hs. Durchlauchtighed aabnede det med en vis Nysgerrighed. Kommandørkaptajn Lindholm, der paa Tilbagerejsen fra sin overordentlige Sendelse til Napoleon, var ankommen til Sønderborg, udbad sig samme Dag en Audiens.

Tidlig om Eftermiddagen meldte Kommandørkaptajnen sig paa Augustenborg. Han førtes af en Lakaj ind i det blaa Gemak, i hvilket Hertugen et Par Minutter efter traadte ind. Lindholm, der endnu ikke ganske havde rystet det kejserlige Hofs stive Etikette af sig, bukkede dybt og ceremonielt. Hertugen gik med hastige Skridt frem imod ham, greb hans Haand og indbød ham i en venskabelig Tone til at tage Plads. Snart var Hs. Durchlauchtighed i en livlig Konversation med sin Gæst.

»Vort Fædreland har været Skueplads for skæbnesvangre Begivenheder siden Deres Durchlauchtighed sidst beærede mig med en Samtale. Flaaden er tabt, og Bombardementet har ødelagt Værdier til et Beløb af mindst seksten Millioner Rigsdaler. Vi har lidt et stort Nederlag.«

»Hvad sagde Napoleon, da De havde Audiens hos ham?« spurgte Hertugen.

»Han bevidnede os sin Sympathi, men betonede, at Sagen vilde have faaet et andet Udfald, hvis Kronprinsen havde været med Hæren paa Sjælland i Stedet for i Holsten.«

»I militære Spørgsmaal er Kejseren unægtelig en Autoritet af Rang, og her har han utvivlsom Ret.«

»Den Indvending, at Hs. kgl. Højhed ikke havde haft Tid til at komme til Hovedstaden afviste Kejseren«.

»De danske Ministre,« sagde han, »har ladet sig skuffe med Hensyn til Øjeblikkets virkelige Farer.«

Hertugen nikkede bifaldende. »Det vil nu vise sig, hvad Fremtiden bærer i sit Skød,« ytrede han.

»Det bliver efter min Mening en Alliance med Frankrig,« sagde Lindholm.

»Neutralitet«, bemærkede Hertugen eftertænksomt, »havde vel været det bedste; men muligen er den uopnaaelig. I Geheimestatsraadet kommer vi ikke til at beskæftige os med Spørgsmaalet, thi Kronprinsen afgør jo nu alt i sit Hovedkvarter ganske paa egen Haand.«

»Forinden jeg forlod Paris,« sagde Lindholm, »ymtede Kammerherre Dreyer om, at der kanske vilde blive stillet os et Allianceforslag fra Englands Side, men det gaar Hs. kgl. Højhed aldrig ind paa. Dertil er han for harmfuldt stemt over den brutale Optræden mod os.«

Samtalen endte med, at Hertugen indbød Lindholm til Middagstaflet. Her underholdt Kommandørkaptajnen Hertuginden og Prinsessen med Skildringen af et Par franske Hoffester i Saint Cloud og Fontainebleau.

»De har jo været i Vestindien, Hr. Kommandørkaptajn og kender følgelig Kreolerne?« sagde Hertuginden.

»Jeg gjorde ligefrem etnografiske Studier, Deres kgl. Højhed,« svarede Lindholm smilende.

»Saa maa det have interesseret Dem overordentlig at betragte Kejserinde Josefine, hun er jo Kreolerinde,« bemærkede Hertuginden.

»Hds. Majestæt,« svarede Lindholm, »kan i Skønhed ikke maale sig med sine Ungdomsveninder Récamier og Tallien, og hun har noget af den kreolske

Indolens; men hun vinder alle ved sin Godhed og Velvilje.«

»Grevinde Rèmusat, Kejserindens Hofdame, finder hende koket og defekt i aandelig Dannelse, men i Konversationen forstaar hun snildt at dække sine Mangler,« ytrede Prinsesse Louise.

VIII.

Den hertugelige Families Sommerophold paa Augustenborg kunde i Reglen betegnes som en Idyl, idet man harmonisk stemt i Sindet hengav sig til Nydelsen af Naturens Skønhed og Landlivets stille Glæder. Om Vinteren, naar Isen slog Bro over Fjorde og Sunde, og Sneen bredte sit Tæppe over Markerne, var Kaneture den væsentligste Adspredelse, men ellers førte man en Tilværelse inden Døre, helliget Læsning, Musik og Kunst og Konversation om de literære Værker, der nylig var udkomne og særlig havde tildraget sig Publikums Opmærksomhed. Medens Snestormen rasede udenfor, levede man i de hyggelige Værelser, hvor Ilden knitrede i Kaminen, et Liv i Aandens Verden og var saa at sige hævet over Omverdenens Larm og Omskiftelser. Men ganske anderledes forholdt det sig med Vinteren fra 1807—1808. Den udmærkede sig ikke ved Stilhed, men var tvertimod saa bevæget som vel muligt. Livet frembød et broget Farvespil, rigt paa ejendommelige Modsætninger, og hvert Øjeblik maatte den hertugelige Familie tage Del i dets Bølgegang og Brydninger. Det danske Hof var Skueplads for den ene betydningsfulde Begivenhed efter den anden, og Hertugparret kunde af Familiehensyn og i Følge Etikettens Forskrifter ikke holde sig tilbage. Hs. Durchlauchtighed lod sig dog ved

Hoffet repræsentere af sin Gemalinde, hvor sligt ikke var uforeneligt med nedarvet Vedtægt. Men det var ikke blot hyppige Rejser til Kiel og København, Hertugen maatte foretage. Hvert Øjeblik reves han saa at sige ud af Hverdagslivets Stilhed og kom til at staa over for en af Datidens navnkundige Personligheder. Det lille, fredelige Als blev en Ø, hvis Kyster berørtes af de verdenshistoriske Strømninger.

Den 18. Januar 1808 herskede stærk Bevægelse omkring Slottet i Kiel. Hds. kgl. Højhed Kronprinsesse Marie var om Morgenen nedkommen med en Datter; den paa Fjorden liggende Kanonbaad afgav Salut; Vagten traadte under Gevær for at modtage Meddelelsen, der hurtigt gennem Kurerer spredtes til alle Sider. I Kiel fandtes der netop paa dette Tidspunkt, som en en Følge af Messen, det saakaldte »Umschlag«, et meget stort Antal Forretningsmænd og Bønder fra Hertugdømmerne, og der var derfor et usædvanligt Røre i Byen. Mængden foran Slottet frembød et særdeles broget Skue. Jublen for Kronprinsessen steg, da Overhofmarskal Hauch kom ud paa Pladsen og bragte en Tak fra Hds. kgl. Højhed for den Hyldest, der ydedes hende.

Et Par Dage efter indtraf Kronprinsregenten fra Hovedstaden, hvor han var overordentlig stærkt optaget af militære Affærer. England havde i November erklæret Krig, Danmark stod paa Napoleons Kommando i Færd med at udstede en Krigserklæring mod Sverrig, en Kanonbaadsflotille var under Bygning, og en Kystmilits organiseredes, hvortil kom Forholdsregler til Norges Kornforsyning. Kronprinsregentens Tid var altsaa meget stærkt optaget, men han var hurtig i sine

Bevægelser og kunde faa utrolig meget udrettet i kort Tid.

Gensynet paa Slottet mellem Kronprinseparret var hjertelig bevæget; thi de nærede oprigtig Hengivenhed for hinanden. Datterens Fødsel glædede Hs. kgl. Højhed, men han havde dog hellere set, at det var bleven en Dreng, særlig af Hensyn til Tronfølgen. Han havde tidligere haft to Sønner; men de var blevne bortrevne lige efter, at de havde set Dagens Lys. Glædesstraalende modtog imidlertid Kronprinsen Hoffets Lykønskninger. Han besluttede efter Samraad med sin Gemalinde, at den nyfødte skulde kaldes Vilhelmine efter Frederik den Femtes Datter, der var gift med Kurfyrsten af Hessen, som nu befandt sig i Exil i Itzeho.

Den 28. Januar var det Kronprinsregentens Fødselsdag, og i den Anledning holdtes der stor Kur paa Slottet, hvor han modtog dobbelt Lykønskning. Gennem den store Sal, hvor Hs. kgl. Højhed stod, omgiven af sin Adjudantstab, defilerede en Skare, rigt uniformeret og dekoreret. Særlig Opmærksomhed vakte Hertugdømmernes Generalsuperintendent, Kiels Overpræsident, den kommanderende General i Hertugdømmerne, Statholderen, Landgrev Karl af Hessen, ledsaget af Ritmester, Prins Vilhelm af Holsten-Beck, Universitetets Kurator og Rektor og en Deputation fra det slesvigholstenske Ridderskab.

Kronprinsen hilste venligt paa alle; til enkelte henvendte han et Par Ord. Som en Følge af Kronprinsessens svage Tilstand, var der ikke Gallataffel. Kun nogle faa, der hørte til Hs. kgl. Højheds Venner, deltog i Middagen. Her udbragte Prins Vilhelm af Holsten-Beck kort, smukt og sympathetisk en Skaal

for Kronprinseparret. Om Aftenen var Kiel illumineret. Hs. kgl. Højhed kørte gennem Hovedgaderne og hilstes med Jubel af Befolkningen.

Hertuginden af Augustenborg var ankommen til Kiel et Par Dage før Kronprinsen. Hun havde straks taget sig med største Omhu af sin lidende Svigerinde, og denne følte sig hurtigt bedre under hendes blide, oplivende Omgang. Kronprinsen takkede sin Søster for hendes Opofrelse og spurgte til Hertugens Befindende.

»Du maa betragte mig som hans Repræsentant i Anledning af din Fødselsdag. Hertugen har begivet sig til Kongen i Rendsborg. Han vilde gerne være til Stede ved sin Svigerfaders Fødselsdag netop denne Gang. Professor Brandis har sagt, at Hs. Majestæts Nervesystem er i højeste Grad svækket, og at en nærforestaaende Katastrofe ikke er usandsynlig.«

»Jeg er Hertugen meget forbunden for, at han ser til Kongen.« svarede Kronprinsen; »han kan i sin lidende Tilstand trænge til enhver Oplivelse. Min Tid er beslaglagt af civile og militære Sager. Jeg maa snarest muligt tilbage til København.«

I Løbet af det følgende Par Maaneder førtes ivrige diplomatiske Forhandlinger melelm Kabinetterne i København og Paris, og saa vel Halvøen som Øerne blev Skuepladsen for militære Operationer, der til Dels havde en vis romantisk Side. Kronprinsen havde trukket Hæren sammen ved Øresund og vilde over den Bro, Isen havde lagt mellem Sjælland og Skaane, foretage en militær Invasion i det sydlige Sverrig. Napoleon sendte Kronprinsen et Hjælpekorps, der stod under Overkommando af Fyrsten af Pontecorvo, Marskal Bernadotte, og var sammensat af spanske, franske

og hollandske Tropper. Det var i Marts Maaned, at de rykkede gennem Hertugdømmerne og Fyen; men de standsedes ved Store Belt, da engelske Krigsskibe havde lagt sig i dette og hindrede Overførelsen til Sjælland. Nu gik de fremmede Tropper i Kantonnement i Fyen, Nørrejylland og Slesvig. Sydlandsk Soldater- og Folkeliv henplantedes saaledes paa dansk Grund, hvor Befolkningen undrende iagttog de fremmede Skikke. De spanske Officerer og Soldater beundrede de danske Kvinders friske, blonde Skønhed, og mangen ung Piges Hjerte fortrylledes af de fremmedes ridderlige, indsmigrende Væsen. I de maaneklare Foraars- og Sommernætter lød i Landsbyerne Serenader til Guitarspil, og Dans med Kastagnetter.

Ligesom dette farverige, interessante Skuespil tog sin Begyndelse, indtraadte i Danmark—Norge det Tronskifte, der af Befolkningen nærmest føltes som en Befrielse, og under de nuværende Forhold gik temmelig ubemærket hen. Fantomet paa Tronen, Kristian den Syvende, faldt i Afmagt den 13. Marts 1808, netop som de fremmede Hjælpetropper under Trommehvirvler marscherede gennem Rendsborg og sank kort efter hen i Døden.

Hertug Frederik af Augustenborg var til Stede i Dødsøjeblikket. Han trykkede sin Svigerfaders Øjne til og var meget hevæget. Han betragtede længe opmærksomt den lille afmagrede Skikkelse, hvis forhen lyse Aand var bleven tilsløret og formørket af Vanvidet. Som det afsjælede Legeme nu laa der, kom Hertugen til at tænke paa de stærke Modsætninger, som kan ytre sig i en menneskelig Tilværelse. Han mindedes Svigerfaderen for over tyve Aar tilbage, ved sit Bryllup. Da var Kong Kristian ganske vist allerede

sindsyg og Regeringen var gaaet over til Kronprinsen, men Glimt af hans tidligere Begavelse og Lune var den Gang hyppige, og han kunde stundom optræde med sand kongelig Værdighed og Holdning. Det havde Kongen netop gjort paa Bryllupsdagen, han havde vakt Beundring ved sine pointerede, pikante Udtalelser, og ved den Finhed, Plastik og Elegance, hvormed han havde bevæget sig i Menuetten. Ved et Spring i Tanken genkaldte Hertugen sig derefter i Erindringen sit sidste Møde med Svigerfaderen paa Frederiksberg Slot den foregaaende August. Hvor havde Kongen dog ikke været blid og elskværdig i sine Udtalelser og hele sit Væsen. Det havde været et Solblink paa hans ellers formørkede Aandshimmel.

Den følgende Formiddag proklameredes Tronskiftet. Ved et aabent Vindue i Palæet viste Geheimestats minister Schimmelmann sig; han stod mellem Hertugen og Grev Kristian Reventlow. Den lille, blege Mand raabte tre Gange med høj Stemme til Mængden paa Pladsen: »Kong Kristian den Syvende er død! Kong Frederik den Sjette leve!« Proklamationen besvaredes med Hurraraab; men de havde snarere en mekanisk Karakter, end de var prægede af dybere Følelser. Den Haand, der allerede havde styret Riget i fire og tyve Aar, vedblev jo fremdeles at holde Sceptret i sin Haand. Tronskiftet var derfor i Mængdens Øjne kun en Begivenhed af ren formel Betydning, og derfor afficeredes den mindre af det.

IX.

I Sommeren 1808 afholdt Hertugen et Par Vildandejagter paa Augustenborg, hvortil der var indbudt et Selskab, der bestod af Repræsentanter for Godsejeraristokratiet i Hertugdømmerne. Her saa man Grever og Baroner, Kammerherrer, Hofjægermestre og Jagtjunkere. Ved Taflet havde Grev Reventlow-Sandberg udbragt en Skaal for Hs. Durchlauchtighed og Hds. kgl. Højhed, hvilke han mere humoristisk end historisk korrekt havde sammenlignet med Nimrod og Semiramis. Grev Kristian Schimmelmann til Wandsbeck, hvis franske Gemalinde deltog i Taflet, forherligede rhetorisk den intelligente Prinsesse Louise af Augustenborg, hvem han i Henseende til Aand og Ynde sammenlignede med Markisen af Sévigné. I Jagtkonversationen vrimlede det af Münchhausiader, den ene dristigere end den anden. En stor og stærk Godsejer fra Angel, hvem man gav Tilnavnet Samson, forstod især at vække Selskabets Latter ved sine Krøniker. Han fortalte saaledes om en Kamp, han havde haft med en Kronhjort, som han kun havde tilføjet et Strejfskud. Den var rasende styrtet imod ham, men han havde grebet den i Geviret, svunget den rundt i Luften og knust dens Rygrad mod et Træ.

Herrerne samledes efter Taflet i Palæet i Haven, hvor der blev drukket Kaffe og røget Cigar. Samtalen

drejede sig om Dagens politiske Spørgsmaal, men af Hensyn til Hertugens Tilstedeværelse ytrede man sig kun varsomt om de indenrigske Affærer.

Kammerherre Baudissin talte om Troppesamlingerne mellem København og Helsingør. Det var hans Overbevisning, at Kongen ikke vilde skride til en Invasion i Skaane for det første, eftersom den engelske Østersøeskadre nu atter havde vist sig i Farvandene. Denne Opfattelse fandt almindelig Tilslutning. En Stemme ytrede, at naar de franske og spanske Hjælpetropper ikke kunne deltage i Espeditionen, maatte Hs. Majestæt vel hellere opgive den. Troppesamlingen maatte jo koste Statskassen mange Penge.

Kammerjunker Berger betonede de skadelige økonomiske og financielle Virkninger, Krigen med England havde. Kurantsedlernes Kurs, sagde han, stod allerede i 170, og flere store Handelshuse i Hovedstaden truedes af Fallit.

Hofjægermester Rosen udtalte Haabet om, at Hs. Majestæt vilde hæve Alliancen med Napoleon og søge at faa Fred med England. Alle saa ved denne Ytring med et spørgende Blik hen paa Hertugen.

Hs. Durchlauchtighed svarede kort, at han godt forstod Hofjægermesterens Standpunkt. Derefter vendte han sig til Reventlow Sandbjerg.

»Ønsker De at se mine Tulipantræer, Hr. Greve?« spurgte han. »I Aar staar de prægtigere end nogensinde.« Reventlow takkede og fjernede sig med Hertugen.

»A propos,« udbrød Baron Rantzau, »vi talte før om det fransk-spanske Hjælpekorps. Ved De, hvad det koster Staten daglig? Tænk, 20,000 Daler Kurant.«

»Dem erstatter Napoleon os aldrig,« bemærkede Grev Platen Hallermund. »Iøvrigt hersker der Fjendskab mellem de franske og de spanske Hjælpetropper, siden de sidste har faaet at vide, at Napoleon har afsat det spanske Dynasti og gjort sin Broder Josef til Spaniens Konge. Man er kommen under Vejr med, at det spanske Folk har rejst sig mod det franske Herredømme.«

Selskabet sluttede sig ganske til Grev Platens Udtalelse. Man fortalte hinanden indbyrdes Eksempler paa, hvorledes de spanske og franske Officerer, der laa i Kantonnement sammen i holstenske og slesvigske Byer, snarere betragtes som Fjender end som Forbundsfæller.

Omtrent en Maaned efter Jagtselskabet paa Augustenborg erfarede Deltagerne, at Chefen for det spanske Korps, General Romana, havde samlet sine Tropper paa Fyen og bemægtiget sig Fæstningen Nyborg. Der og paa Langeland var Korpset blevet indskibet paa en engelsk Eskadre og ført tilbage til Spanien for at deltage i Kampen mod Franskmændene.

* * *

Den 19. Juli 1808 fyldte Hertug Frederik af Augustenborgs ældste Søn, Arveprins Kristian, sit tiende Aar, og der var i den Anledning en lille Familiefest paa Slottet. Han fik som sædvanlig Presenter fra Forældre, Søskende og Slægtninge; Hertugen forærede ham et smukt indbundet Eksemplar af Gellerts Fabler og Fortællinger.

Blandt Gratulanterne var de to tidligere omtalte Baronesser Gyldenkrone. Disse var af Hertuginden

indbudt til at forblive et Par Dage paa Augustenborg. Det interesserede altid Hds. kgl. Højhed at tale med dem og høre dem fortælle; thi de havde et omfattende Personalkendskab til det danske Aristokrati.

Det var en smuk Julidag med klar Himmel; ikke en Vind rørte sig, og Varmen var noget trykkende. Under et Solsejl, der var udspændt foran Forhallen til Palaiet i Parken, sad Hertuginden, Prinsessen og Baronesserne Gyldenkrone. Hver af de to førstnævnte var beskæftigede med at binde en Buket Markblomster, som Kammerpigen havde bragt. Baronesserne underholdt dem imidlertid.

»Deres kgl. Højhed kender jo Hvedholm?« spurgte en af Baronesserne.

»Særdeles godt! Jeg har været nogle Gange i Besøg hos Grev Bille Brahe. Han har en storartet Møntsamling.«

Greven er en Mand med sjelden Kunstsans,« tilføjede Prinsessen. »Derom vidner de mange fortræffelige Malerier, han har anskaffet sig.«

»Den smukke Park var nær bleven Skueplads for en Duel,« vedblev Baronessen.

»Mellem hvem?«

»Mellem Kaptajn Clair de Mont og en spansk Ritmester ved Regimentet Villaviciosa i Faaborg.«

»Hvad var Aarsagen til Striden,« spurgte Hertuginden.

Der var et stort Bal paa Hvedholm; Officerne ved det spanske Regiment var indbudt. Blandt Damerne overgik Komtesse Frederikke Reventlow fra Sandbjerg alle de andre ved sin Ynde og sit smagfulde Toilette. Ritmesteren blev glødende forelsket i hende . . .«

Det spanske Blod kom i Kog,« bemærkede Prinsessen med et Smil.

»Clair de Mont,« fortsatte Baronessen, »hørte ogsaa til de indbudte; men han indtraf paa et senere Tidspunkt . . . . .«

»Og fra det Øjeblik,« faldt den anden Baronesse ind,« tabte Frederikke Reventlow Interessen for den spanske Ritmester; hun talte og dansede kun med de Mont . . . . .«

»Spanieren,« sagde den første Baronesse afbrydende, »blev rasende skinsyg paa Franskmanden; hans Øjne flammede og han udbrød med knyttet Haand mod de Mont: »Man mærker, at De hører til den plebeiske Røvernation.«

Kaptajnen blev bleg af Harme, tilkastede Ritmesteren sin Handske og raabte: »Mød mig straks i Parken!« Der blev almindelig Forfærdelse, Ballet gik i Staa . . . .«

Baronessen standsede her betaget af Optrinet; men Søsteren optog øjeblikkelig Fortællingens Traad: »Men saa optraadte en fransk Ingeniørofficer Lapie, der var civilklædt og blandt Gæsterne. Han henvendte uhørligt nogle Ord til hver af Parterne. De havde den Virkning, at Spanieren med et »Pardon« rakte de Mont Haanden. I Forening gjorde de Greveparret og Selskabet en Undskyldning. Ballet kom igen i Gang. Men Clair de Mont forlod det, ledsaget af Lapie.«

»Man fik ikke at vide, hvad Lapie havde sagt?« spurgte Prinsessen.

Baronessen svarede benægtende; men de var begge enige om, at han maatte have anvendt en Trylleformular.

* * *

I December 1808 modtog Hertugen et Besøg, der interesserede ham i højeste Grad. Den ankomne Gæst var den unge norske Grev Herman Wedel Jarlsberg, Søn af den tidligere Gesandt i London.

Greven, der i syv og tyve Aars Alder havde opnaaet en Amtmandspost i sit Fædreland, var nu steget yderligere indenfor Embedsarkiet: han var nemlig bleven udnævnt til Medlem af den norske Regeringskommission. Han befandt sig paa Rejsen til Kristiania, hvortil han vilde sejle over fra Frederikshavn. Men forinden vilde han aflægge et Besøg paa Augustenborg, da Hertugen havde vist ham Interesse.

Hs. Durchlauchtighed takkede Greven for Opmærksomheden. »Jeg maa lykønske Dem,« sagde han, »i Anledning af, at De er bleven Medlem af Norges Regering. Den Dygtighed og det Mod, hvormed De har virket for Landets Forsyning med Korn fra Jylland, gør Dem iøvrigt fortjent til dette Tillidshverv.«

»Jeg skal bestræbe mig for bestandig at virke for Norges Vel,« sagde Greven. Han tilføjede med stærk Betoning: »Men ogsaa kun for Norges Vel.«

Under Audiensen hos Hertuginden henledede denne Samtalen paa Grevens Moder, som Hds. kgl. Højhed havde truffet et Par Gange paa Sorgenfri ved en af Arveprins Frederiks Aftencerkler. Det havde interesseret Hertuginden meget at høre Grevindens Skildring af det neapolitanske Hof, hvor hendes Gemal nogle Aar havde været Gesandt.

Da Grev Wedel Jarlsberg gjorde Prinsesse Louise sin Opvartning, fandt han meget hurtig et Emne, der gav Konversationen Fart. Han var oprindelig bleven forestillet for hende i det Schimmelmannske Hus, hvor hun og hendes Broder var hyppige Gæster. Næppe

berørte Wedel Jarlsberg de selskabelige Sammenkomster i Palaiet i Bredgade og paa Sølyst ved Øresund, før Prinsessen udbrød: »Ja, der samledes Litteraturens og Kunstens Notabiliteter! Husker De Immanuel Baggesen, Frederikke Brun og hendes interessante Datter Ida?«

»Den unge Dame var sjælden mimisk begavet og overordentlig smuk,« svarede Wedel. »En af mine fornøjeligste Timer i Schimmelmanns Hus var den Aften, da Baggesen med et uimodstaaeligt komisk Lune deklamerede sin Scheerenschleifer Epopee.«

»Jeg har ogsaa haft den Nydelse,« sagde Prinsessen leende. »Hvorledes har ellers Grevinde Charlotte Schimmelmann det? De maa først fortælle mig noget om hende. Hun er egentlig Perlen blandt de Kvinder, jeg har fundet i København.«

Grev Wedel Jarlsberg fortsatte Samtalen med Prinsessen. De dvælede ved de Kredse, for hvilke henholdsvis det Schimmelmannske, det Brunske og det Bernstorfske Hus afgav det aandelige Brændpunkt.

Om Eftermiddagen havde Hertugen i sit Arbejdskabinet en Konference med Wedel Jarlsberg om den politiske Situation.

»Lyspunktet i denne, Deres Durchlauchtighed, er saamænd, hvad Deres Broder, Prins Kristian August, hidtil har udrettet i Norge med sin slet bevæbnede, usselt klædte og mangelfuldt forplejede Hær.«

»De sigter, Grev Wedel, til de Sejre, han har vundet over Svenskerne ved Toverud, Trangen og Enningdal.«

»Netop, Deres Durchlauchtighed. Og dertil kommer at Prinsen er elsket baade af Hæren og af

Folket. Pligttroskab, Dygtighed og Elskværdighed er hans Hovedegenskaber.«

Wedel Jarlsberg fortalte derefter flere Smaatræk af den folkeyndede Prins. Han udtalte sig i det hele om denne med en Varme, der virkede højst velgørende paa Hertugen.

»Deres Udtalelse om min Broder, Grev Wedel, har ikke blot glædet mig, men den har løftet mig.« Hertugen trykkede Grevens Haand. »Huset Augustenborgs Stjerne har hidtil været tilsløret, men Kristian August synes kaldet til at fjerne Skyerne, saa at hin kan komme til at lyse med fornyet Glans.«

»Deres Durchlauchtigheds Broder er aabenbart en Fremtidens Mand. Hvad Skæbnen har bestemt ham til, kan ingen vide.«

Med disse Ord sluttedes Konferencen mellem Hertug Frederik af Augustenborg og Grev Herman Wedel Jarlsberg.

X.

VINTEREN var i de første Maaneder af Aaret 1809 meget streng. Den hertugelige Familie opholdt sig paa Augustenborg, hvor den førte en ensom Tilværelse. Adspredelserne bestod i Kaneture og nogle selskabelige Sammenkomster med Reventlows paa Sandbjerg og det gamle Hertugpar Brunsvig—Bevern paa Glücksborg. Men der kunde gaa Uger hen, i hvilke den augustenborgske Families Hverdagsliv gled ganske stille og lydløst hen. Hs. Durchlauchtighed var under slige Forhold en ivrig Avislæser, og han studerede grundigt »Times«, der frit og uafhængigt udtalte sig om de kontinentale Anliggender, under det napoleonske Supremati. Gennem Hofchefen, Kammerherre Buchwald, der af og til paa Familiens Vegne foretog Rejser til København, modtog han Efterretning om, hvad der passerede i Hovedstaden. Hver Gang Kongen drog til Kiel for at besøge Dronningen, som vedblivende residerede paa Slottet, havde Hertugen Besøg af en af Bernstorferne, der plejede at ledsage Hs. Majestæt. Hs. Durchlauchtighed benyttede da Øjeblikket til paa en fin Maade at skaffe sig Indblik i den europæiske Situation; men paa den anden Side var begge Bernstorfer altfor meget Diplomater til, at de ikke skulde udtale sig med den største Forsigtighed

I Vinteren 1809 herskede der Vaabenstilstand paa

de to Krigsskuepladser, hvor Sverrig var bleven angrebet: I Finland og ved den norske Grænse, hvorimod Nordens Opmærksomhed var henvendt mod Øresund, hvor Frederik den Sjette atter traf Forholdsregler til en Invasion i Skaane. Hans Hær, der talte nogle og tyve Tusind Mand, skulde marschere; men for det Tilfælde, at der indtraadte Tøvejr, var der samlet Transportskibe. Man forberedte sig paa en Gentagelse af Begivenhederne fra Kristian den Femtes og Frederik den Fjerdes Tid; men da indtraf fra Stockholm et Budskab, der slog ned som et Lyn i de monarkiske Kredse, hvis Særkende var selvfornægtende Loyalitet mod det nedarvede Kongedømme. Gustav den Fjerde var i Midten af Marts styrtet fra Tronen af en Militærsammensværgelse, hans Dynasti var for stedse bleven udelukket fra Regeringen i Sverrig, og hans Onkel, den barnløse Hertug Karl af Södermanland, var proklameret som Rigsforstander.

Disse Efterretninger vakte Sensation paa Augustenborg. Nogle Dage efter fik Hertugen fra sin Broder i Norge, Prins Kristian August, et Par Breve, der indeholdt en Skildring af Begivenhederne i Stockholm. Prinsen gav en Karakteristik af Sammensværgelsens Hovedophavsmand og Leder, Oberst Georg Adlersparre, hvem han betegnede som Nordens største Revolutionsmager.

Hertugen sandede Rigtigheden af dette Epitheton, da han i Foraaret havde en Samtale med den franske Gesandt i København, Baron Didelot. Denne befandt sig paa en Rejse til Paris, men standsede nogle Timer paa Augustenborg.

Skønt Hs. Durchlauchtighed var en Modstander af det napoleonske System, og kun beundrede Kejseren

som den geniale Feltherre, men ellers saa en Lykkeridder i ham, følte han sig dog smigret af dette Besøg. Gesandten var jo Repræsentanten for Kontinentets Herre.

Baron Didelot havde fra det franske Gesandtskab i Stockholm modtaget Meddelelser om, hvad der havde tildraget sig i de svenske Regeringskredse, og han var rigt forsynet med diplomatiske Rygter.

»Jeg kan ganske konfidentielt give Deres Durchlauchtighed Forsikringen om, at der forestaar Deres Broder en glimrende Fremtid. Han vil vistnok blive valgt til Sverrigs Tronfølger.«

»Jeg kender dette Rygte,« sagde Hertugen med et forskende Blik paa Gesandten.

»Prinsen er elsket af Nordmændene, der følger ham trofast. Herpaa bygger Adlersparre en dristig Plan. Han vil bevæge Prinsen til at erklære Norge for uafhængigt, give det en konstitutionel Forfatning og paasætte sig dets Krone. Sverrig skal da vælge ham til Tronfølger. Saaledes vil Foreningen mellem den skandinaviske Halvøs to Riger være sikret.

»Som Prins og Officer vil min Broder aldrig gaa ind paa et saadant Forræderi mod sin Konge,« sagde Hertugen med Eftertryk.

»Paa de Antydninger i den Retning, der fra svensk Side er kommen Prinsen for Øre,« vedblev Didelot, »har Prinsen ogsaa loyalt svaret, at Sverrig burde glemme sin tidligere Strid med Danmark og vælge Frederik den Sjette til Konge. Dette Valg vilde sikkert stemme med »Napoleons Politik.«

»Kongen er Kejserens trofaste Forbundsfælle,« bemærkede Hertugen.

»Men Kongen bliver vanskelig valgt,« fortsatte

Didelot. Det ledende Parti i Sverrig er stemt imod ham af to Grunde. For det første har han fornærmet den svenske Nation ved at stemple den som Insurgenter, for det andet vil han ikke ofre sin Absolutisme. Sverrig vil ikke vide af Enevælden.«

»Det vil blive en ejendommelig Stilling for Kongen«, ytrede Hertugen, »hvis han samtidig skulde være konstitutionel Konge i Sverrig og uindskrænket Monark i Danmark og Norge.«

»Sig en umulig Stilling, Deres Durchlauchtighed! Men Frederik den Sjette vil holde fast ved sin absolute Herskermagt og derved lukke Udsigten til Sverrigs Krone for sig. Saaledes baner han Vejen for Deres Broders Valg til Tronfølgen.«

»Det vil vise sig, hvad Fremtiden bærer i sit Skød,« sagde Hertugen eftertænksomt.

Idet han tog Afsked med Baron Didelot, berørte han den nylig udbrudte Krig mellem Østerrig og Frankrig. »Denne Gang,« ytrede han, »har Napoleon Rusland til Forbundsfælle. Det kan blive af stor Betydning for Norden«.

* * *

Samtalen med Didelot randt ofte Hertugen i Hu. Den beskæftigede hans Tanker under de ensomme Spadsereture han foretog i Augustenborgs Park, eller naar han sad ved sit Skrivebord. Lykken syntes at skulle tilsmile hans Hus og aabne en ny, glansfuld Æra for dette. Skulde en Augustenborger komme til at

bære Gustav Adolfs og Karl den Tolvtes Krone! Heri laa et stolt og opløftende Fremtidshaab.

Hertug Frederik fulgte fra nu af med den største Opmærksomhed Begivenhederne i Sverrig og Norge, hvad han blev i Stand til gennem Korrespondance med Grev Wedel Jarlsberg og med Prins Kristian Augusts Adjudant, Kaptajn Holst. Broderen selv undgik i sine Breve saa meget som muligt at berøre militære og politiske Spørgsmaal. Han dvælede ved rent private Familieforhold.

Hovedbegivenhederne i det historiske Drama, som nu udfoldede sig i Norden, var følgende:

Af Hensyn til sin russiske Forbundsfælle, havde Napoleon tilraadet Svenskerne at vælge Rigsforstanderen til Konge. Den franske Imperator vidste, at Czaren var en Modstander af en Union mellem de tre nordiske Riger. Saa besteg da Kong Karl den Trettende Tronen, efter at han havde besvaret den ændrede Rigsforfatning, hvorpaa han kronedes og hyldedes i Stockholm med hele den nedarvede Pragt.

Tronfølgervalget maatte nu afgøres. Havde Napoleon, der omstraaledes af Sejrsglorien fra Wagram, nu lagt et kraftigt Ord til Fordel for Frederik den Sjette i Vægtskaalen, vilde han sikkert være bleven valgt, skønt Svenskerne baade af personlige og politiske Grunde nærede Uvilje imod ham. Men den mægtige Kejser havde sagt til de svenske Afsendinge: »Vælg til Tronfølger den, der i enhver Henseende passer eder bedst!«

De svenske Stænder tænkte i Overensstemmelse med Adelsparre, at den af Nordmændene elskede Prins Kristian August, var den, der sikrest vilde drage Norge

med sig. Desuden havde han gjort Sverrig den største Tjeneste, der nogensinde var vist det af en fremmed; skønt fjendtlig General havde han nemlig lovet, at forholde sig neutral, indtil Revolutionen i Stockholm og Gustav den Fjerdes Afsættelse var fuldbyrdet. Karl den Trettende tiltraadte hele denne Betragtning. Hs. Majestæt fandt, at hvad der yderligere kvalificerede Prinsen til at blive valgt, var den Omstændighed, at han tilhørte det gottorpske Hus, af hvilke tre Prinser havde baaret Kronen som Sverrigs Konge.

Den 18. Juli 1809 fandt den betydningsfulde Afgørelse Sted. Efter Kong Karl den Trettendes Forslag kaarede Stænderne Prins Kristian August til Sverrigs Tronfølger. Det var et af de stolteste Øjeblikke i det hertugelige Hus's Historie.

Grev Axel Mörner, Karl den Trettendes Ven, overbragte i Kristiania Prinsen det glædelige Budskab og lykønskede ham varmt.

Et Lysglimt tindrede straks i Prins Kristian Augusts Øjne; men derpaa blev han mørk og alvorlig. Mörner betragtede ham opmærksomt, mens Prinsen med korslagte Arme gik frem og tilbage paa Gulvet og udbrød: »Det var min Tanke og mit Ønske, at Stænderne vilde have valgt Frederik den Sjette til Konge. Jeg har virket for denne Plan i Ord og paa Prent.«

»Hverken som Konge eller som Tronfølger har Stænderne villet høre Tale om Hs. Majestæt,« svarede Mörner. »Deres Durchlauchtighed modtager da Valget?«

»Paa to Betingelser, Hr. Greve,« sagde Prins Kristian August, idet han saa stift paa Mörner. »Freden mellem Sverrig og Danmark maa være sluttet, og

Kongen, min suveræne Herre, maa give sit Samtykke til Valget.«

»Hs. Majestæt var vel ikke uvidende om, paa hvem det vilde falde?«

»Jeg har selv underrettet ham om denne Eventualitet. Alligevel har Hs. Majestæt nylig givet mig et Bevis paa sin Naade og Tillid; han har udnævnt mig til Statholder og Feltmarskal. Samtidig har han rigtignok gjort sin Svoger, Prins Frederik af Hessen, til Chef for den aktive Hær.«

Denne sidste Udtalelse gjorde et stærkt Indtryk paa Grev Mörner. I sit stille Sind tænkte han, at der saaledes var bleven knyttet en Slags Mistillidserklæring til Udmærkelsen.

»Jeg haaber, at vi snart maa kunne hilse Deres Durchlauchtighed i vor Midte som Arvingen til Vasaernes Krone«.

»Hr. Greve!« udbrød Prinsen, da jeg i sin Tid indrømmede den svenske Vesthær Vaabenstilstand, medens Adelsparre drog til Stockholm for at hidføre Regeringsforandringen, gjorde jeg det, fordi Obersten erklærede, at hans Tog havde Nordens Lykke og Fred til Formaal. Jeg nærede den Forvisning, at Kongen, min Herre, vilde billige min Optræden. Men endnu varer Krigen ved, og saa længe Stillingen er den, kan jeg ikke uden min Souveræns Tilladelse modtage det højsindede Tilbud, hvor smigrende og hæderfuldt det end er for mig.«

Grev Mörner vendte tilbage til Stockholm med Breve fra Prinsen til Kong Karl den Trettende og Oberst Adelsparre. Han havde under Samtalen med Prins Kristian August modtaget det bedste Indtryk af dennes Personlighed, der var præget af Humanitet og

Intelligens. Men han dulgte ikke, at Hs. Durchlauchtighed var nervøs og overanstrengt. Mörner gennemskuede Situationen og erklærede, at denne var af en saadan Beskaffenhed, at de største og ædleste Hensigter let kunde blive miskendte.

XI.

I September 1809 ankom Frederik den Sjette til Slottet i Kiel, hvor Dronningen endnu residerede. Han var ledsaget af Generaladjudant Bülow, Kabinetssekretæren og Kammerjunker Bertouch som Kavaller; dertil indskrænkede hele hans Følge sig. Da de militære og politiske Forhold, der havde fremkaldt Troppesamlingen ved Hovedstaden, nu havde skiftet Karakter, og Freden var i Færd med at vende tilbage, ønskede Kongen, at Hds. Majestæt skulde tage Ophold i Hovedstaden. I fire Aar havde Dronning Marie nu boet paa Slottet i Kiel, der ligger saa skønt ved den dybe Fjord med de bakkede og skovbevoksede Bredder og det brogede Fiskerliv. Svag som Dronningen var efter Fødselen af Prinsesse Vilhelmine, havde hun i sanitær Henseende haft udmærket godt af Opholdet i Kiel. Hun var bleven styrket af den stærke og friske Luft fra Fjorden, naar hun enten færdedes i den dejlige Slotspark eller paa de stille varme Sommerdage tog Plads paa en Bænk i den mægtige Egealle, hvor hun indaandede Blomsterduften, som en svag Luftning fra Havens Bede af og til bar hen mod hende. Naar Hds. Majestæt, der havde historiske Interesser, betragtede de gamle Egetræer med de mægtige Kroner, da kom hun til at tænke paa, at denne Allé var anlagt af Hertuginde Frederikke Amalie, Frederik den Tredjes Datter,

der var gift med Hertug Kristian Albrecht, Stifteren af Universitetet i Kiel. Hvad der særlig havde en heldig fysisk Indvirkning paa Dronningen, var de Søbade, hun tog ved Fredrichsort ved Fjordens Munding.

Livet paa Slottet i Kiel havde været rigt paa Afvekslinger for Dronningen, og havde mange af dem just ikke været af glædelig Art, havde de dog alle været interessante. Tyske Fyrster og Fyrstinder, som Napoleon havde forjaget fra deres hjemlige Arne, fandt straks en gæstfri og elskværdig Modtagelse. Den landflygtige Kurfyrst Vilhelm af Hessen, Broder til Dronningens Fader, saas hyppigt paa Slottet i Kiel. Til Trods for, at han nu stod lige ved de Halvfjerds, var han hurtig og livlig, som en ung Mand. Taltes der om Napoleon, kom han i den stærkeste Affekt og sprudede Ild som en Vulkan. Hans Lidenskab udgød sig i hele Kaskader af Haansord om »den korsikanske Lykkeridder.«

En forskønnende Glans over Dronning Maries Ophold i Kiel kastede de Besøg, hun ofte modtog af de dannede og interessante Grevinder, Kristian Reventlow til Kristianssæde og Louise Stolberg. Stundom sluttede Grevinderne Baudissin-Knoop og Elisa Bernstorf sig til dem, og da var Hds. Majestæt omgiven af en Kreds, i hvis Underholdning hun fandt det største Behag; thi den glimrede ved Vid og træffende Bemærkninger om Personligheder og Forhold.

Kongens Ankomst til Kiel stod denne Gang ikke alene i Forbindelse med Forberedelserne til Dronningens Tilbagevenden til København; men forinden denne Begivenhed fandt Sted, skulde han deltage i en højtidelig Familiebegivenhed, nemlig Datterens Karoline Amalies Konfirmation. Prinsessen, der var seksten

Aar gammel, var det første af Kongeparrets Børn, der havde overlevet den spæde Barndomsalder, og var nu en blomstrende Pige, der ikke udmærkede sig ved større aandelig Begavelse, men tegnede fra Hjertets Side til at blive en fortræffelig Kvinde. Kongeparret, der med Sorg tænkte tilbage paa Tabet af de to tidligere Børn, var dobbelt glad over, at Forsynet havde holdt sin Haand beskyttende over denne Datter. Hendes Konfirmation fik derved en forøget højtidelig Betydning for Kongeparret.

Kong Frederik den Sjette trængte i dette Øjeblik til al den Lindring, som Familielivets Glæder kunde skaffe en Monark, der var nedbøjet og forstemt over politisk Modgang. Overfor Dronningen og Hofkredsen i det hele søgte han at lægge Skjul paa sit dybe Mismod, og de, der ikke kendte ham nøjere, mærkede intet. Men Dronning Maria gennemskuede ham og søgte ved hjertelig Deltagelse at lette Byrden for ham og indgyde ham Tillid til Fremtiden. Ingen var bedre i Stand dertil end hun; thi hun besad hans fulde Fortrolighed, og hun havde Sans for politiske Spørgsmaal og Forstaaelse af den daværende politiske Situation i Norden. Hun havde nylig haft Lejlighed til at drøfte denne sammen med Grevinde Charlotte Schimmelmann, en højt dannet og opvakt Dame, der opmærksomt havde fulgt med de europæiske Begivenheder siden den franske Revolutions Udbrud. Grevinden havde været i Besøg hos sin Svigerinde paa Emkendorf, der var gift med en Reventlow. Hun havde derfra foretaget en Udflugt til Kiel for at gøre Hds. Majestæt sin Opvartning.

I andet Stokværk i den Slotsfløj, der vendte ud mod Fjorden, var der et rummeligt Kavalerværelse,

som Kongen havde ladet indrette til sit eget Brug, da der herfra var en smuk Udsigt ud over Ellerbæk og Wellingdorf paa den modsatte Bred. I dette Gemak tilbragte Kongen daglig nogle Timer, naar han opholdt sig paa Slottet. I den Tid maatte ingen forstyrre ham. Her besørgede han sin Korrespondance, og her hengav han sig til sine Betragtninger over de politiske Forhold, der var indviklede nok; thi han var baade i Krig med England og Sverrig; men med denne sidste Magt var det hans Agt snarest mulig at slutte Fred.

Dagen efter sin Ankomst til Kiel sad Frederik den Sjette i Gemakket. Som en Følge af det klare og milde Vejr havde han det ene Vindue aabent. Han betragtede Fiskerlivet ovre i Ellerbæk og tænkte ved sig selv, at en saadan Fiskers Tilværelse dog i flere Retninger maatte foretrækkes for en Konges. Saadan en Mand, sagde han i sit stille Sind, kan være sig selv og behøver aldrig at forstille sig, hvad man saa mange Gange er nødsaget til i den højere Politik. Og hvor let er ikke det Ansvar, en Fisker bærer overfor sin Familie i Sammenligning med mit, det gælder hele Nationen og hviler som et knugende Aag paa mine Skuldre.

Kong Frederik var saa fordybet i disse Tanker, at han ikke mærkede, at Dronning Marie sagte var traadt ind i Gemakket. Hun lagde sin Haand paa hans Skulder, og han foer nervøst sammen, men smilte glad, da han saa sin Hustru. Dronningen tog Plads i en Lænestol, han vendte sig om mod hende.

»I Dag vil vi politisere et Øjeblik, min kære Hr. Gemal,« sagde hun deltagende. »Jeg kan tænke mig, hvad der tynger paa dit Sind.«

»Du mener?« sagde Kongen med et spørgende Blik.

»Jeg mener Ruslands Optræden imod Dig. Czaren har jo sluttet Fred med Sverrig uden at tage mindste Hensyn til Dig, uagtet Du i halvandet Aar har ført Krig med Svenskerne og tilmed i hans Interesse!«

»Det har han netop gjort,« udbrød Kongen harmfuld. »Tvertimod givne Løfter har han udelukket mig fra Fredsunderhandlingerne i Frederikshamm, og han har villet garantere mig Besiddelsen af Norge.«

Czaren har handlet egennyttigt overfor Dig; han har snarere været din Fjende end din Ven,« vedblev Dronningen.

»Rigtigt set!« svarede Kongen med en heftig Armbevægelse. »Han har idelig tilskyndet vore Militæroperationer ved Sundet og den norske Grænse. Han har erklæret, at vi skulde beholde, hvad vi erobrede. Men han har kun villet lade os foretage disse Diversioner, for at han saa meget lettere kunde erobre Finland.«

Kongen tav nogle Øjeblikke efter denne Udtalelse og saa med rynkede Bryn hen for sig.

»Vil Du fortsætte Krigen, med Sverrig, og kan Du gøre Regning paa effektiv Støtte fra Napoleons Side?« spurgte Dronningen.

»Jeg slutter Fred med Sverrig,« svarede Kongen. »Rygtet siger, at Oberst Adelsparre, denne Revolutionsmand, der for Tiden har Magten i Stockholm, samler Tropper til et militært Kup mod Norge.«

»For Tiden er Nordmændenes Stemning mod Danmark bitter,« sagde Dronningen. »Det skyldes den

økonomiske Misère. Men under slige Forhold lader man sig maaske let forføre til Frafald.«

Dronningen tav en Stund. Kongen saa stift paa hende.

»Kan Du stole paa Prins Kristian August?« spurgte Dronningen med en Betoning, der antydede Tvivl.

»Han har virket for mit Valg til svensk Tronfølger, og da det faldt paa ham selv, underrettede han mig derom. Han har stillet Fred og mit Samtykke som Betingelse for sin Indvilligelse.«

»Men er han ikke bleven staaende, da Du befalede ham at rykke frem, og har han ikke sat politiske Motiver over strategiske Hensyn?« Her gentog Dronningen, hvad hendes Broder, Prins Frederik af Hessen, havde sagt hende.

»Han har gjort Indvendinger baade af militære og økonomiske Grunde, og samtidig bad han om Afsked.«

»Men den har han ikke faaet! Du har tvertimod gjort ham til Statholder og Feltmarskal.«

»Rigtigt! Men din Broder, Prins Frederik, er bleven General for den aktive Hær. Hvorom alting er: Jeg ser hellere Sverrigs Krone paa Prins Kristian Augusts Hoved end paa nogen andens.«

Disse sidste Ord akcentuerede Frederik den Sjette stærkt.

Dronningen rakte ham sin Haand, idet hun blidt ytrede: »En Fredslutning med Sverrig er sikkert det ønskeligste. Mit Instinkt siger mig, at her er min Hr. Gemal i det rette Spor.«

Kongen lo. »Saa lader jeg Bernstorf lede af dit Instinkt!«

»Min kære Gemal behager nok at spøge,« be-

mærkede Dronningen med et skelmsk Smil. »Men nu tillader jeg mig at gaa over til vore huslige Affærer, til Konfirmationen. Jeg har sammen med Frøken v. d. Maase og Komtesse Knuth gjort Udkast til Arrangementet. Hauch finder det fortræffeligt, men alt afhænger nu af din Approbation.«

»Jeg kender dit Arrangementstalent, Marie. Lad os gaa ned i Parken. Vejret er saa smukt. Der kan jeg høre Din Ordre de Parade.«

Med disse Ord bød Hs. Majestæt sin Gemalinde Armen. Kort efter sad Kongeparret paa en Bænk under et mægtigt Kastanietræ og diskuterede Enkelthederne ved den forestaaende Familiefest.

Den 9. Okrober 1809 konfirmeredes Kronprinsesse Karoline i Slotskapellet i Kiel af Slotspræst Fock. Handlingen overværedes af en glimrende Forsamling, der talte omtrent tre Hundrede Herrer og Damer. Den unge Prinsesse var stærkt bevæget. Pastor Fock talte simpelt, smukt og gribende. Der hvilede over hele Akten en stille, højtidsfuld Stemning.

Omkring Kongeparret var paa denne Tid samlet Landgrev Karl af Hessens Familie, Arveprins Frederiks Døtre samt Hertugen og Hertuginden af Augustenborg. Hertug Frederik viste sig ved denne Lejlighed fra sin elskværdigste Side. Ved det lille Famlietaffel efter Konfirmationen var det ham, der ønskede Kronprinsessen til Lykke og udtalte Haabet om, at hun maatte gaa en lys Fremtid i Møde.

Hertug Frederik af Augustenborg var denne Gang kommen til Frederik den Sjette i Kiel, bedre stemt mod ham, end han ellers plejede at være. Navnlig gennem Brevvekslingen med Grev Wedel Jarlsberg

havde han kunnet holde Skridt med Begivenhederne i Norge og Sverrig. Det havde været et af hans Livs største Øjeblikke, da han fik at vide, at Stænderne havde valgt hans Broder til Tronfølger. Han, der ellers var kold og tilbageholden, havde med glædestraalende Mine og med Taarer i Øjnene omfavnet Hertuginden og udbrudt: »Nu begynder Lykkens og Hæderens Sol at kaste sine Straaler over Huset Augustenborg.«

Søsteren, Prinsesse Louise, og Børnene var bleven greben af Hertugens Bevægelse; kun Hertuginden viste sig behersket. Det var en Egenskab, hun havde arvet efter sin Fader; thi den Gang han var aandsklar, lod han under ingen Situation Hjertet løbe af med sig.

»Mon min Broder, Kongen, samtykker i dette Valg?« sagde hun. I hendes Blik laa en Tvivl.

»Skulde Hs. Majestæt,« udbrød Hertugen, der pludselig blev bitter, »maaske udelukkende have Tanke for Huset Hessen, men ikke ogsaa for Huset Augustenborgs Storhed!«

I en Uge talte Hertug Frederik ikke om sin Broder. Han imødesaa spændt et Brev fra denne. Da indløb endelig en fortrolig Skrivelse fra Prins Kristian August.

Kongen, hed det deri, vilde først tage endelig Stilling til Valget, naar Freden var sluttet. Men han havde erklæret, at han hellere saa Kristian August som Sverrigs Tronfølger end nogen anden.

En Sten faldt fra Hertug Frederiks Hjerte, da han læste disse Ord. Han meddelte med en triumferende Mine Hertuginden Indholdet.

»Jeg genkender min Broders ædle Hjerte,« sagde Hds. kgl. Højhed.

I denne Sag lader Hs. Majestæt sig kun bestemme af Hensynet til sit Riges Velfærd,« ytrede Hertugen. »Jeg skal benytte den første Lejlighed der tilbyder sig, til at takke ham for hans Holdning overfor min Broder.«

I den Stemning, der laa i denne Udtalelse, deltog Hertugen af Augustenborg i Konfirmationshandlingen i Kiel.

Det var et Solblink i Forholdet mellem Hertug Frederik og Kongen; men dette skulde snart formørkes og antage en bitter og fjendtlig Karakter.

XII.

I November 1809 erfarede Hertugen, der af et nervøst Ildebefindende var tvungen til at holde sig inde og i fuldstændig Ro, at der var aabnet Fredsunderhandlinger mellem Danmark og Sverrig i Jønkøping, den gamle historisk bekendte Stad ved den sydlige Spids af den langstrakte Indsø Wettern. Forhandlingerne førtes mellem to Diplomater: Niels Rosenkrantz fra dansk og Kammerherre Adlerberg fra svensk Side. Den 10. December var endelig Fredsværket tilendebragt, og Resultatet blev, at Tilstanden for begge Statets Vedkommende blev territorialt, hvad den havde været før Krigen. Den offentlige Mening i Danmark modtog Fredsbetingelserne med skjult Uvilje; thi den turde ikke ytre sig. Den fandt, at i denne Krig havde de nordiske Riger kun indbyrdes arbejdet paa at svække hinanden udelukkende til Fordel for den russiske Czar, der havde trukket sig ud af Spillet med Finland som Bytte.

Romantiske Drømme laa fjernt fra Frederik den Sjettes Natur; men han havde dog et Øjeblik smigret sig med den Tanke, at han med Vaaben i Haand skulde kunne tilbageerobre de Provinser hinsides Sundet, som Karl Gustav i det syttende Aarhundredes

Midte havde tvunget Danmark til at afstaa. Frederik den Sjette havde drømt, at han skulde kunne naa, hvad hans Forgængere, Kristian den Femte og Frederik den Fjerde, forgæves havde efterstræbt og derved komme til at staa for Efterverdenen som Feltherre og Kriger i straalende Belysning. Men disse Tankebilleder havde forvandlet sig til bitre Illusioner, og det nedtrykkende Bevis herfor var Freden i Jønkøbing.

Men det var dog i ethvert Tilfælde Freden paa et enkelt Punkt og for saa vidt følte baade Regeringen og Folket det som en delvis Befrielse fra det Tryk, Krigen ellers lagde paa dem. Derfor overværede Menighederne med Andagt den Takkegudstjeneste, Regeringen havde befalet afholdt i Kirkerne i Anledning af Fredsslutningen.

I Augustenborg Slotskapel prædikede Hofpræst Jessen. Hele den hertugelige Familie var til Stede. Præsten dvælede ved den nedtrykte Folkestemning, der ytrede sig som en Følge af de politiske Ulykker og økonomiske Savn. Han indskærpede Menigheden, at om end Forknythedens Mørke hvilede over den, skulde den dog holde fast ved den Tanke, at ligesom Gud lod det dages over Jorden, saaledes kunde han ogsaa lade det blive Dag i Menneskets Sjæl. Til sidst bad han for Kongen, idet han fremdrog Salomo's Ordsprog: »En Konge, der dømmer de ringe med Sandhed, hans Trone staar evig fast.«

Da Hertugparret efter Gudstjenesten traadte ind i sine Værelser, overrakte Kammerherre Buchwald Hs. Durchlauthtighed et Brev fra Broderen, Prins Kristian August. Denne meddelte, at Hs. Majestæt i venlige Udtryk havde givet ham Afsked som Statholder og

dansk Officer. Han havde altsaa faaet frie Hænder og havde derefter under en Sammenkomst med Oberst Adelsparre i Kongsvinger erklæret, at han modtog de svenske Stænders Valg til Tronfølger.

Hertugen forblev efter Læsningen af dette Brev nogle Øjeblikke tavs. Derpaa udbrød han med lysende Blik: »Qvod felix faustumqve sit!«

»Ogsaa for Kongen, min Broder,« tilføjede Hertuginden.

* * *

I Slutningen af Januar 1810 var der stor Kur paa Augustenborg. Hertugen modtog Lykønskninger i Anledning af sin Broders Hyldning som Sverrigs Tronfølger. Spidserne af Embedsstanden i Sønderborg, Haderslev og Aabenraa Amter, Generalsuperintendenten og en Deputation af Officerer med General Ewald som Ordfører bevægede sig gennem Riddersalen, hvor Hertugen stod med sin Gemalinde ved Siden. Hs. Durchlauchtighed besvarede enhver Henvendelse med et Par venlige Ord. Hds. kgl. Højhed udviste i Holdning og Smil en Ynde, der vakte almindelig Beundring. Denne Lykønskningskur var et af de store Øjeblikke i Huset Augustenborgs Historie.

Blandt Gratulanterne var Grev Reventlow Sandbjerg og Kaptajn Clair de Mont. Sidstnævnte ankom

fra Gottorp, og den Hyldest, han her bragte Hertugparret, gjorde øjensynlig det bedste Indtryk paa dette.

Reventlow og de Mont blev indbudt til den hertugelige Familiediner om Eftermiddagen. I den deltog kun Prinsesse Louise, Børnene, Hds. kgl. Højhed med Hofdame og Kammerherre Buchwald. Hertug Frederik Kristian var overordentlig oprømt. Han skildrede i livlige Udtryk sin Broders Rejse fra Kristiania til Stockholm, Indtoget i sidstnævnte Stad, Adoptionen af Karl den Trettende og Stændernes Hyldning.

»For Hs. kgl. Højhed Kronprins Karl August af Sverrig!« udbrød Hertugen. Selskabet rejste sig, medens Skaalen blev drukket

Konversationen genoptoges. Paa et Spørgsmaal af Hertuginden meddelte de Mont nogle interessante Nyheder fra Paris om Napoleons Skilsmisse og Ægteskabsprojekt. Han havde dem fra et Brev, som hans Ven, Ingeniørløjtnant Lapie, havde sendt ham. Hds. kgl. Højhed fandt det særdeles pikant, at Kejserinde Josefine selv havde været hos Fyrstinde Metternich og anbefalet et Giftermaal mellem Napoleon og Erkehertuginde Louise.

Hs. Durchlauchtighed udbragte en Skaal for Frederik den Sjette, idet han ydede Hs. Majestæt Anerkendelse for hans Samtykke til Broderens Valg til svensk Tronfølger.

Den nye svenske Kronprins sendte efter sin Ankomst til Stockholm, og efter at han havde faaet Indblik i Hofkredsene, hver Uge et Brev til sin Broder Hertugen. Han udtalte sig deri meget kort om det nye Samfund, hvoraf han var omgiven; hans magre Skildringer gjorde Indtryk af aandelig Træthed og de

Ytringer, han anvendte om sig selv, bar Præget af Tungsindighed. Til Broderens Korrespondance dannede de Skildringer, Hertugen modtog fra Kronprinsens Adjudant, Oberst Holst, et oplysende Supplement.

Holst meddelte, at Hs. kgl. Højhed som en Følge af de fysiske Anstrengelser under Feltlivet og de nervøse Ophidselser, hvori Frederik den Sjettes Befalinger paa den ene Side og Forhandlingerne med det Adelsparreske Parti paa den anden havde bragt ham, nu langt fra var saa kraftig som i tidligere Dage. Kronprinsens Helbredstilstand syntes undergravet. I ensomme Timer mindedes han med Taarer Norge og Nordmændene, som han havde elsket saa højt. Dog følte han ogsaa varmt for sit nye Fædreland og vilde opbyde hele sin Kraft for at vinde Folket og de højere Samfundsklasser. Det første var allerede lykkedes ham, da han var jævn og venlig i sin Optræden, hvorimod en stor Del af Adelen stillede sig uvilligt overfor ham. Det var det saakaldte gustavianske Parti, der endnu hang ved det afsatte Dynasti og helst havde set Gustav den Fjerdes Søn som Tronarving. I de Hofkredse, hvor Greverne Axel Fersen og Jakob de la Gardie og Baronerne Adelsvärd og Maclean førte Ordet, lagde man ikke Skjul paa denne Tanke, der ogsaa billigedes af Karl den Trettendes Dronning, den oldenborgske Prinsesse Hedvig Charlotte. Om hele dette Forhold indeholdt Adjudantens Breve udmærkede Oplysninger.

Hertugen lod sin Gemalinde og Søsteren læse Kronprinsens Breve, men Holst's fik de ikke at se; dem gemte han omhyggeligt i sit Chatol. I et af disse Breve meddelte Adjudanten, at Hs. kgl. Højhed

Kronprins Karl August tænkte paa at gifte sig med en af Napoleons Broderdøtre. Den udvalgte var Lucian Bonapartes Datter, den femtenaarige Charlotte. Udsigten til en Familieforbindelse mellem Bonaparterne og Huset Augustenborg tiltalte ingenlunde Hertugen, der i dette Punkt tænkte legitimistisk.

Efterretningen om Giftermaalsplanerne kunde Hs. Durchlauchtighed dog ikke beholde hos sig selv; han betroede dem til sin Gemalinde og sin Søster, da han en Dag fandt dem siddende i ivrig Samtale i det lille hyggelige røde Gemak, der vendte ud mod Parken. De to Damer talte med dæmpet Stemme og det var øjensynligt, at Emnet interesserede dem stærkt.

Ved Hertugens Indtræden afbrød de begge Konversationen. Af deres Minespil fremgik, at han just ikke kom i det belejligste Øjeblik. Hs. Durchlauchtighed bemærkede det, men var overbevist om, at det han nu vilde meddele ogsaa vilde vække deres Interesse.

»Jeg har en pikant Nyhed,« sagde han, idet han satte sig i en Fauteuil, »der maaske baade vil vække Sensation hos Dig og min Søster.«

»Min Broder, Kronprinsen, vil gifte sig med en Bonaparte . . . .«

»En Mesalliance!« udbrød begge Damerne paa en Gang. »Hvem er hun, og hvad hedder hun?« spurgte Hertuginden.

»Charlotte, en Datter af Kejserens Broder Lucian. Han er et godt Hoved og er videnskabeligt dannet; men det, jeg mest respekterer hos ham, er, at han ikke har villet lade sig gøre til fransk Prins.«

»Hvad hedder Moderen?« spurgte Prinsesse Louise.

»Hun er død, men var en Værtshusholderdatter fra Omegnen af Marseille.«

»Et passende Parti for Sverrigs Kronprins!« bemærkede Prinsessen ironisk. Hertuginden nikkede samstemmende.

»Det er virkelig en pikant Nyhed, min Gemal der bragte; men nu skal jeg fortælle Dig en, som jeg just diskuterede med din Søster, da Du kom.«

»Er det maaske ogsaa angaaende et Ægteskabsprojekt?« spurgte Durchlauchtigheden.

»Netop! Grevinde Münster har skrevet til mig fra København, at Sverrigs nye Kronprins anholder om min Broderdatters, Prinsesse Karolines Haand!«

»Men dette er jo højst interessant!« udbrød Hertugen. »Hvorledes stiller Kongen sig til Partiet?«

»Efter Geheimeraadindens Opfattelse antyder nogle Udtalelser af Dronningen, at Kongen paa ingen Maade vil tillade en Forbindelse mellem sin Datter og en Augustenborger.«

»Kan man nu stole paa,« ytrede Prinsessen, »at Geheimeraadinde Münsters Fantasi ikke i dette Tilfælde har overfløjet hendes Dømmekraft.«

»Nej, her har hun utvivlsomt set rigtigt,« udbrød Hertugen med skarp Betoning. »Min Svoger kan nu i Hjertet ikke forsone sig med Augustenborgerne. Prinsessen skal naturligvis forbeholdes en af de hessiske Prinser.«

»Det kan jeg ikke tro,« sagde Hertuginden. »Hvem skulde det være?«

»Der er jo Prins Frederik af Hessens yngre Broder, Prins Kristian,« bemærkede Prinsesse Louise. »Hs. Majestæt viser ham stadig en paafaldende Opmærksomhed.«

»Det skulde meget interessere mig at høre en Udtalelse af min Broder om Ægteskabsprojektet med Karoline,« sagde Hertugen. »Jeg vil dog berøre det i det Brev, jeg nu skriver til ham.«

Hs. Durchlauchtighed rejste sig og gik til sit Arbejdskabinet.

XIII.

En Mandag Formiddag Kl. 9 i Slutningen af April 1810 uddelte Kong Frederik den Sjette som sædvanlig Kongeparolen til Københavns Regimentschefer i sit Audiensgemak paa Amalienborg. Vejret var klart og særdeles mildt, ikke en Vind rørte sig; der var Foraar i Luften, og denne Naturstemning meddelte sig til Hs. Majestæt, som netop den Dag var i ypperligt Humør, hvortil ogsaa den Omstændighed bidrog, at Kursen paa Kurantsedlerne var stegen. Forinden han gik ind til Parolen, havde han livligt underholdt sig med Generaladjudant Frans v. Bülow om en Mønstring, han havde afholdt paa Nørrefælled af Livjægerkorpset. Dette havde en høj Stjerne hos ham siden Københavns Belejring 1807, da det viste Bravour.

»Sjælden Præcision og Hurtighed i Manøvrerne,« udbrød Kongen. Oberstløjtnant Holstein havde Ære af sit Mandskab!«

»Deres Majestæts Nærværelse er nok til at elektrisere Soldaterne,« ytrede Bülow smilende.

Efter at Parolen var uddelt, vekslede Kongen nogle Ord med enhver af Regimentscheferne og trak sig derpaa tilbage til et Kabinet paa første Sal, hvorfra der gennem Amaliegade var Udsigt til Grønningen og

Øresundet. Om en Times Tid skulde han have en Konference med den nye Udenrigsminister, Gehejmeraad Niels Rosenkrantz. Hs. Majestæt gik med korslagte Arme tankefuldt op og ned i Gemakket. Han dvælede i Erindringen ved de to Brødre, Greverne Kristian og Joakim Bernstorf, der nylig havde forladt hans Tjeneste, efter at de i en Række Aar havde staaet i Spidsen for det udenrigske Departement. Det forekom ham, at en Skare lyse Minder fra deres Faders glimrende Tid ligesom havde fjernet sig fra ham, og dette stemte ham vemodigt. De to Grever havde angivet svækket Helbredstilstand som Motivet til deres Afskedsbegæring; men Kongen vidste særdeles vel, at den sande Bevæggrund var Uvilje mod hans politiske System, nemlig Alliancen med Napoleon. Men den havde Hs. Majestæt netop ikke villet opgive i dette Øjeblik, da Kejseren gennem sit Ægteskab med Erkehertuginde Marie Luise var bleven knyttet til de gamle legitime Dynastier; thi derved havde han vundet en ny politisk Position, der mulig kunde føre til Fred mellem ham og England. Det var denne Betragtning, der havde bevæget Rosenkrantz til at overtage Udenrigsdepartementet; men iøvrigt lededes han ogsaa af sin personlige Hengivenhed for Kongen.

*   *   *

Medens Frederik den Sjette reflekterede over disse Forhold kaldtes hans Opmærksomhed pludselig bort fra Betragtningens til Virkelighedens Sfære, idet Fodgarden med fuld Musik trak ind paa Amalienborg Plads for at afløse Vagten En stor Folkeskare fulgte efter. Melodien, der spilledes, var »Partant pour la Syrie,« der var komponeret af Dronning Hortense af Holland.

Vagtparaden gjorde altid et stærkt Indtryk paa Frederik den Sjette; thi Livgarden stod paa Højdepunktet i alt, hvad der angik Exercerpladsens Teknik, og sligt glædede Kongens Hjerte. Hans Øjne dvælede med Velbehag ved Gardisternes stramme Holdning og taktfaste Marsch, ved Afdelingernes linierette Front og det martialske Præg, som hele Korpset bar. Fra en Vinduesfordybning betragtede Kongen, selv ubemærket, det militære Skuespil, som Vagtens Afløsning frembød.

En Lakaj meddelte, at Rosenkrantz var kommen. Hs. Majestæt erklærede, at han vilde modtage ham i dette Kabinet.

Udenrigsministeren bøjede sig ved sin Indtræden dybt for Hs. Majestæt, der straks gik ham venligt i Møde og trykkede hans Haand. Rosenkrantz, der nu var midt i Halvtredserne, kunde se tilbage paa en lang diplomatisk Løbebane. Han havde virket som Gesandt i St. Petersborg, Stockholm, Berlin og Paris og var følgelig udrustet med rig Erfaring. Han var konservativ af Tænkemaade; Ærlighed og Aabenhjertighed var Grundtrækkene i hans Karakter. I hans Holdning og Fremtræden var der noget, der mindede om den tidligere Kavalleriofficer.

Rosenkrantz havde faaet sin Udnævnelse i Paris, hvor han befandt sig i en overordentlig Sendelse til

Napoleon for at lykønske denne i Anledning af Ægteskabet med Erkehertuginde Marie Louise. Han var nu lige vendt tilbage. I en Audiens hos Dronning Marie, der overværedes af Prinsesse Karoline og Hofdamerne, havde han givet en Skildring af den nye franske Kejserinde og refereret Dommen om hende i de forskellige franske Samfundskredre. Hans Fortælling var bleven hørt med levende Interesse og var længe Samtaleemne ved Hoffet.

Rosenkrantz skulde nu forelægge Kongen det politiske Resultat af Sendelsen, men det var nærmest negativt. Han havde ifølge sin Instruks forespurgt baade Kejseren og Udenrigsministeren, Hertugen af Cadore, naar Danmark kunde gøre Regning paa Erstatning for den halve Million Rigsdaler Kurant, som det fransk-spanske Hjælpekors havde kostet det 1808.

Rosenkrantz hjembragte kun den ubestemte Forsikring, at Erstatningen ikke vilde blive glemt.

»Det fylder ikke meget i Statskassen,« bemærkede Kongen tørt. »Vi driver hen mod en Katastrofe, men foreløbig maa Laan og Skatteforhøjelse være vore Palliativer.«

»Mulig kan Napoleons Ægteskab blive Indledning til en Fredsæra i Europa,« sagde Rosenkrantz.

»Det haaber jeg ogsaa,« udbrød Kongen, »og derfor vil jeg ikke opgive Alliancen med Kejseren. Har De hørt fra Dernath i Stockholm?«

»Der indtraf en Depesche fra ham, ligesom jeg begav mig til Deres Majestæt. Han skriver, at Kronprins Karl Augusts Helbred er meget svagt. Hs. kgl. Højhed lider af Nervesvækkelse og Kongestioner.«

»Det er Virkningen af den penible Situation, hvori han bragte sig selv, da han var i Norge,« ytrede Fre-

derik den Sjette. »Jeg haaber, at han maa komme sig; thi jeg ser hellere ham end nogen anden som Tronfølger i Sverrig.«

Kongen og Rosenkrantz drøftede derefter med hinanden Europas politiske Situation.

* * *

I Slutningen af Maj ankom det augustenborgske Hertugpar til København. Hertuginden havde længtes efter at tale med sin Broder og Svigerinde. Hs. Durchlauchtighed vilde desuden se sin Broder og havde skriftlig truffet Aftale med ham om en Sammenkomst i Helsingborg, men Hs. Majestæts Samtykke maatte først indhentes.

Hertugens Audiens paa Amalienborg var kun kort: thi Kongen viste sig ordknap og kølig.

»Bring Hs. kgl. Højhed min Hilsen,« sagde Frederik den Sjette, iden han gav Hertugen Tilladelse til at rejse til Sverrig.

»Den vil glæde min Broder,« ytrede Hertugen, »thi han har bevaret sin Kærlighed til Danmark og dets Kongehus.«

»Jeg tror i det mindste ikke, at han i Lighed med visse Hertuger af den ældre gottorpske Linie vilde bide Danmark i Hælen ved at alliere sig med dets Fjender,« svarede Kongen.

Denne Udtalelse gjorde et bittert Indtryk paa Hs. Durchlauchtighed, som derefter bukkede dybt og trak sig tilbage.

* * *

Hertuginde Louise Augusta aflagde et Par Besøg paa Bernstorf, hvor Greveparret Kristian Bernstorf vilde tilbringe Sommeren inden Opbrudet til Dreilützow i Mecklenborg. Hds. kgl. Højhed fandt ganske overordentlig Behag i Opholdet paa dette skønne Sted, som var omkrandset af prægtige Bøgeskove, over hvis Kroner der var Udsigt over Sundet til Sverrigs Kyst. Her havde hun i sin tidligste Ungdom tilbragt lykkelige Timer sammen med sin Broder hos Andreas Peter Bernstorf, og Mindet om dem gjorde hende Opholdet i det lille Slot dobbelt tiltrækkende.

Hertuginden spadserede daglig en længere Tur enten gennem Jægersborg Allé eller i Charlottenlund Skov. Linden og Bøgen stod i Udspring; Skovbunden var bedækket med et frisk, grønt og duftende Blomstertæppe. Paa disse Vandringer ledsagedes Hds. kgl. Højhed som oftest af Grevinde Kristian Bernstorf, en født Dernath, der var i Besiddelse af et stort Konversationstalent. Hun var Datter af Gesandten i Stockholm, og han meddelte hende i sine Breve Oplysninger om Sverrigs nye Tronfølger. Hertuginden lyttede naturligvis med Interesse til enhver Efterretning om sin Mands Broder. Hun erfarede, at Dronning Hedvig og

det saakaldte gustavianske Parti stillede sig meget køligt overfor ham, hvorimod han havde fundet en hjertelig Modtagelse hos Gustav den Tredjes Enke, Sofie Magdalene, den danske Kong Frederik den Femtes Datter. Naar Hertuginden hørte, at Kronprinsen, svag og lidende som han var, fandt sine Livsaander styrkede, naar han var hos den gamle Enkedronning, udbrød han: »Min Tante har arvet sin Faders ædle Hjerte.«

Imidlertid havde Hertugen begivet sig til Sundhedsbrønden Ramløsa i Skaane, hvor han skulde mødes med Broderen. Denne havde forladt Stockholm i Begyndelsen af Maj Maaned. Han var ledsaget af et lille Følge, bestaaende af Kabinetskammerherre Sparre og Adjudanterne Oberst Holst og Major Forsell. Da Hs. kgl. Højhed ønskede at se den størst mulige Del af Sydsverrig, valgte man ikke den korteste Vej, men drog over Nykøping, Linkøping og Eksjø til Karlskrona. Det var et smukt Foraarsvejr hele Tiden med Varme og klar Himmel, og overalt kom Befolkningen Kronprinsen i Møde med Tegn paa Sympathi. Men Hs. Højhed maatte gøre Vold paa sig selv for at se smilende og venlig ud og give korte og elskværdige Svar paa de mange Henvendelser, den officielle Rejse medførte. Thi Kronprinsen var syg. Han havde Anfald af Kvalme og Svimmelhed og faldt af og til i en apatisk Tilstand.

I Karlskrona modtoges Kronprinsen med megen Højtidelighed af Søofficerskorpset. Han førtes rundt paa Orlogsværftet og besaa Havnen. Han forblev der i tre Dage og overfaldtes flere Gange af sit sædvanlige Ildebefindende, men skjulte det for sine Omgivelser. Det vakte Jubel, da Hs. kgl. Højhed ved en

Officersbanket udbragte en Skaal for Sejrherren ved Hogland, Sverrigs Storadmiral, hans højtelskede Adoptivfader, Kong Karl den Trettende.

Over Kristiansstad, Lund og Landskrona gik det kongelige Tog til Ramløsa. Kronprinsen tog med sit Følge Ophold hos Brøndanstaltens Intendant, Peter Ung, der beboede en stor og smuk Villa i italiensk Stil. Hs. kgl. Højhed begav sig efter Ankomsten hertil straks til Hvile, thi han havde haft et nyt Anfald af Svimmelhed.

Dagen efter indtraf Kronprinsens Broder, Hertug Frederik af Augustenborg. Gensynet mellem de to Brødre var hjerteligt, men efter at den første Hilsen var udvekslet, traadte Hertugen et Skridt tilbage og saa med bekymret Blik paa Broderen. Hs. kgl. Højhed udslettede imidlertid ved sit elskværdige Væsen og sin livlige Konversation hurtigt dette Indtryk. Kronprinsen ønskede detaillerede Oplysninger om, hvorledes Søsteren, Prinsesse Louise, befandt sig. Han spurgte om Hertuginden og Børnene; især attraaede han at vide noget om den fjortenaarige Prinsesse Karoline Amalie. Hertugen besvarede Spørgsmaalene med et vist tørt Lune, der morede Kronprinsen overordentlig.

Medens Hs. kgl. Højhed holdt en lille Siesta efter Middagen, havde Hertugen en Samtale med Følgets Herrer, Grev Sparre, Holst og Forsell. Han bad dem udtale sig med Aabenhjertighed om Broderens Helbredstilstand. Major Forsell skjulte da ikke, at Kronprinsen havde ytret til ham, at de mange sorgfulde Timer, han det foregaaende Aar havde haft i Norge, vist nok havde undergravet hans fysiske Styrke.

Dagen efter rejste Brødrene med Følge til Helsing-

borg, hvorfra Kronprinsen skulde begive sig til Troppemanøvre paa Qvidinge Hede.

Staden var smykket med Granguirlander og Flag til Tronfølgerens Modtagelse. Gennem en tæt Folkemængde, der raabte Hurra og svingede med Hattene, kørte Kronprinsen med Broderen ved sin Side langsomt til Baron Platen, der havde indbudt dem til en Frokost. I denne deltog ogsaa Følget og Stadens Autoriteter.

Baron Platen forherligede i en Skaaltale Kronprinsen som General og Kriger, der værdigt vilde træde i Gustav Adolfs, Karl Gustavs og Karl den Tolvtes Spor. Denne Skaal blev drukket med Akklamation og Fanfare af den tilstedeværende Militærmusik. Kronprinsen fremhævede i sit Svar, at han følte sig stolt af at være Tronfølger i det Land, hvis militære Heltemod nylig havde lyst med en beundringsværdig Glans mellem Finlands Søer og Klipper.

Disse Ord vakte Jubel; thi de berørte en klangfuld Streng i de svenske Patrioters Hjerte. Kronprinsen kunde ikke have fremdraget noget Minde, der for Øjeblikket greb Stemningen stærkere.

Hs. kgl. Højhed satte sig. Han blev tavs og dødbleg; han følte sig syg. Imidlertid henledede Selskabets Opmærksomhed paa Oberstløjtnant Holst, der talte for Kronprinsens Broder, Hertugen. Han lovpriste Hs. Durchlauchtigheds Fortjenester af det danske Aandsliv, særlig af det akademiske Studium. Man maatte lykønske Kong Frederik den Sjette til, at han havde fundet en saadan Raadgiver ved sin Side.

Hertugen takkede. Han udbragte en Skaal for Kong Karl den Trettende og det svenske Statsraad. Hs. Majestæt, sagde han, havde indviet en nyliberal

Æra i Sverrigs Forfatningsliv og omgivet sig med et Statsraad, hvis Egenskaber fandt sit prægnantiske Udtryk i Georg Adlersparre, hvis Skarpsindighed, Handlekraft og Fædrelandskærlighed fortjente den største Anerkendelse.

Hertugens Udtalelser mødte varm Tilslutning fra hele Selskabets Side. Oberst Holst og Major Forsell drog Omsorg for, at de blev vidt bekendt, og de bares paa Rygtets Vinger hurtigt til Stockholm. Ved Hoffet og i de ledende politiske Kredse gjorde det et ypperligt Indtryk, at Tronfølgerens Broder havde talt saaledes.

Kronprinsen og Broderen trak sig derefter tilbage til et lille Kabinet, hvor de kunde tale sammen i Fortrolighed i den korte Tid, der var tilbage, inden hin skulde begive sig til Revuen paa Quidinge Hede.

»Det forekommer mig, Kristian,« sagde Hertugen, »at Du ikke er rask. Dit Udseende vidner om Overanstrengelse og tyder paa indre Lidelser. Snart er Du bleg, snart bliver Du rød, som om Du havde Kongestioner.

»Det sidste Aars Begivenheder har unægtelig taget paa mig,« svarede Kronprinsen. »Jeg befandt mig i en vanskelig Dobbeltstilling mellem Kongen af Danmark paa den ene Side og det svenske Folk paa den anden. Jeg følte, at jeg blev mistænkt, og det lammede mig, ligesom det gjorde mig hjertelig ondt.«

»I Palæet paa Amalienborg talte man om Dit Forræderi,« bemærkede Hertugen.

»Hvor taabeligt, hvor ondskabsfuldt!« udbrød Kronprinsen. Han kom i stærk Affekt, hvad han ikke kunde taale. Han lænede sig tavs tilbage i Stolen,

trak Vejret dybt og ytrede derpaa efter nogle Minutters Forløb:

»Tiden vil forhaabentlig snart fjerne alle Misforstaaelser og Vildfarelser. Til Sommer — Kronprinsen lagde sin Haand paa Broderens Skulder — skal Du besøge mig paa Haga. Dejligere Natur vil man vanskelig kunne finde. Der kan vi drøfte forskellige Spørgsmaal i fortrolig Ensomhed.«

»Vi maa gøre en Udflugt til Universitetet i Upsala,« sagde Hertugen livfuldt. »Denne Institution ønsker jeg at se og kende. Jeg har begyndt at sætte mig ind i den svenske Literatur.«

Brødrene talte derefter om Adlersparre, hvem Kronprinsen berømmede i de stærkeste Udtryk. Hertugen refererede til sin Toast ved Frokostbordet og tilføjede, at han vilde sætte ganske overordentlig Pris paa at mødes med denne Mand.

En halv Time senere brød Selskabet op. Kronprinsen skulde begive sig til Revuen. I Havnen laa en kgl. Jagt, der skulde føre Hertugen tilbage til Sjælland.

Kronprinsens Følge og Baron Platen fulgte Hs. Durchlauchtighed til Skibsbroen. I Afskedsøjeblikket følte Hs kgl. Højhed et stærkt Tryk for Hjertet og befandt sig ilde.

Han blev mørk i Sindet.

Hertugen greb hans Haand og sagde bevæget: »Paa Gensyn, kære Broder!«

Kronprinsen omfavnede ham og udbrød med Taarer i Øjnene: »Det bliver vist først hisset!«

Jagten førte hurtigt Hertugen til Helsingør, hvor han besteg en kgl. Ekvipage og kørte til København.

Da han traadte ind i Kristian den Syvendes Palais paa Amalienborg, hvor der var indrettet Værelser til ham og Gemalinde, anede han ikke, hvilken sørgelig Katastrofe der i Øjeblikket fandt Sted ved Helsingborg.

Kronprins Karl August havde lige begyndt Revuen paa Quidinge Hede. Men som han vilde ride hen forbi Troppeafdelingens Front, faldt han af Hesten, ramt af et apoplektisk Slag, og udaandede med det samme.

Det var et Sorgens Budskab for hele Sverrig.

Digteren Esaias Tegnér gav Folkets Følelser for den afdøde et skønt Udtryk, da han skrev:

Forgäfves än engång steg Balder opp paa Jorden,
Carl August var hans nye namm,
Ett präktigt sternfall lik, han glänste öfver Norden,
Och återvände i sin faders famm.

XIV.

DET var bleven Midsommer. De svenske Stænder var samlede til en overordentlig Rigsdag i Ørebro for at foretage Valget af en ny Tronfølger. Den lille By ved Hjelmarens Bred var for en Stund bleven et Centralpunkt for Stormagtskabinetternes Opmærksomhed; thi det var af en stor Betydning for den politiske Konstellation i Norden, om Kong Frederik den Sjette eller Hertugen af Oldenborg, den russiske Czars Svoger, blev den udkaarede. Det var de to Kandidater, der nævntes i de diplomatiske Saloner i Paris og St. Petersborg. Hertug Frederik Kristian af Augustenborg, der dog en Tid lang havde den bedste Udsigt til at blive svensk Kronprins, berørtes blot i Forbigaaende.

Frederik den Sjette havde atter meldt sig som Kandidat til Tronfølgen. Han havde i et Brev til Karl den Trettende anmodet denne om at foreslaa ham for Stænderne, og han havde forpligtet sig til at opretholde Sverrigs Grundlov, hvis Valget faldt paa ham. Det var efter flere Konferencer med Udenrigsminister Rosenkrantz, at Kongen havde besluttet sig tll dette Skridt.

I andet Stokværk i Frederiksberg Slots østre Fløj

er der et stort Gemak med herlig Udsigt over Øresund, København og Kallebodstrand. Det var med sine mørkegrønne Fløjelstapeter, sine Gardiner af samme Farve og sine hvide Paneler et hyggeligt Opholdssted. Her plejede Kongen at forhandle med sine Ministre, der efter Indbydelse tog Plads i samme Sofa som Hs. Majestæt.

»Jeg ser af Grev Dernaths Depecher fra Stockholm, at Adlersparre og hans Parti er meget virksomme for Valget af min Svoger, Hertugen,« sagde Kongen til Rosenkrantz.

»De arbejder af al Kraft for det,« svarede denne. »Vel sidder Adlersparre ikke længer i Statsraadet, men Baron Platen hylder ganske de samme Anskuelser som han. Hertugens Valg bør forhindres.«

»Jeg ynder ham ikke, men jeg vilde dog hellere træde tilbage for ham end for Hertugen af Oldenborg.«

»Det er en politisk Nødvendighed, at Deres Majestæt fastholder Deres Kandidatur. Hertugen af Oldenborgs Udsigter har jeg ikke Spor af Tillid til. Men Hertugen af Augustenborgs Valg maa forhindres.«

Disse sidste Ord betonede Rosenkrantz stærkt

Kongen saa spørgende paa ham.

»Jeg skal aabent sige Deres Majestæt, hvorfor Hertugen efter min Opfattelse ikke maa vælges. Siden Prins Kristian August har været Statholder i Norge, er Huset Augustenborg bleven overordentlig populær blandt Nordmændene. En Broder til Kristian August paa Sverrigs Trone vilde allerede af den Grund være farlig for Danmark; thi han vilde udøve en mægtig Attraktion paa Norge. Men skyldte Hertug Frederik Kristian tilmed Adlersparre sit Valg, da vilde han over-

for Norge blive tvungen ind paa Unionspolitiken; thi Foreningen mellem den skandinaviske Halvøs to Riger er Hovedpunktet i Adlersparres Program.«

Med spændt Opmærksomhed havde Kongen lyttet til Rosenkrantz. »Jeg tiltræder ganske Deres Synspunkt,« ytrede han. »Jeg har iøvrigt skrevet til min Svoger, at jeg har stillet mig som Kandidat til Tronfølgervalget.«

»Imidlertid agiteres der ivrigt for Deres Majestæt i Stockholm og Ørebro. Gesandtskabets Medlemmer er om sig paa alle Maader. Der er ogsaa bleven udspredt en Række Flyveskrifter, hvori Fordelene ved en dynastisk Union mellem de tre nordiske Riger paavises. Jeg skal tillade mig at forelægge dem for Deres Majestæt.«

Rosenkrantz rejste sig og tog syv Smaaskrifter fra et lille Bord, paa hvilket han havde lagt dem ved sin Indtræden i Gemakket. Kongen og han satte sig ved Siden af hinanden ved Skrivebordet.

De seks af Skrifterne var pseudonyme. Rosenkrantz nævnte de virkelige Forfattere. Kongen bladede med synlig Interesse i de to Skrifter, der henholdsvis havde Statsministrene Frederik Moltke og Ernst Schimmelmann til Forfattere.

»Her har vi et Ord til det svenske Folk af Grundtvig. Han paaviser deri det ønskelige i Nordens Forening.«

»Grundtvig?« gentog Kongen med en spørgende Mine.

»Deres Majestæt vil maaske mindes, at det var ham, der for et Par Aar siden skrev »Maskeradeballet i Danmark,« hvori han beredte Dem et Slags Apotheose.«

»Jeg kan svagt erindre det. Det forekommer mig, at Gehejmeraadinde Münster har nævnt ham.«

* * *

Kronprins Karl August Død havde gjort et overvældende Indtryk paa Broderen, Hertug Frederik Kristian. Denne besluttede hurtigst muligt at forlade København og vende tilbage til Als, og i dette Forsæt bestyrkedes han af sin Gemalinde, der havde sat den afdøde meget højt.

Fra Hoffet havde Hertugen fuldstændig trukket sig tilbage, efter at han havde modtaget Budskabet om Katastrofen. Kongen havde aflagt ham et Besøg, og i faa, jævne Ord bevidnet ham sin Deltagelse i Sorgen.

»Sverrig har tabt en talentfuld Tronfølger, og Jorden et udmærket Menneske,« sagde Hertugen.

Efter et Øjebliks Tavshed udbrød Frederik den Sjette: »Den afdøde var en sjelden Soldat. Streng Disciplin, taktisk Akkuratesse, Præcision i Kommandoen — det var det betegnende for ham. Og hvor haard han end kunde være i Felten, var han dog elsket af Tropperne!«

Efter Hjemkomsten til Als havde Hertugen stadig henvendt sin Opmærksomhed paa Begivenhederne i Sverrig. Han læste Bladet »Nya Posten«, der trods de engelske Krydsere i Belterne, blev ham temmelig regelmæssigt tilsendt.

Rygterne om, at Kronprins Karl August skulde være falden som et Offer for en Forgiftning, iværksat

af en gustaviansk Sammensværgelse med Grev Axel Fersen i Spidsen, skænkede Hs. Durchlauchtighed ikke mindste Tiltro. Under Samlivet med Broderen i Ramløsa og Helsingborg havde han faaet det bestemte Indtryk, at fysisk Overanstrængelse og psykisk Lidelse allerede forlængst havde undergravet Kronprinsens Livskraft.

De skønne Sommerdage paa Augustenborg vendte tilbage. Skov og Eng stod i deres lysegrønne Dragt. Himlen var gennemsigtig blaa, Fugleskaren sang, og Blomsterne fyldte Luften med Vellugt.

Hertugen spadserede hver Dag en Tur i Parken sammen med sin Gemalinde og sin Søster. Ofte tog de Plads i »Stoaen«, og Erindringer om den afdøde Kronprins Katl August var da gerne Samtaleemnet.

»Min Broders Valg til Sverrigs Tronfølger, var det verdenshistoriske Øjeblik for Huset Augustenborg,« udbrød Hertugen en Dag. »Den Krone, hvis Glans var blegnet paa Gustav den Fjerdes Hoved, skulde Karl August igen bringe til at straale!«

»Han var et lysende Meteor, der hurtigt kommer og forsvinder,« ytrede Prinsesse Louise. Hvor skønt og træffende skrev ikke Tegnér: »Et präktigt stjernfall lik, han glänste öfver jorden, och återvände i sin faders famn!«

»Kristian August, med det Navn vil jeg helst mindes ham,« sagde Hertuginden, »var en elskværdig Personlighed; men jeg beklager kun, at han som Tronfølger kom til at staa i Vejen for min Broder.«

Denne Udtalelse mishagede Hertugen. Han vilde just til at forsvare sin Broders Optræden overfor Frederik den Sjette, da en Lakaj kom med et Brev.

Hertugen betragtede Udskriften et Øjeblik og spurgte, hvem der havde bragt Brevet. Lakajen svarede, at Overbringeren var en Tjener i blaat og gult Livrée og efter hans Tale at dømme en Svensker.

Hertugen aabnede Brevet. Det var fra den afdøde Tronfølgers Adjudant, Oberst Holst. Han udbad sig en Audiens hos Hs. Durchlauchtighed den følgende Dag. Han skulde overrække Hertugen en Skrivelse fra Kong Karl den Trettende. Adjudanten adresserede sit Brev fra Gæstgivergaarden i Sønderborg.

»Oberst Holst, min Broders tidligere Adjudant, anmoder mig om en Audiens,« sagde Hertugen til sin Gemalinde.

»Jeg kender ham ikke,« svarede Hertuginden, »men hans Fader, Generalen, har min Broder engang præsenteret for mig «

»I Morgen begiver jeg mig til Graasten, og da vil det være mig beleleiligt at modtage ham.«

Hertugparret og Prinsessen begav sig tilbage til til Slottet. Det begyndte at blive Aften. Efter Souperen gik Hertugen til sit Arbejdskabinet og skrev et Brev til Obersten, hvori han meddelte ham, at han var rede til at modtage ham den følgende Dag paa Graasten Slot. En Ekvipage skulde afhente Obersten fra Gæstgivergaarden. En Stafet afgik med Brevet til Sønderborg.

Til den fastsatte Tid indfandt Holst sig paa Graasten. Hertugen modtog ham i det grønne Gemak i den sydlige Fløj. Obersten overrakte Hs. Durchlauchtighed Kong Karls Skrivelse.

Efter at Hertugen med nogle velvillige Ord havde omtalt sit Møde med Overbringeren i Ramløsa, og

Sammenkomsten hos Baron Platen i Helsingborg, anmodede han ham om at tage Plads. Med sin sædvanlige Hurtighed læste han Brevet igennem.

Karl den Trettende erklærede deri, at han overfor Rigsdagen vilde foreslaa Hertugen som Tronfølger og afkrævede ham en Forsikring om, at han vilde modtage Valget, naar dette havde fundet Sted. Hs. Majestæt tilføjede, at Kejser Napoleon var enig med ham. Iøvrigt stemte dette Valg ligesaa meget overens med hans personlige Følelser som med Sverrigs Interesser.

Dette Brev gjorde selvfølgelig Indtryk paa Hertugen ; men han betvang sig. Et Par Minutter sad han tavs. Holst betragtede ham nøje.

»Er De kommen over København, Hr. Oberst?« spurgte Hertugen. Han lagde Brevet ind i en lille Saffiansmappe, som han anbragte under Laas og Lukke i Skrivebordsskuffen.

»Jeg havde Ordre til at undgaa København,« svarede Holst. Denne Udtalelse slog Hertugen. Obersten maatte altsaa ikke tale med Kongen og Rosenkrantz.

Hertugen indbød Holst til at spise til Middag sammen med sig. Ved Bordet udvekslede de Tanker om Situationen i Sverrig. Hertugen berørte ikke med en Stavelse, at hans Svoger, Kongen havde stillet sig som Kandidat til Tronfølgervalget. Heller ikke ,udtalte han sig om Indholdet af Karl den Trettendes Skrivelse.

Holst derimod tog Bladet fra Munden og sagde ligefrem, at Adlersparre og hans Parti vilde have Hertugen og ingen anden til Kronprins. »General Adlersparre,« tilføjede han, »har den afgørende Stemme i Sverrig.«

»Personlig vilde jeg gerne opfylde et Ønske hos

den svenske Nation, som jeg sætter saa højt,« sagde Hertugen.

Med disse Ord forlod Hs. Durchlauchtighed Emnet. Derpaa talte han med Obersten om sin afdøde Broder, og gamle Minder genopfriskedes.

XV.

Hertug Frederik Kristian befandt sig i Løbet af de følgende Uger i en indre Uro og Spænding, der blandt andet ytrede sig deri, at han med kort Mellemrum skiftede Opholdssted: snart var han paa Augustenborg, snart paa Graasten. Han var en Mand med videnskabelige Interesser og filosofisk Dannelse, og hyppig sagde han sig selv, at Studiet af aandelige Problemer var nok til at udfylde et Menneskes Tilværelse. Men han var Prins og Medlem af Kongehuset, og som saadan laa der paa Bunden af hans Sjæl en ubetvingelig Higen efter en Kongekrone. Det er et psykisk Træk, der er fælles for alle, der hører til et regerende Dynasti; det ligger dem i Blodet og næres af den menneskelige Ærgerrighed og Higen efter Velvære under Former, der i højeste Grad tilfredsstiller Forfængeligheden. Hos mindre begavede Prinser er særlig det sidste Motiv af afgørende Betydning.

Men i Spørgsmaalet om den svenske Tronfølge havde Hertugen sin Svoger, Kongen til Medbejler, og Hs. Majestæt var hans souveræne og enevældige Arveherre. Hans Fremtid som Prins var socialt og statsretlig afhængig af den uindskrænkede Konges Vilje. Skulde han nu træde tilbage for Frederik den Sjette i det svenske Tronfølgerspørgsmaal eller trodse ham?

Efter omhyggelig Overvejelse af Situationen sagde Hertugen til sig selv, at foreløbig burde han vige tilbage; thi i modsat Fald var Kongens Fjendskab ham vist, medens Tronfølgervalgets Udfald dog stillede sig problematisk. Hs. Durchlauchtighed skrev til Kongen, at han vilde afslaa Valget fra svensk Side, hvis Hs. Majestæt fastholdt sin Kandidatur.

Det var med et tungt Hjerte, at Hertugen foretog dette Skridt. Han meddelte sin Gemalinde, hvad han havde besluttet sig til, efter at Brevet var afsendt. I denne Sag havde han ikke Tillid til Hertuginden Vel higede hun i sine ærgerrige Øjeblikke efter en Krone og ønskede, at hendes ældste Søn maatte blive Kronprins. Men da hendes Broder her optraadte som Tronkandidat, og da hun med søsterlige Følelser for ham forbandt Ærefrygten for Kongen, harmonerede hun i dette Spørgsmaal ikke med sin Gemal.

*
* *

Den gamle Landgrev Karl af Hessen, der om Sommeren residerede paa Louisenlund ved Sliens Bred, var Statholder og kommanderende General i Hertugdømmerne Slesvig og Holsten. Hans Tid var meget optagen af administrative og militære Sager. Men jo længere han var rykket frem i Aarene, desto stærkere blev hans Hang til Mysticismen, og medens han selv fordybede sig i denne, lod han sin Geheimesekretær, Kammerjunker Stemann, besørge saa meget som muligt af Forretningerne. Adjoint hos sidstnævnte var, som man ved, Clair de Mont, og han var efterhaanden

bleven saa fortrolig med det tyske og det danske Sprog, at han kunde yde Sekretæren en værdifuld Assistance.

Landgreven var i den sidste Tid traadt i Korrespondance med Mesmer, der foretog magnetiske Kure og syslede med de hemmelige Kræfter i Naturen. Hs. Durchlauchtighed beskæftigede sig for Øjeblikket stærkt med Problemet om de Vises Sten eller det magiske Pulver, ved Hjælp af hvilket man kunde forvandle Jern og andre uædle Metaller til Guld. Landgreven havde fundet en ny Sammensætning af det og havde triumferende meldt Mesmer dette i en Skrivelse. Herpaa havde han netop faaet et Svar, hvori den magnetiske Læge lykønskede ham og tilkendegav ham sin Beundring.

Da Hs. Durchlauchtighed havde læst Brevet, var han henrykt. I samme Øjeblik traadte Stemann, ledsaget af de Mont ind i hans Kabinet.

»Det er heldigt, at De kommer netop nu,« sagde Landgreven. »Her ligger et Brev fra min Svigersøn, Kongen. Jeg har flygtig læst det igennem; men siden kan vi beskæftige os med det igen; jeg skal da diktere Dem Svaret.«

Landgreven pegede paa et Brev, der laa aabent paa Skrivebordet. »Hs. Majestæt,« vedblev han, »vil øjeblikkelig have de sidste Rapporter fra Kommandanten i Glückstadt indsendt. Vil De straks gaa over i Arkivet og tage dem, Kammerjunker!«

Stemann fjernede sig.

»Det er da forhaabentlig lykkedes mig at finde det store Magisterium; men jeg maa nu gøre et Par Prøver i mit Laboratorium,« sagde Landgreven til sig

selv. Han satte sig i en Armstol, lænede sig tilbage, holdt højre Haand for Panden og sank hen i Spekulation. Han glemte de Monts Nærværelse.

En Lakaj viste sig netop i Døren. Han bukkede dybt og udbrød:

»Hds. kgl. Højhed Landgrevinden har pludselig faaet et stærkt Anfald af Migræne. Hds. kgl. Højhed raabte, at Deres Durchlauchtighed straks maatte komme.«

Landgreven rejste sig hurtigt; da han af Lakajens Mine kunde se, at der var noget alvorligt paa Færde, udbrød han: »Jeg skal øjeblikkelig være hos Landgrevinden. Sig hende det!«

»Heldigvis,« tænkte han ved sig selv, »er mit Pulver, mit Magisterium ogsaa en Panacée, en Universalmedicin. Med det skal jeg straks helbrede Landgrevinden.« Han vendte sig til de Mont med de Ord: »Der ligger paa Skrivebordet en lille Pakke franske Aviser, som kom i Morges; gaa ind i Gemakket her ved Siden af og sæt et Mærke ved Baron Wellesley's Felttog i Spanien.«

Landgreven ilede ud, glemmende sin Svigersøns Brev.

Kaptajn de Mont traadte hen til Skrivebordet og tog Pakken. Hans Øjne faldt paa det aabne Brev, der som kongelig Skrivelse vakte hans Interesse. Han blev nysgerrig og læste det hurtigt igennem.

Frederik den Sjette underrettede i Brevet sin Svigerfader om, at Adlersparres Parti i Sverrig vilde sætte Hertugen af Augustenborgs Valg til Tronfølger igennem; men for at kunne virke kraftigere paa den offentlige Mening, ønskede det Hertugens personlige

Nærværelse. I det Øjemed vilde Adlersparre lade Hertugen bortføre fra Als. Men for at forhindre sligt havde Kongen sendt nogle Kanonchaluper til Øen under Kommando af Kaptajnløjtnant Kaas. Frederik den Sjette tilføjede, at Landgreven fik denne Meddelelse i Egenskab af Hertugdømmernes højstkommanderende General.

»Hertugen af Augustenborg skal altsaa paa en Maade holdes i Stuearrest,« sagde de Mont med et Smil til sig selv. »Hvad kan Kongen egentlig have imod, at han bliver svensk Tronfølger. Naar jeg kommer til Sandbjerg, kan jeg maaske hos Grev Reventlow faa nærmere Oplysning om denne Sag.«

Kaptajn de Mont tog Pakken med Aviserne og gik ind i Gemakket, hvis Dør han lukkede efter sig.

Medens han saa Aviserne igennem, hørte han Stemmer inde i Landgrevens Kabinet. Det var Hs. Durchlauchtighed og Stemann, der talte sammen. Sidstnævnte skulde efter Diktat skrive Svaret paa Kongens Brev.

Da der blev stille, traadte Kaptajn de Mont ind i Kabinettet. »Nu har jeg sat et Mærke ved de Steder i Aviserne, der sikkert vil interessere Deres Durchlauchtighed,« sagde han.

»Jeg er Dem meget forbunden, Hr. Kaptajn. Medens jeg forhandler med Kammerjunker Stemann, vil De nok i Deres eget Bureau gennemgaa Rapporterne fra Kommandanten i Glückstadt.«

»Det skal interessere mig overordentligt, Deres Durchlauchtighed.« de Mont gik til sin Bolig, en lille Villa i Parken.

Den følgende Dag modtog de Mont et Brev fra sin Ven i Paris, Ingeniørløjtnant Lapie. Det var ham, vi omtalte paa Ballet hos Grev Bille Brahe til Hvedholm ved Faaborg paa Fyen. Det var jo der kommet til et alvorligt Sammenstød mellem de Mont og en spansk Ritmester i Anledning af Komtesse Reventlow; men Lapie havde tilvejebragt Forsoning mellem dem. Han havde tilhvisket den spanske Officer, at de Mont var hemmelig forlovet med Komtessen, og til sin Ven havde han sagt, at Ritmesteren var en trofast Tilhænger af Frankrigs emigrerede Kongefamilie

Lapie meddelte, at han havde stiftet et interessant Bekendtskab i Paris, nemlig med en ung svensk Løjtnant, Baron Otto Mørner. Denne optraadte, som om han befandt sig i en højvigtig politisk Mission; thi han havde henvendt sig til Marskal Bernadotte og spurgt, om han vilde modtage Valget som Sverrigs Tronfølger, hvis det faldt paa ham. Marskallen skulde være tilbøjelig dertil. I alle diplomatiske Kredse i Paris var man iøvrigt beskæftiget med dette Tronfølgervalg.

»Mon Lapie skulde komme til at spille en Rolle,« sagde de Mont smilende til sig selv. Han tog sin Vens Brev i sin Tegnebog, da han i Ugens Slutning begav sig til Grev Reventlow paa Sandbjerg.

Her fik han som sædvanlig en meget sympatetisk Modtagelse. Komtesse Frederikke var Elskværdigheden selv. Med Greven gik han daglig en Spadseretur langs med Als Sund. Her fortalte Reventlow ham, at der under Kommando af Kaptajnløjtnant Kaas var ankommen fire Kanonchalupper til Øen, og at de tre havde taget Stilling i Augustenborg Fjord, medens

den fjerde stadig sejlede omkring Als. Sligt interesserede naturligvis Grev Reventlov som tidligere Søofficer; men de Mont vidste, hvad Meningen var med Orlogsfartøjerne; han sagde dog intet.

Imidlertid var en ny overordentlig Afsending, Kammerherre Silfverstolpe, ankommen til Augustenborg med en Skrivelse fra Karl den Trettende, der nu afkrævede Hertugen et difinitivt Samtykke til hans Valg som Tronfølger.

Silfverstolpe gjorde med sit frie Væsen, sin Intelligens og sine kunstneriske Interesser et overordentlig tiltalende Indtryk paa den hertugelige Famile.

Hs. Durchlauchtighed havde flere Samtaler med ham i sit Arbejdskabinet.

»De indser, Kammerherre, at min Stilling er vanskelig. Min Svoger, Kongen, min enevældige Arveherre, optræder jo selv som Kandidat ved Tronfølgervalget, og jeg har erklæret mig rede til at vige Pladsen for ham.«

»Men Frederik den Sjette bliver aldrig valgt,« udbrød Silfverstolpe med stærk Betoning. »Man hader ham i Sverrig, siden at man har faaet at vide, at han under sidste Krig vilde vinde Czaren for Planen om en Deling af Sverrig saaledes, at han skulde have hele den sydlige Del lige op til Motalastrømmen.«

»Kammerherren anser altsaa hans Valg for umuligt?«

»Absolut,« var Svaret.

»Velan, saa bring Hs. Majestæt Kong Karl den Trettende den Forsikring, at jeg er villig til at modtage Valget. Til min Svoger vil jeg nu skrive, at hvis

det falder paa mig, vil jeg betragte det som en Gave fra Forsynets Haand.«

Med disse Udtalelser af Hs. Durchlauchtighed vendte Kammerherre Silfverstolpe tilbage til Sverrig.

XVI.

»Kaptajnløjtnant Kaas har været her og gjort mig sin Opvartning,« sagde Hertugen, idet han traadte ind i Konversationsgemakket paa Augustenborg, hvor Hertuginden og Prinsessen sad, beskæftigede med Haandarbejde.

»Hvad sagde Kaas?« spurgte Hertuginden.

»Intet af Vigtighed,« svarede Hertugen. »Han indskrænkede sig til almindelige Høflighedsytringer. Det er iøvrigt en pinlig Opgave, han har.«

»Hvad mener Du?« Hertuginden betragtede sin Gemal vist.

»Min Svoger vil ved sin Flotille holde mig fængslet her paa Øen. Han har selv skrevet til mig, at det Adlersparreske Parti vil, om det saa skal være med Vold, bortføre mig herfra og gøre mig til Sverigs Kronprins. Men dette vil han forhindre.«

»Min Broder ønsker jo selv at blive valgt til Sverigs Tronfølger,« ytrede Hertuginden.

»Det bliver han aldrig,« sagde Hertugen med Eftertryk.

»Det samme sagde Kammerherre Silfverstolpe til mig,« sagde Prinsessen.

»Allerede af den Grund kan jeg ikke staa ham i Vejen,« ytrede Hertugen med en vred Mine. »Men

han tror, at han kan hindre mit Valg ved at sikre sig min Person.«

»Min Broder har nylig aldeles konfidentielt betroet mig, at Dit Valg maatte hindres af højere politiske Hensyn,« sagde Hertuginden. »Jeg forstaar mig ikke paa sligt; men han siger, at Danmark vil tabe Norge, hvis Du vælges, thi Du vil trække dette over til Sverrig.«

»En tom Konjektur,« udbrød Hertugen med et spottende Smil.

»Men Kongen handler altsaa her af politiske Grunde,« sagde Hertuginden.

»Jo vist!« udbrød Hertugen. »Nej, sig hellere: af personlige Motiver. Han har mig paa alle mulige Maader mistænkt. Hans Optræden i dette Tilfælde er fornærmelig, dybt krænkende!«

Hertuginden blev ved Hertugens Ord blussende rød. Hun rejste sig og gik ud af Gemakket.

»Louise!« sagde Hertugen til sin Søster, »følg med mig ned til Fjorden! Der kan vi betragte Kanonchalupperne. Jeg ærgrer mig mindre, naar jeg har Dig ved min Side.«

* * *

Medens Kanonchalupperne laa ved Als, var Chefen, Kaptajnløjtnant Wolfgang Kaas, et Par Gange Gæst paa Sandbjerg. Det interesserede Grev Reventlow at tale med ham om Episoder af Kampene mellem de danske Kanonbaade og de engelske Rangskibe. De var enige om, at Krigen var haabløs; thi tilsidst maatte

Danmark nødvendigvis bukke under for den uhyre britiske Overmagt; men paa den anden Side havde den hyppigt givet de danske Officerers Heltemod Lejlighed til at straale i det skønneste Lys. Det var det moralsk opløftende ved Kampen, der maatte bøde paa de materielle Tab.

Kaptajn de Mont blev præsenteret for Kaas, paa hvem den smukke, dannede Franskmand gjorde det bedste Indtryk. Kaptajnløjtnanten havde opholdt sig længere Tid i Paris og havde været en passioneret Theatergænger. Han var en Beundrer af Mademoiselle Mars, og det morede ham at konversere med de Mont om hende. Kaas havde flere Gange været Gæst paa Vindeby hos Grev Stolberg og i dette fælles Bekendtskab havde han ogsaa et Tilknytningspunkt med de Mont.

Franskmanden berørte flere Gange sine Besøg paa Augustenborg og ytrede sig med varm Anerkendelse om Hertugens og Prinsesse Louises Intelligens. Da de Mont vidste, i hvilket Øjemed Kaas laa med sin Flotille ved Als, interesserede det ham naturligvis meget at se, hvilket Indtryk Udtalelserne om Hertugen gjorde paa Kaptejnløjtnanten. Han bemærkede da, at Kaas blev tavs og søgte at komme ind paa et andet Emne.

»Medens jeg ligger her med Flotillen, Kaptajn de Mont, vilde det glæde mig at se Dem om Bord. Frankrig og Danmark er jo Forbundsfæller, og en fransk Officer er selvfølgelig en velkommen Gæst paa et dansk Orlogsskib.« Saaledes udtalte Kaas sig ved Afskeden med Franskmanden

Dagen efter bragte Reventlows Tjener de Mont et Brev fra Paris. Det var fra Lapie, der meddelte, at Marskal Bernadotte nu utvivlsomt blev svensk Tron-

følger. Baron Mørner havde ført Underhandlingerne. Marskallen var rede, og Napoleon antoges at ville give sit Samrykke.

»Du skrev i Dit Brev til mig, at Hertugen af Augustenborg havde de bedste Chancer, men at Kongen af Danmark hindrede ham i at komme til Stockholm, hvor hans personlige Nærværelse vilde vende alt til hans Fordel. Da Du har Sympathi for Hertugen, maa Du sørge for, at han straks kommer af Sted. Det kan blive af stor Betydning for Din Fremtid. Din Ven Lapie.«

Et Par Timer efter Modtagelsen af dette Brev gik de Mont tankefuld frem og tilbage i Lindealleen i Sandbjerg Park. Fra en Sidegang kom Komtesse Frederikke Reventlow ham i Møde. Hun rakte ham smilende Haanden. »Lad os tage Plads henne paa Højens Bænk, Kaptajn de Mont. Der har vi siddet flere Gange og set ud over Sundet.«

De gik sammen til det nævnte Sted. Han straalede af Glæde, da Komtessen tog hans Arm. Aldrig havde hun forekommet ham saa smuk og indtagende som nu.

Da de havde sat sig paa Bænken, fortalte Komtessen om et Besøg, hun nylig havde aflagt paa Augustenborg.

»De har en høj Stjerne hos Hertugen, de Mont. Han omtalte Dem altid med den største Anerkendelse og ønsker, at han maatte kunne udrette noget for Dem i Fremtiden.«

»Og De tror, Komtesse, at Hs. Durchlauchtighed mener det alvorligt?«

»Utvivlsomt! Overfor min Fader har han ytret levende Interesse for Dem, og jeg er ham taknemme-

lig, fordi han ganske har vundet Greven for min ærede Ven.«

Komtessen rødmede, da hun sagde disse Ord; men Betoningen vidnede om, at de kom fra hendes Hjerte. De Mont greb hendes Haand; de betragtede hinanden i Tavshed; — men Blikket talte.

»Vi skilles ikke mere,« sagde det.

Da de Mont om Eftermiddagen sad ene i sit Værelse, sagde han til sig selv, at han maatte gøre sig fortjent af Hertugen ved en eller anden dristig Daad; thi gennem ham vilde han først kunne komme i Besiddelse af Komtessen, som han elskede saa højt.

Hans Beslutning var taget.

Dagen efter besøgte han Kaptajnløjtnant Kaas om Bord paa hans Kanonchalup. Flotillen laa ved Arnkielsøre i den nordlige Del af Augustenborg Fjord. De Mont modtoges med den største Forekommenhed.

»Har De været paa Augustenborg, siden vi sidst taltes ved?« spurgte Kaas.

»Nej,« svarede de Mont, »men jeg har besøgt Hertugens Ejendom Maibølgaard, hvor Godsforvalteren er min Landsmand. Han fortalte mig, at Hs. Durchlauchtighed havde været meget optaget i disse Dage. En svensk Kammerherre havde været paa Slottet, og i Overmorgen Aften vilde Hertugen sejle fra Hørup-hav over til Graasten.«

De Mont bemærkede, at hans Meddelelse gjorde det dybeste Indtryk paa Kaas; men han lod som intet.

Henved Middagstid indbød Kaptajnløjtnanten sin Gæst til en varm Frokost. De lod sig Retterne smage og tømte et Glas for Danmark og for Frankrig som gamle allierede.

De Mont forlod Kanonchaluppen i Grev Revent-

lows Lystbaad, i hvilken han var ankommen. Da Kaas sagde ham Farvel, tænkte han, at der havde de Mont uden sit Vidende bragt ham en Meddelelse af højeste Vigtighed. »I Overmorgen Aften,« sagde han ved sig selv, »skal Flotillen ligge ved Høruphav, og saa tager vi Hertugen.«

De Mont lod sig sætte i Land i Nærheden af Ulkebøl og ilede til Augustenborg Slot. Han bad om øjeblikkelig Audiens hos Hertugen og fik den.

»Deres Durchlauchtighed,« sagde han, »jeg ved, De holdes fangen her paa Øen; men jeg har udkastet en Plan til Deres Befrielse, og jeg haaber, den vil lykkes.«

Han meddelte Hertugen, hvad han havde fortalt Kaas. »Flotillen vil i Overmorgen Eftermiddag være ved Høruphav, og saa kan Deres Durchlauchtighed i Ro og Mag indskibe Dem ved Mommark. Er De først paa Havet, kan De med Lethed naa Sverrig. Af Deres Durchlauchtigheds personlige Nærværelse i Stockholm afhænger Deres Valg til Tronfølger!«

»Min kære Kaptajn,« sagde Hertugen, idet han greb de Monts Haand og trykkede den; den Tjenstiver og Hengivenhed, De har vist mig, skal visselig ikke blive ubelønnet. Men det store Spørgsmaal er allerede afgjort. I dette Øjeblik har jeg fra Stockholm modtaget Efterretning om, at de svenske Stænder har valgt Marskalk Bernadotte til Sverrigs Tronfølger.«

De Mont ramtes af denne Meddelelse som af et Tordenslag.

En Uge efter ankom Hertugen til Sandbjerg, hvor han havde en længere Konference med Grev Reventlow.

Ved Middagstaflet, i hvilket Prinsesse Louise, de Mont og Honoratiores fra Omegnen deltog, rejste

Hertugen sig. Hans Fysiognomi var præget baade af Alvor og Glæde; alle betragtede ham med spændt Opmærksomhed.

»Efter Samraad med min højtærede Ven, Greven,« sagde han, »udbringer jeg en Skaal for de forlovede: Komtesse Frederikke Reventlow og Kaptajn Felix Clair de Mont!«

